

EENS CHRISTENS ONDERRICHTING

Eens Christens onderrichting, dienende om hem te geleiden
door al hetgeen hem in deze wereld door Gods voorzienigheid overkomt.

Prekenserie
over 1 Korinthe 30:30, 31

Door

CHRISTOFORUS LOVE

Vertaald door

P. de Lange
Predikant te Amsterdam
26ste van Herfstmaand 1659

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2004

Eerste preek

Tekst 1 Korinthe 7: 30, 31.

En die wenen, als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die kopen als niet bezittende; en die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende; want de gedaante dezer wereld gaat voorbij.

Ik heb deze Schriftplaats ter hand genomen, om door de bijstand Gods vele predikatiën daarover te doen. Het is een tekst, die ons veel verscheidenheid van stof geeft. Doch ik zal niet lang staan bij een enige bijzondere leer, omdat ik het gaarne in een bekwame tijd zou af handelen.

Deze tekst mag wel terecht *eens Christens onderrichting* genoemd worden, om hem te geleiden en te onderrichten in zijn gewone loop en wandeling, door al de verscheiden veranderingen, die hij hier in de wereld mag ontmoeten; hoedanig ook zijn staat mag zijn, hier is stof van raad en troost voor hem. Ontmoeten hem ellenden, zwaarigheden en verdrukkingen, dan is het zijn schuldige plicht *te wenen, als niet wenende*; ontmoet hem een wind van voorspoed, ja een overvloed van alle uitwendige zegeningen, dan is het zijn schuldige plicht *blijde te zijn, als niet blijde zijnde*. Indien hij een ambachtsman is, en door kopen en verkopen in de wereld tot een hogen staat komt, zo is het zijne schuldige plicht *zijn rijkdom te gebruiken, als niet bezittende*.

Maar doordat deze bijzondere gevallen en onderrichtingen iedere mens in het 'bijzonder niet treffen: geeft de Apostel deze algemene regel aan allen, welke een zaak in de wereld, wat het ook zij, te doen hebben: *dat zij deze wereld moeten gebruiken, als niet misbruikende, omdat de gedaante dezer wereld voorbijgaat*.

Hier ziet u, wat werk ik u afgezonderd heb, hetwelk een overvloed van stof zal aanbrengen; maar voor het tegenwoordige zal ik thans alleen een korte intree doen tot de eerste onderrichting, die de apostel hier aan al degenen geeft, welke hier in de wereld met rampen en verdrukkingen bezocht worden, namelijk, dat zij, die wenen zouden zijn, als met wenende.

Aangaande *het oogmerk van deze woorden*, is er enig verschil van gevoelen onder de uitleggers. Pareus meent, dat deze tekst in het bijzonder betrekking op de huwelijken staat heeft; en niettegenstaande dezelve ook ziet op alle soorten en condities van mensen in de wereld, nochtans meent hij, dat het nader betrekking heeft op mensen in de huwelijks staat. In de huwelijken staat heeft de mens bekommernissen, ellenden en zwaarigheden te verwachten, gelijk de apostel in een volgend vers van mijnen tekst te kennen geeft, en daarom geeft hij dezen raad: u, welke gehuwd zijt, en zwaarigheden en verdrukkingen ondervindt, u moet wenen, als niet wenende. U moet matig treuren: vooronderstelt, dat u zwaarigheden en verdrukkingen overkomen, bij voorbeeld, een slechte vrouw of een goede vrouw, maar geen kinderen bij haar; of kinderen, doch kwade kinderen; of goede kinderen, doch die sterven, daar God dezelve van u wegneemt; of die, indien zij leven, toch geen goed leven leiden, en u tot smart, droefheid en kwelling zijn: in al deze en dergelijke gelegenheden, moet u zo uw droefheden matigen, dat u weent, als niet wenende.

En (waarlijk mijn beminden) dit is de zin van dit kapittel, uit welke ik deze, leringen mag trekken.

1. Dat de mens in de huwelijken staat aan vele grote ellenden en zwaarigheden onderworpen is, als ongelijkheid van inborst tussen man en vrouw; kwade of geen kinderen te hebben, of dat de kinderen, of de vrouw sterven, deze en meer andere verdrukkingen ondervindt men somtijds in het huwelijk.
2. Ten tweede, leert hier uit, dat getrouwde lieden zich behoorden te wachten, dat zij nooit welke zwaarigheden hun ook in dezen staat overkomen, door al te grote droefheid ter neder geworpen worden.

Maar deze dingen raak ik alleen slechts in het voorbijgaan aan. En hoewel ik geloof, dat deze tekst meest op getrouwde personen betrekking heeft, nochtans, omdat de Schrift wijd is, en in algemene termen spreekt, dat hij, die weent zou zijn, als of hij niet weende, etc., zal ik liever kiezen de tekst in dezen zin te verhandelen, dat, welke ellenden, zwaarigheden, verliezen of verdrukkingen de mensen hier in de wereld overkomen, dat zij zouden treuren en wenen, als of zij niet weenden, dat is: zo hun droefheden te beheersen en te matigen, dat zij in dezelve niet overdreven of onmatig zijn. De leer, die ik hieruit waarnemen zal, is deze:

Dat de Christenen zich op het hoogste behoorden te wachten, dat zij niet onmatig in wereldse droefheden zijn, hetzij over het ontmoeten van enige ellenden, het ondergaan van enige zwaarigheden of het verliezen van enige vertroosting hier in de wereld.

Wat verdrukkingen u ook ontmoeten, of wat vertroosting u ook begeven, u behoort zorg te dragen, dat uw droefheden niet overdreven en onmatig zijn.

Het kan zijn, dat ik, in de verhandeling van deze leer, vele gemoederen onder u kom aan te raken; het mag zijn, dat er sommigen van u over gebrek aan nering bekommerd zijn; dat u niet in staat zijt brood te kopen om in uw mond te steken, anderen mogen bedroefd zijn over verliezen, sommigen over zwaarigheden en verdrukkingen, enigen over uitwendige, anderen over inwendige zwaarigheden: in al deze rampen moet u "wenen, alsof gij niet weende", u moet uzelf wachten voor overdrevenheid, en al uw droefheden matigen.

Maar eer ik deze vragen, welke ik omtrent deze leer voor heb, verhandelen zal, wil ik eerst drie besluiten, aangaande dezelve voorstellen.

- Vooreerst. *Dat deze leer niet omver stoot een natuurlijk gevoel over enige rampen of verdrukkingen, die u overkomen.* Beminden! God wil niet hebben, dat u onder zijne hand, staf en ongevoelig zou zijn, deze leer: van te wenen, als niet wenende, staat toe, dat men een natuurlijk gevoel hebbe over de ellenden of verdrukkingen, die ons overkomen, God wil niet, dat iemand stoïsch, dat is: ongevoelig, van harte is.
- Ten tweede. Neemt dit tot een besluit, dat Gods volk op de een tijd machtiger is de verdrukkingen te verdragen dan op de anderen tijd. Aldus was het met David, op de een tijd, wanneer Absalom dood was, riep hij met grote smart uit, 2 Sam. 18: 33: "Mijn zoon Absalom! Och dat ik, ik, voor u gestorven ware, Absalom mijn zoon, mijn zoon!" En nochtans op een anderen tijd toen zijn kind dood was. 2 Sam. 12: 20: Toen stond hij op, en wies en zalfde zich, en veranderde zijn kleding, en ging in het huis des Heeren, en bad aan; daar na kwam hij in zijn huis, en eiste brood, en zij zetten hem brood voor, en hij at." En hij droeg geduldig de hand Gods over hem. Het volk Gods is op de een tijd machtiger de verdrukking te verdragen dan op de anderen tijd.

- Ten derde. Onbehoorlijke en onmatige droefheid over enige verdrukking, verwekt God veeltijds, om grotere en zwaardere verdrukkingen op een volk te leggen; het is de weg, om de Heere te verwekken, dat Hij zijne slagen over u verdubbele, uw lasten verzware en uw slavernij vergrote. God handelt met ons, als een vader met zijn kind: indien de vader ziet, dat het kind zijne kastijdingen geduldig verdraagt, dan zal bij hem minder kastijden, maar zo het kind halsstarrig of hardnekkig is, knort en zich kwaad gedraagt, het zal des vaders kastijdingen niet doen verminderen, maar vermeerderen, zo ook, bij aldien wij de gramschap des Heeren in deze verdrukkingen, die Hij ons oplegt, geduldig verdragen, het is de weg, om ze te verminderen, maar indien wij tegen God murmureren, en in onze droefheden onmatig zijn, is dit de weg, om onze verdrukkingen te vermeerderen.

Ik kom nu tot de vragen, welke ik beloofd heb te verhandelen, en die zijn deze drie:

1. Wanneer de droefheid over wereldse verdrukkingen onmatig is?
2. Waarom een Christen zich behoorde te wachten, dat hij in zijne droefheden niet onmatig zij.
3. Zal ik u enige bedenkingen geven, om uw droefheden over hetgeen u hier in de wereld overkomt, te matigen.

Aangaande het eerste.

Vooreerst. ***Wanneer kan de droefheid eens Christens (hetzij wegens het overkomen van enige rampen of verdrukkingen, of wegens het verlies van enige vertroosting hier in de wereld,) gezegd worden onmatig te zijn?***

Antwoord. Ik zal u dat in vijf stukken tonen.

1. Dan is uw droefheid onmatig, wanneer dezelve u onder een grote ongesteldheid des harten leidt, om de plichten der Godsdienst te oefenen; wanneer dezelve u ontstelt, en tot de heilige plichten onbekwaam maakt, inzonderheid tot deze twee: het gehoor des woords, en het verborgen gebed.

- Vooreerst. Wanneer de droefheid u onbekwaam maakt, om Gods Woord te horen, als, Exod. 6: 8: " En Mozes sprak alzo tot de kinderen Israëls, doch zij hoorden naar Mozes niet, vanwege de benauwdheid des geestes, en vanwege de harde dienstbaarheid." Het volk was zo bedroefd en zo met droefheid overstelpt, dat, hetgeen Mozes in de Naam des Heeren tot hen sprak, zij op hetzelfde geen acht gaven vanwege hun verdrukkingen en grote dienstbaarheid. Nu, indien u ooit enige droefheid of ellende zo ter harte gaat, dat het u verhindert en onbekwaam maakt, om het woord Gods te horen, dan is uw droefheid onmatig. En daarom is het een grote zonde, en in diegenen zeer te bestraffen welke, wanneer enigen van hun naastbestaanden dood zijn, zo door droefheid verslagen zijn, dat zij in drie of vier sabbathdagen daar na niet ter kerk komen hetwelk bij velen zeer gebruikelijk is. De Heere gebiedt Lev. 21: 2-5, "Dat niemand zich over een dode onder zijn volk zou ontreinigen." Het was een gewoonte onder de heidenen, wanneer iemand van hun vrienden dood was, dat zij, tot een teken van klacht en droefheid, hun hoofden kaal maakten, de hoeken van hun baarden schoren en hun vlees sneden, enz.; maar God verbiedt zijn volk deze dingen te doen, als het scheren van hun hoofden, de hoeken van hun baarden af te snijden, en dergelijke. Wanneer de plichten van de godsdienst, als: het woord te horen, door uw droefheden over enige wereldse ellende belet worden, ziet dan dezelve als een onmatige droefheid aan.

- Ten tweede. Wanneer uw droefheid u onbekwaam maakt, en u van het stil gebed weerhoudt, dan is uw droefheid onmatig. Ps. 77: 4, 5: "Dacht ik aan God, zo maakte ik misbaar; peinsde ik, zo werd mijn ziel overstelpt. Gij hield mijn ogen wakende, ik was verslagen en sprak niet." Wanneer enige zwaarigheden de monden der mensen zó stoppen, dat zij niet kunnen bidden, of hun gebreken aan God bekend maken, dan is het een onmatige droefheid. U, vrouw inzonderheid, welke van natuur tederder, en tot treuren meerder dan de mannen genegen zijt, let daar wel op; al hebben uw droefheden nog gering geweest, nochtans, als ze u van het gehoor van Gods Woord, en van de verborgen plichten belet en afgehouden hebben, zo zijn dezelve onmatig geweest. Wij lezen Mal. 2: 13, 14: "Van vrouw welke de altaar des Heeren met tranen bedekten, met weinig en met zuchting." etc. Dit is niet van Goddelijke, maar van wereldse droefheid te verstaan; de vrouw treurden zo over de stuursheid en onminnelijkheid van hun mannen tegen hen, dat zij het altaar des Heeren met tranen bedekten, etc. Nu, zulke diensten acht God niet, omdat, waar de droefheid over de verdrukkingen onmatig, is, daar weinig of geen droefheid over de zonde is.

2. Dan zijn uw droefheden onmat, wanneer zij uw vertroosting, die u in de tegenwoordige barmhartigheden Gods geniet, verslinden. Dus was het met Achabs droefheid, 1 Kon. 21:4. U leest daar, dat Achab bedroefd en zeer misnoegd was omdat bij Naboths wijngaard niet mocht hebben en de tekst zegt, dat bij naar huis ging, en zich op zijn bed neder legde, en zijn aangezicht naar de wand keerde, en geen brood wilde eten; hoewel Achab een koning, was en een schoon paleis en eigen wijngaarden genoeg had, toch, omdat hij hetgeen Naboth toebehoorde, niet kon genieten, daarom kon hij in datgene wat hij had, geen vermaak noch troost scheppen. De oude Jakob weende zo onmatig over Jozef (welke hij meende dat dood was) dat hij, niettegenstaande al zijne zonen en dochteren kwamen om hem te troosten, nochtans, weigerde getroost te worden, maar zei dat hij al treurende zou ten grave neder dalen." Het verlies van een kind zwolg de troost van alle andere elf zonen op. Gen. 37: 35. Indien het gevoel van de tegenwoordige droefheden en verdrukkingen, daar u onder ligt, zo groot is, dat het al de barmhartigheden en de tegenwoordige vertroosting, die u geniet, opzweelt, dan zijn uw droefheden onmatig. Sommige mensen zijn door weinige en lichte verdrukkingen zo overstelpt, dat zij de vele en grote barmhartigheden die zij genieten, vergeten. Velen, welke tienduizend pond rijk zijn, indien zij maar duizend pond komen te verliezen, zullen zich zo ontstellen, dat zij in al de rest geen troost zullen scheppen.

3. Wanneer uw droefheden, over wereldse verliezen of zwaarigheden u tot zondige en goddeloze wegen aanzetten, om uw verlies door bedrog weer te herstellen, ziet dan dezelve als een onmatige droefheid aan. Aldus was het met Saul, wanneer hij in een grote zwaarigheid en onrust des gemoeds was, en niet wist, wat hij doen zou; toen ging hij tot een toveres te Endor om hulp, hetwelk een bewijs is, dat zijne droefheid onmatig was, 1 Sam. 28: 6-8. Let er op, u, die in de wereld veel verliezen hebt, grote ellenden en verdrukkingen ondergaat, indien dezelve u, om uw verliezen te herstellen of uw verdrukkingen te verlichten, tot zondige wegen doen lopen, dan zijn uw droefheden onmatig, gelijk wanneer u schulden hebt, en niet in staat, zijt uzelf en uw familie naar uw stand te onderhouden, en daardoor uzelf tot zondige bedriegerijen wilt begeven, als: vals gewicht, te lichte maat, of dergelijke, om uw verliezen te herstellen; is het zo, uw droefheden zijn dan onmatig.

4. Dan zijn uw droefheden onmatig, wanneer u over uw eigene zwarigheden en verdrukkingen zo bedroefd zijt, dat u met de verdrukking van anderen geen medelijden hebt; wanneer de verliezen van uw huisgezin u zo drukken, dat al de openbare schaden van kerk en staat u niet met al bewegen, wanneer uw eigen bijzondere en personele verdrukkingen u zo ontstellen, dat, laat komen over de kerk of het koninkrijk waarin u woont, wat wil, u naar hetzelfde niet vraagt, wanneer u over uw eigene ellenden een vloed van tranen kunt storten, maar niet een druppel over de ellende van Gods kerk, dan zijn uw droefheden onmatig en ongeregeld.

5. Wanneer u over uw eigene verdrukkingen zo ongevoelig zijt, dat u oordeelt, dat niemands verdrukkingen zo groot als de uw zijn, dan zijn uw droefheden onmatig. Wanneer u zijt als die gene, Klaagl. 1: 12: welke zei: "komt en ziet, of er een smart is gelijk mijn smart, die mij aangedaan is, waar mede de Heere mij bedroefd heeft ten dage der hittigheid Zijns toorns. Wanneer u zegt: nooit heeft iemand zo'n staat als ik verloren, of nooit heeft iemand zo'n man of vrouw of kinderen, als ik verloren; nooit heeft iemand zulke ellenden en zwarigheden ondergaan, als ik, ... dan zijn uw droefheden onmatig. Maar hier na zal ik u tonen, dat er anderen zijn, welke meer verloren, meer geleden, en groter smarten ondergaan, en groter oorzaak hebben, om te klagen, dan u. Nu, zoveel zal tot de beantwoording van de eerste vraag dienen.

Ik kom nu tot de tweede vraag: ***waarom de Christenen zich voor deze ongestalte behoorden te wachten, om in hun droefheden over enige verdrukking onmatig te zijn.***

1. Omdat de onmatige droefheid over de dingen van de wereld uit kwade *oorzaken* voortkomt. En ten tweede, kwade *uitwerkingen* voortbrengt.

Vooreerst. Het komt voort uit kwade oorzaken, en die zijn:

1. Vooreerst, uit een onmatige liefde tot de dingen van de wereld; wanneer u over het ontberen en verlies ervan al te veel treurt, is dit een bewijs, dat u de genieting daarvan al te veel bemint. Gen. 37: 35. Wanneer Jakob meende, dat zijn zoon Jozef doodgeslagen was, treurde hij zo uitermate over hem, dat niet tegenstaande al zijne zonen en dochteren opstonden, om hem te troosten, hij nochtans weigerde getroost te worden, en zei: "Ik zal rouw bedrijvende, tot mijn zoon in het graf nederdalen." Maar waarom treurde Jakob aldus over hem? Omdat bij hem meer dan al de anderen beminde; het was zijn onbehoorlijke liefde, welke hem zo onmatig, deed treuren. Indien uw harten zo aan de dingen van de wereld gehecht zijn, u kunt dezelve niet verlaten dan met een grote kwelling en droefheid. Indien uw droefheid over het verlies van enig ding onmatig is, was uw liefde over de genieting van hetzelfde onbehoorlijk. Joh. 11:35, 36. Als Christus tot Lazarus kwam, toen hij dood was, weende Hij; toen zeiden de Joden: "ziet hoe lief Hij hem had." Zijn droefheid over hem openbaarde de grootheid van Zijn liefde tot hem. Niet omdat Zijn liefde onmatig was, dat zeg ik niet. Toch mogen wij hieruit zien, dat de droefheid over het gebrek van de barmhartigheden, uit de liefde van de genieting daarvan voortkomt.
2. Deze onmatige droefheid komt voort uit een murmurering, en een misverstand over de handeling van Gods voorzienigheid met u. Er is een tegenstroming tussen Gods en uw wil, alsof God, zo wel als u zelf, niet weet hoe Hij met u handelen moet; anders zou u uzelf weldra onder zijn wil buigen.

3. De andere kwade oorzaak, uit welke deze onmatige droefheid voortkomt, is: onwetendheid, en van de ijdelheid van de tijdelijke, en van de uitnemendheid van de geestelijke dingen. Wij geven daar door te kennen, dat wij meedoen, dat de tijdelijke dingen meerder waarde in zich bevatten, dan zij inderdaad hebben, en de geestelijke dingen minder.

Ten tweede. Gelijk zij voortkomt uit kwade oorzaken, zo brengt zij ook kwade uitwerkingen voort. Er zijn vijf kwade uitwerkingen, welke de onmatige droefheid voortbrengt. Als:

1. Zij is schadelijk voor uw natuurlijke gezondheid. 2 Korinthe 7: 10: " De droefheid naar God werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid; maar de droefheid van de wereld werkt de dood." En Salomo zegt ons: "Een verslagen geest verdroogt het gebeente, " Hoogl. 17:22. Zo ook David, Ps. 31:11: "Mijn leven is verteerd van droefenis, en mijn jaren van zuchten, en mijn beenderen zijn doorknaagd."
2. Het is een vlek aan de godsdienst, dat een Christen in zijn droefheden onmachtig is, want de vreugde des Heeren behoorde zijn sterkte te zijn. Een Godzalig Christen heeft altijd reden van onuitsprekelijke vreugde en heerlijkheid. En daarom is het een schandvlek voor de christenheid, een Godzalige met wereldse droefheid overstelpt te zien. Het is een besmetting van de godsdienst, dat een Godzalige zijn hoofd laat hangen over het verlies van enige uitwendige dingen, als of hij naar geen grotere dingen, hem betreffende, had om te zien; noch troost, noch troost, noch gelukzaligheid te verwachten had, dan in dit leven.
3. Zij ontstelt uw hart uitermate tot de heilige en geestelijke plichten. Zij verhindert en belet u, om het woord te horen, en in het bidden. Exod. 6 . 9: "Doch zij hoorden niet naar Mozes, vanwege de benauwdheid des geestes, en vanwege de harde dienstbaarheid, " etc. Ps. 17: 5: "Ik was verslagen en sprak niet."
4. Onmatige droefheid verbittert die zoete en troostelijke barmhartigheden, welke u geniet. Duizend barmhartigheden worden er onder één onmachtige droefheid en verdrukking begraven, als: Gen. 37: 35, de plaats, hier boven opgetekend. Jakob treurde zo uitermate over zijn jongste zoon Jozef, die, zo bij meende, dood was, dat, niettegenstaande hij elf zonen en veel dochteren had, welke allen kwamen, om hem te troosten, kon hij nochtans geen troost in enige van hen scheppen, maar dacht, dat zijn grijze haren, al treurende over Jozef, ten grave zouden gaan. Deze onmatige droefheid over Jozef, verbitterde veel barmhartigheden en vertroosting, die hij genoot. Desgelijks Esther 5: 13. Hoewel Haman tot de grootste en innerlijke gemeenschap niet de koning toegelaten was, nochtans dit alles baatte hem niet, zolang hij de Jood Mordechaï in de poort des konings zag zitten. In dit opzicht vertonen zich veel mensen van geaardheid gelijk de egel, welke zoals de natuurkundigen ons zeggen, deze eigenschap heeft, dat hij een grote menigte appelen, of dergelijke vruchten op zijn borstels vergadert, en dan naar een schuilplaats gaat om dezelve te eten; maar het is zo'n gemelijk dier, dat wanneer het slechts één van zijn appelen onder weg laat vallen, het hem zo kwelt en ontstelt, dat het al de anderen weg zal werpen. Alzo ook veel mensen, indien zij maar een zwaarigheid of verdrukking ontmoeten, het zal hen alle andere barmhartigheden, die zij genieten, doen wegwerpen, en geen troost in een daarvan doen scheppen.
5. Onmatige droefheid over wereldse zwaarigheden, verwekt God veeltijds om u zwaarder en groter verdrukkingen, dan u ooit leed, toe te zenden. Gelijk ik tevoren gezegd heb: een halsstarrig kind, dat weent en schreit, en onder vaders

kastijdingen murmureert, zal des te meer gestraft worden; zo ook, hoe meer wij murmureren en hoe onmatiger wij over enige wereldse verdrukkingen treuren, des te meer ellenden en zwarigheden staan ons desgelijks te wachten.

En zo heb ik de tweede vraag afgehandeld waarom de Christenen zich voor onmatigheid en overtolligheid in wereldse droefheden behoorden te wachten. Wij zullen u nu enige bedenkingen voor stellen, om uw droefheden te matigen, maar wij moeten dat uitstellen tot namiddag; thans zal ik alleen een korte toe-eigening maken van hetgeen gezegd is, en zo zal ik eindigen.

Nuttigheid.

1. Is het zo, dat de Christenen in werelds droefheden niet onmatig behoren te zijn, maar te wenen als niet wenende, dan bestraft het dan diegenen, welke over ieder kruis, dat hen overkomt, kunnen treuren; maar nochtans niet een traan kunnen storten over enige zonde, die zij begaan. veel mensen klagen over kleine en niet eens bedenkenwaardige zwarigheden en verdrukkingen, maar nochtans nooit over hun zonden en verdorvenheden; deze ontzetten noch naderen nooit hun harten: zij kunnen treuren over datgene, dat het lichaam slechts schadelijk is, en toch nooit over datgene bedroefd zijn, dat hun zielen schaden en verderven kan.
2. Ik bid u beminden! wacht u om uw tranen over wereldse ellenden en verdrukkingen te verkwisten; het is moeilijk een vuile plaats met zoet water te wassen. Ik moet u noodzakelijk zegen, dat uw tranen te kostelijk zijn, om ze over alle kleinigheden uit te storten. Het was veel beter, dat u dit kostelijke water bewaarde om uw zonden af te wassen; want hoewel het bloed van Christus alleen is dat de schuld van de zonden kan afwassen, kunnen nochtans tranen veel teweeg brengen om de vuilheid en de macht van de zonde af te wassen. Wanneer u over wereldse ellenden treurt, wel weent dan als niet wenende; maar als u over de zonde treurt, weent dan zo veel als u kunt. Wees gelijk hen ijs voor de zon, hetwelk spoedig smelt en in water verandert; u, die kinderen Gods zijt, weet dat u grotere dingen en van hoger gewicht hebt, om uw tranen te besteden, dan enige uitwendige zwarigheden: u hebt dagelijkse struikelingen, veel zonden en verdorvenheden welke nog niet gedood noch ten onder gebracht zijn, en het verlies van het licht van Gods aanschijn te betreuren. Uw droefheden lopen nooit recht, dan wanneer zij in dit kanaal lopen, om uw lusten en verdorvenheden te verbrijzelen, om dezelve te vertellen en te verzwakken, dan zijn uw droefheden recht en geregeld.
3. Ten laatsten. Ik bid u laat mij u raden, om, ten aanzien van uw droefheden, niet te dwalen, met te denken, dat u over zonden betreurd en bedroefd zijt, wanneer het alleen over uitwendige verdrukkingen is. veel mensen, wanneer hun burens ze vragen: Waarom zij zo bedroefd en weemoedig zijn en zo zeer wenen; zullen terstond zeggen, dat het over hun zonden en struikelingen is, en over hun verdorvenheden welke hun al te sterk zijn, of dergelijke, daar het inderdaad alleen is over enig kruis en uitwendige zwarigheid, die hen overgekomen is; en daarom, beschouwt die droefheid niet een droefheid over uw zonden, welke alleen of in het bijzonder is over enige uitwendige verdrukkingen, die u overgekomen zijn.

Tweede preek

Tekst. 1 Korinthe 7: 30, 31.

En die wenen, als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die kopen, als niet bezittende; En die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende; want de gedaante dezer wereld gaat voorbij.

Wij komen nu tot de derde vraag, met welke ik deze ganse middag zal doorbrengen, en die is deze: ***dat ik u twaalf bedenkingen zal voorstellen, om uw onmatige en overtollige droefheid over enige wereldse ellende of verdrukking te matigen en hoe wij onszelven in orde en matigheid van de Geest zullen houden; hetwelk de apostel ons hier gebiedt, namelijk: "te wenen, als niet wenende."***

Hedenmorgen zei ik u, dat God niet wil, dat wij in enige verdrukkingen van Zijn hand, stomp en ongevoelig zouden zijn; maar nochtans gelijk wij niet stoïsch (de stoïschen meenden dat noch voor- noch tegenspoed op ons iets moest afdoen) behoorden te zijn, moesten wij ook niet onmatig zijn in onze droefheden. En daarom heb ik in mijn overpeinzing deze onderscheiden bedenkingen overdacht, zijnde wel de uitnemendste, om de onbehoorlijke droefheid te matigen.

Vooreerst. Bedenkt of overlegt, dat u in uw leven meer barmhartigheden gehad hebt, om u daarover te verblijden, dan ooit verdriet om mistroostig te zijn. Deze overlegging versterkte Job bij uitnemendheid om zijn geest onder de verdrukkingen te ondersteunen, Job 2: 10: "Zouden wij het goede van God ontvangen, (zei hij) en het kwade niet ontvangen?" Ik heb een geschiedenis gelezen van een man van vijftig jaren oud die, toen hij achtenveertig jaren oud was, nog niet wist wat ziekte was. Maar in de twee laatste jaren van zijn leven was hij zeer ziekelijk, en in deze ziekte zeer ongeduldig; doch ten laatsten overlegde hij de zaak bij zichzelf, en zei: 'De Heere kon mij achtenveertig jaren ziekte gegeven hebben, en maar twee jaren gezondheid; maar Hij heeft het recht anders gedaan, en daarom wil ik mij liever over de barmhartigheden van God verwonderen, mij zo'n lange tijd gezondheid gevende, dan mij te kwellen, of tegen hem murmureren over het geven van zo'n korte tijd van ziekte.' De Heere laat ons altijd meer barmhartigheden, dan Hij van ons neemt. En daarom, hoe behoorde het onze zielen te ondersteunen, aangezien onze barmhartigheden meerder en groter geweest zijn, dan ooit onze verdrukkingen! Hoewel de Heere mij nu met ziekte bezoekt, zo heb ik toch meer jaren gezondheid dan ziekte gehad. Hoewel ik vrienden verloren heb, laat mij nochtans overdenken, dat zij lang met mij geleefd hebben. Hoewel mij dezen of die troost ontnomen is, heb ik toch meer, die mij nog overgelaten zijn. De Schrift is zeer gevoelig hoe wij zo geneigd zijn om al te veel te treuren: en daarom schrijft zij ons dezen regel voor, om onze droefheden te matigen, Pred. 7: 14: "Maar ten dage des tegenspoeds ziet toe." Waarom? Wat moeten wij toezien? "Dat God ook de een tegen over de anderen maakt." Dat is: hoewel u nu in enige verdrukkingen zijt, heeft God u nochtans hier tevoren barmhartigheden gegeven. Het kan zijn, dat Hij weer voorspoed zal geven. Hij heeft uw tegenwoordige verdrukkingen met de vorige barmhartigheden gewogen, en indien u de barmhartigheden die u genoten hebt, stelt tegen de verdrukkingen die u tegenwoordig lijdt, u zult bevinden dat het gewicht van uw barmhartigheden, het getal van uw verdrukkingen te boven gaat. Wanneer David, in zo'n onmatige droefheid over

zijn zoon, uitriep: "Mijn zoon Absalom, mijn zoon, mijn zoon Absalom! Och dat ik, ik, voor u gestorven ware, Absalom mijn zoon, mijn zoon!" 2 Sam. 18:33. Indien hij toen desgelijks gezegd had: "Och Absalom mijn zoon, mijn zoon!" en ernstig overdacht, welk een goede zoon bij nog in het leven had, dit zou een groot middel geweest zijn om zijn ziel gerust te stellen. De overlegging van die menigvuldige barmhartigheden, die wij genoten hebben, zal een uitnemend middel zijn om onze harten in enige verdrukking, waar wij onder liggen, op te beuren.

Ten tweede. Indien u uzelf, ten aanzien van uw droefheden, in banden wilt houden, bedenkt dan, dat God veeltijds de lichamelijke vertroostingen en vergenoegingen van Zijn volk wegneemt, om een weg te banen voor grotere barmhartigheden en zegeningen in plaats daarvan. Dit is zeer aanmerkelijk in de zaak van David. God nam door de dood een kind dat in onecht geboren was, en Hij gaf hem in plaats van die een wettig geboren en beter kind, een Salomo. Ja deze overleggingen hielden Davids hart bezig, Ps. 71: 20, 21 "U, die mij veel benauwdheden en kwaden hebt doen zien, zult mij weer levend maken, en zult mij weer ophalen uit de afgronden van de aarde. U zult mijn grootheid vermeerderen, en mij rondom vertroosten." En indien dit ernstig overdacht werd, het zou een middel zijn om onze harten onder de verliezen en zwarigheden op te houden. Hoewel deze of gene troost u ontnomen wordt, zo kan het nochtans zijn, dat God daar een goed einde in voor heeft, om in plaats van dien een weg te banen voor een grotere barmhartigheid. Zou u op die mens vergramd zijn, welke uw rookhutje van over uw hoofd omver wilde werpen, en in deszelfs plaats een statig paleis wilde oprichten? Voor iedere barmhartigheid die God van u neemt, zal Hij u een grote geven; gelijk de profeet tegen Amazia zei, die zijn staat aan de Israëlieten ten koste had gelegd: "De Heere is machtig u veel meer dan deze te geven." Zo handelde God met Job, als u zien kunt in het eerste en het laatste kapittel van het zelfde boek samen vergeleken. De Heere beroofde Job van zijn ganse staat en al zijn goederen, maar gaf hem tweemaal zoveel als Hij hem ontnomen had. Er werden hem zeven duizend schapen ontnomen, maar God gaf hem daarna veertien duizend terug, bij verloor drie duizend kamelen, maar kreeg daarna zesduizend terug; hij verloor vijf honderd juk ossen, en vijf honderd ezinnen, doch kreeg dezelve later dubbel weer terug. En deze zaak van Job kan in alle eeuw de Christenen tot een voorbeeld en grond van vertrouwd dienen, om met een nederige onderwerping onder al Gods bedelingen op Hem te wachten. Gij hebt de verdraagzaamheid van Job gehoord, zegt de apostel Jacobus, kap. 5:11, "en gij hebt het einde des Heeren gezien dat de Heere zeer barmhartig is en een Ontfermer." Dit zijn voorbeeld behoorde onze harten ten tijde van verdrukkingen op te beuren. de Heere neemt kleine barmhartigheden weg, om voor grotere plaats te maken.

Het is zeer aanmerkenswaardig, hoe deze overlegging op Izak wrocht: zijn moeder Sara was onlangs gestorven, en om zijn verlies te vervullen, gaf God hem Rebekka tot een vrouw, en er wordt gezegd, Gen. 24:67: "Dat zij hem tot vrouw werd, en dat hij haar lief had, en alzo na zijner moeders dood getroost werd."

Ten derde. Bedenkt dat de onmatige droefheid over het verlies van een vertroosting, al uw andere vertroostingen verbittert; daarom wacht u deze bittere gal onder uw vertroostingen te werpen. De onmatige droefheid is gelijk een worm in een noot, welke al de zoetheid van de kern opeet, en niet anders dan de schil overlaat, zo zal de onmatige droefheid al de zoetheid van uw tegenwoordige vertroostingen wegnemen. Zo was het met Haman, Esther 5: 10-13: "En hij liet zijn vrienden komen, en Zeres

zijn huisvrouw. En Haman vertelde hun de heerlijkheid van zijn rijkdom, en de veelheid zijner zonen, en alles, waarin de koning hem groot gemaakt had, en waarin hij hem verheven had boven de vorsten en knechten des konings." Nu u kunt niet anders denken of dien man was een braaf man. Ja, verder zei Haman: "ook heeft de koningin Esther niemand met de koning tot de maaltijd doen komen, dien zij bereid heeft, dan mij; en ik ben ook tegen morgen door haar met de koning genodigd. Doch dat alles, zei hij, baat mij niets, zo lange tijd als ik de Jood Mordechaï zie zitten in de poort des konings, " want hij wil mij gene eer, noch gehoorzaamheid bewijzen. Hierin was de vloek Gods op hem, dat hij geen barmhartigheid met troost kon genieten; omdat Mordechaï hem niet eerde. Desgelijks zien wij ook in het voorbeeld van Jakob tevoren aangehaald. Gen. 37: 35. De onmatige droefheid over een verdrukking verliest de troost van onze barmhartigheden.

Ten vierde, om de overtollige droefheid te matigen, zo bedenkt dat u in u meer reden van uitnemende blijdschap hebt dan enig ding buiten u een oorzaak van onmatige droefheid kan zijn. Als Spr. 14: 15: "Een goed man zal van zichzelf verzadigd worden;" een Godzalige, wat hem ook in de wereld overkomt, heeft in zichzelf altijd reden tot verblijding. Wij lezen Lukas 13: 21, wanneer de discipelen over een tijdelijk bloeiend koninkrijk peinsde, dat Christus tot hen zei, dat het Koninkrijk van God in hen was. Indien wij de genade van Christus hebben, al hebben wij niets anders, dan zijn dat grote reden tot uitnemende blijdschap, dan enige andere ontberingen, gronden tot onmatige droefheden kunnen zijn. Niettegenstaande zij hier op aarde niets hebben, toch is God hun deel, en zij hebben een erfenis met de heiligen in het licht voor hen bewaard. Niettegenstaande zij niet een penning aan geld in hun beurs hebben, nochtans hebben zij een ware schat, welke de motten niet kunnen verderven, noch de dief kan doorgraven om te stelen. Wat is het of zij thuis in hun kasten geen brood hebben, wanneer zij alle dagen met het kostelijke lichaam en bloed van Christus gevoed worden! wat is het of u in uw naam gesmaad en geschandvlekt wordt, wanneer desniettegenstaande uw namen in het boek des levens geschreven zijn! U hebt alleszins meer reden tot blijdschap binnen in u, dan reden tot droefheid buiten u, Gen. 33:11 "Ik heb genoeg" zei Ezau, maar Jacob zei "Ik heb alles"; toch was Jakob armer dan Ezau.

Ten vijfde. Bedenkt, dat als God die vertroosting (over welke ontbering u zo onmatig treurt) aan u steeds vervolgd had het misschien zou geweest zijn om u met groter ellende en zwaarigheid te bezoeken. Hiervan is een merkwaardig voorbeeld, Gen. 30:1, u leest daar van een ongeduldige vrouw, van Rachel, welke, omdat zij geen kinderen had zo door de hartstochten en droefheid overwonnen was, dat zij tot haar man uitriep: "Geef mij kinderen, en zo niet, dan ben ik dood." Deze vrouw verkreeg hare begeerte, maar zij die tevoren uitriep: "Geef mij kinderen, en zo niet, dan ben ik dood;" toen zij nu kinderen had, stierf zij in het kinderbaar. Gen. 35:16-18: "En zij reisden van Bethel; en er was nog een kleine streek lands om tot Efrath te komen; en Rachel baarde, en zij had het hard in haar baren. En het geschiedde, als zij het hard had in haar baren, zo zeide de vroedvrouw tot haar: Vrees niet; want dezen zoon zult u ook hebben! En het geschiedde, als haar ziel uitging (want zij stierf), dat zij zijn naam noemde Ben-oni;" etc. Zij stierf nadat haar zoon geboren was. God kan ons die vertroosting (welke wij begeren) tot ellenden maken. Wanneer God aan David het leven van zijn kind gegeven had, het zou een levend gedenkteken van zijn schande

geweest zijn, want allen, die het kind kenden, zouden gezegd hebben: daar gaat Davids bastaard heen.

Ik heb door een Godzalige predikant een geschiedenis horen verhalen, dat hij namelijk eens een van zijn burens ging bezoeken wier kind op sterven, lag, om haar te vertroosten, maar zij was zo treurig en door droefheid verslagen, dat zij op generlei wijze vertroost wilde zijn. De predikant zei tot haar: 'Vrouw! waarom bent u zo zeer bedroefd? Indien uw kind in het leven bleef, zou God het u misschien tot een spot en kwelling maken, door zijn goddeloze en zondige wandel.'

Zij antwoordde, dat zij daar niet om gaf, indien hij maar gezond mocht worden, al werd hij later ook opgehangen. Deze haar zoon werd gezond, en werd later, om enig kwaad dat hij bedreven had, opgehangen. Wel nu! had niet een grotere barmhartigheid duizendmaal beter voor haar geweest, hem tevoren begraven te zien, dan tot zo'n ongelukkig einde te komen?

Ik vertel dit maar alleen, om u te tonen, dat God ons die vertroosting, met welke wij zo veel op hebben en zo zeer prijzen, in ellenden en zwaarigheden kan veranderen; en daarom, behoorde dit de onmatige droefheid, over het verlies van enige wereldse vertroosting te matigen.

Ten zesde. Bedenkt, dat al die droefheden en ellenden in de wereld, waarover u treurt, al zijn zij nog zo groot, nochtans zeer kort zijn; en dit is de beweegrede welke de apostel in dezen tekst gebruikt: "Broeders! (zegt hij) weet dat de tijd voorts kort is, opdat zij die wenen, zouden zijn, als niet wenende." Al zijn uw verdrukkingen nog zo zwaar, zij zullen nochtans niet lang duren, wees daarom geduldig, en lijdzaam onder die; al zijn zij nog zo groot, nochtans, omdat zij kort zijn, zullen zij verdraaglijk zijn. Dit drukt de apostel uit, 2 Korinthe 4:17: "Want onze lichte verdrukking, die haast voorbij gaat, werkt ons een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht van de heerlijkheid." En God zegt: "Voor een kleinen ogenblik heb Ik u verlaten; maar met grote ontfermingen zal Ik u vergaderen. In een kleine toorn heb Ik Mijn aangezicht van u een ogenblik verborgen; maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik Mij uwer ontfermen." Jes. 54: 7-8. Onze verdrukkingen worden altijd bij dagen en uren gerekend; maar onze barmhartigheden bij jaren, om te tonen dat de tijd kort is, in welke wij hier verdrukkingen verdragen; zij verdwijnen spoedig, de wolken, waar de zon spoedig doorbreekt.

Toen Athanasius gebannen werd zei hij: dat het maar een kleine wolk was, en terstond voorbij zou zijn. Een martelaar zei tot zijn metgezel: Sluit uw ogen maar, en wanneer zij geopend worden, zal het in een andere wereld zijn.

Ten zevende. Bedenkt, dat de onmatige droefheid de weg niet is om uw verdrukkingen te herstellen, of te verminderen; maar God veeleer verwekt om ze te vervolgen en te vermeerderen. Dit toonde ik u hedenmorgen. Zoals een halsstarrig kind hetwelk knort, stamp, ontspringt en dergelijk, de vader niet doet op houden hem kastijden, maar veeleer om hem meer slagen te geven; zo ook, hoe onmatiger wij in onze droefheden zijn, des te zwaarder verdrukkingen zal God ons veeltijds opleggen. Hetgeen Christus van het zorgen zegt, Lukas 12): 25: "Wie toch van u kan met bezorgd te, zijn, een el tot zijn lengte toedoen?" dat mag tot dit einde ook gezegd worden: wie van u kan door de onmatige droefheid iets van uw verdrukkingen verminderen? Het middel om onze verdrukkingen te weren, is: de straf onzer zonden aan te nemen. Een kind, dat zichzelf onderwerpt, en om de vergeving van zijn misdaad bidt, beterschap belooft, dat voorkomt daar door menige slag.

Ten achtste. Bedenkt, dat die wereldse vertroostingen, over welk verlies u zo onmatig treurt, niet beter is dan hetgeen een goddeloze kan genieten, en u zelf wel zonder dezelve mag zijn. Is het over gebrek aan rijkdom, eer, kinderen, etc., wel, dit alles mogen de goddelozen hebben, en daarom, wilt ge u zo zeer ontstellen over het gemis van dat wat een verworpene kan genieten? Maar indien het over het verlies van Christus, of de hemel en de eeuwige zaligheid was, dan zouden wij over dat verlies nooit genoeg kunnen treuren; maar in het missen van deze uitwendige zegeningen, verliezen wij niet meer dan dat gene, dat de ellendigen of vervloekten kan genieten. Die dingen waar over wij treuren, zijn van zo'n hoge waarde niet, zoals wij dezelve wel komen te achten.

Ik heb een geschiedenis gelezen van twee Godzalige mannen, die elkander ontmoetten; te weten: een Anthonius en Didymus. Nu, Didymus was blind, ofschoon van een edel geslacht. Anthonius vroeg hem, *of hij over zijn blindheid niet bedroefd was?*

Ja, zeide Didymus.

Maar (zeide Anthonius) *wilt ge u over het missen van datgene kwellen, hetgeen de vliegen en honden kunnen hebben, en u niet liever verheugen te bezitten hetgeen de engelen bezitten?*

Ten negende. Om uw onmatige droefheid te doen afnemen, bedenkt, dat welk verlies of verdrukking God u hier in de wereld overzendt, dat Hij door dat verlies uw voordeel bedoelt. En daarom, waarom zou enige tegenspoed u ontzetten, aangezien God door alle tegenspoed uw welstand beoogt, zodat u ten laatste zult moeten zeggen: "Het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest." Ps. 119:72. En, "in getrouwheid heeft Hij mij verdrukt."

Het is de aanmerking van Salmeron, over Joh. 3. Veronderstelt, dat een mens u een kostelijke parel of diamant toewierp, en het kwetste uw hand, indien u dien diamant daar voor mocht hebben, zou u dat als een verongelijking u achten? Alzo handelt God met ons: Hij verandert onze verliezen in winst, en al onze ellenden in vertroostingen. Veronderstelt, dat een mens, die veel schulden heeft en veel geld nodig had, om brood te kopen, tot een van zijn vrienden ging en zijn zaak bekend maakte, en hem bad om enige hulp. Als zijn vriend tot zijn kist ging, en een grote zak niet geld daar uit haalde, en dezelve hem toewierp, hem bevelende, dat hij dezelve zou nemen; al beschadigde deze zak hem, meent u dat hij het kwalijk zou nemen? Neen, zekerlijk niet. Zo ook iedere verdrukking, welke God ons oplegt, zal ons ten goede gedijen. Wij mogen zeggen, gelijk Jozef tot zijn broederen, "Al hebt u het ten kwade gedacht, zo heeft God nochtans het goede gedacht."

Wanneer iemand ons verongelijkt, mogen wij tot hem zeggen: hoewel u voor hebt mij te benadelen, zal God nochtans mij door hetzelfde, het goede uitwerken. De Heere heeft nooit met de verdrukkingen, die Hij ons oplegt, enige, schade, maar het goede voor. Alle verdrukkingen hebben, als Jonathans roede, honig aan het einde; en daarom, laat ons dezelve geduldig verdragen. U zou zeer toornig zijn wanneer een vijand uw bloed uit u trok; maar indien een geneesmeester, om uw gezondheid en tot uw best u nog veel meer bloed ontnam, u zou dat voor geen misdaad rekenen. Wees dan geraden onder alle wereldse ellenden en zwarigheden geduldig en lijdzaam te zijn, omdat God door ze voorheeft, uw voordeel en uw geestelijke winst te bevorderen; op dat gelijk uw verdrukkingen overvloedig zijn, uw vertroostingen in Christus nog overvloediger zouden zijn.

Ten tiende. Bedenkt, dat degenen, die beter zijn dan u, in een gelijke of ergere staat geweest zijn dan u ooit geweest zijt, en daarom laat dit uw droefheden verminderen en matigen. Het is waar, indien wij in zo'n kwaden en ellendige staat waren, dat er nooit iemand in dergelijke geweest had, dan zouden wij voor onze onmatige droefheid enige verontschuldiging hebben; maar er is niemand van ons die alleen verdrukt werd; degenen, die veel beter zijn dan wij, hebben veel groter ellenden en zwaarigheden gehad dan wij ooit gehad hebben. 1 Petrus 5:9 vermaant de apostel hen "de duivel met standvastigheid des geloof te weerstaan" wetende, dat het zelfde lijden aan uw broederschap, dat in de wereld is, volbracht wordt." Er is nu niemand in zo'n treurige staat: of er zijn anderen in zo'n ellendigen staat als u geweest zijn, of zijn, of zullen zijn. "Ulieden hebben geen verzoeking en bevingen dan menselijke; doch God is getrouw, Die u niet zal laten verzocht worden, boven hetgeen u vermoegt." 1 Korinthe 10: 13.

Hebt u een grote staat verloren? Wel, Job verloor meer dan u ooit verloren hebt: hij verloor zeven duizend schapen en drie duizend kamelen, vijf honderd juk ossen, vijf honderd ezellen; hij verloor al wat hij had, zelfs geen uitwendige troost werd hem overgelaten, en daarom aangezien dezelfde verdrukking anderen overgekomen is, waarom zou u niet tevreden zijn?

Maar u zult zeggen: *ik heb mijn kinderen verloren*. Wel, Job verloor meer kinderen dan u: hij verloor tien kinderen op een dag, die door een ontijdige dood werden weggenomen; maar het kan zijn, dat u ook zoveel kinderen verloren hebt, maar zij gingen in vrede naar hun graven, en daarom kan dit uw harte vertroosten.

Anderen zijn in een ergere staat geweest dan waar u nu in zijt, en zij hebben het nochtans lijdzaam ondergaan. Job zondigde niet, en hij opende zijn mond niet tegen God, niettegenstaande alle verdrukkingen welke op hem lagen.

En zo ook onze Heere Jezus Christus, Matth. 8:20: Hij was een man van smarten; de vossen hebben holen, zei Hij, "en de vogelen des hemels nesten; maar de Zoon des mensen heeft niets waar Hij zijn hoofd kan neerleggen." Jezus Christus ofschoon Erfgenaam van alle dingen, was toch armer dan u ooit geweest bent, en daarom laat deze overleggingen uw hart ondersteunen in alle verdrukkingen, die u hier mochten overkomen. Want de Heere weet welk een bloedige wolk er nog boven ons hangt.

Ten elfde. Om uw onmatige droefheid over het verlies van enige lichamelijke vertroosting ten onder te houden, zo bedenkt, dat uw droefheid nooit recht is, tenzij dezelve over de zonde is. uw droefheid is niet recht, en loopt in een verkeerd kanaal, totdat zij in dezen cirkel loopt, te weten over de zonde. Indien u treurt over de dingen dezer wereld laat u uw droefheid in een kwade haven lopen, en u weerhoudt dezelve daar te lopen waar ze behoorde te lopen. Het is jammer zoet water te gebruiken om een vuile plaats te wassen: de zonde behoorde het voornaamste voorwerp van onze droefheid te zijn, en onze tranen worden uit haar rechte kanaal gehouden, wanneer wij niet min of meer over de zonde treuren. God heeft beloofd al die tranen, welke wij over de zonde uitstorten, in zijn fles te vergaderen, en anders geen; de tranen welke wij over wereldse dingen storten, zijn maar vergeefs en lopen over, en komen niet in de flessen Gods.

En voorwaar broeders er zijn hier geen verdrukkingen welke onze droefheden of tranen waardig zijn. Zou u dien niet als een uitzinnige achten, die parels of diamanten naar een perenboom zou werpen, en zo dezelve kwam te verliezen? zo ook is het

jammer over de dingen van de wereld tranen weg te werpen, en zulke kostelijke schatten over alle geringe voorwerpen te verkwisten.

Ten twaalfde. Bedenkt dat uw onmatige droefheid over de wereld, u zal beletten en verhinderen over de zonde te treuren: gelijk wanneer in de arm een ader geopend is, en het bloed daar uit loopt, verhindert en weerhoudt dat het bloed in zijn gewoon kanaal te lopen, zo ook wanneer u in een ader van droefheid en misnoegen over wereldse verliezen of ellenden zijt, dat verhindert en weerhoudt uw natuurlijken loop van uw tranen, zo dat u over de zonde niet kunt treuren.

Aldus heb ik deze twaalf overleggingen of bedenkingen, als ook deze drie vragen afgehandeld. Ik heb u getoond, wanneer uw droefheid onmatige is, en ik heb u enige redenen gegeven waarom de Christenen over de dingen van deze wereld niet onmatig behoorden te treuren; ik heb u nu twaalf overleggingen of bedenkingen voorgesteld om u van het onmatig treuren over het verlies van enige uitwendige troost te weerhouden.

Derde preek

Tekst 1 Korinthe 7: 30, 31.

En die wenen, als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die kopen, als niet bezittende; En die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende; want de gedaante dezer wereld gaat voorbij.

Ik heb nu, ten vierde, nog een vraag te verhandelen, namelijk u te tonen welke regelen of middelen u gebruiken moet, om uw droefheden over wereldse ellenden binnen de palen te houden, om te wenen, als of u niet weende. Ik zal u hier desgelijks tot volbrenging van deze plicht elf of twaalf onderrichtingen geven.

Vooreerst. Indien u uw droefheid in handen wilt houden, gebruikt dit hulpmiddel: aanschouwt die dingen, over welker ontbering u zo onmatig bedroefd zijt, als enkele nietigheden. Maar u zult zeggen: *het is een kinderachtige zaak voor een man te schreien om niet.*

Wel, veel zulke kinderachtige dingen plegen wij zeer dikwijls. Wij zijn bedroefd, treuren en wenen over enkele nietigheden, hetwelk, indien wij het ernstig overdachten, wanneer wij over het verlies van dezen of genen troost treuren, onze droefheden zouden verminderen, aangezien zij maar enkele nietigheden zijn. Doch u zult zeggen: och mijn nering begeeft mij; zoveel heb ik van mijn goederen verloren, en noemt u dit een nietigheid? Ja, want zo noemt ze de Schrift. Salomo zegt, Spreuk. 23: 5: "Zult gij uw ogen laten vliegen op hetwelk niets is? Want de rijkdommen zullen zich gewis vleugelen maken, en wegvliegen." En is het zo, waarom zouden wij dan zo zeer onze harten op dezelve zetten, als over dezelve te treuren, wanneer wij dezelve missen? Toen de koning Agrippa kwam om over Paulus een oordeel te vellen (Hand. 25: 23) werd gezegd "dat hij met grote pracht kwam". Maar in de grondtekst staat "dat hij met grote fantasie kwam." Zodanige inbeeldingen en nietigheden zijn al de wereldse schoonheden en vertroosting, in vergelijking van de grote en gewichtige dingen van de zaligheid.

"Er is maar een ding nodig", zegt Christus, Lukas 10: 42, en dat is: aan Hem deel te krijgen. Het is niet nodig, dat u rijkdom en eer in de wereld zou hebben; het enige ding dat nodig is, is Christus te verkrijgen; en daarom, waarom zouden wij onzen tijd doorbrengen, en moeite doen omtrent hetgeen hetwelk geen brood is, en naar hetgeen ons niet baten zal, welke maar enkel nietigheden zijn? Hoe kinderachtig was het in Haman, dat hij, zo veel voordelen en waardigheden genietende, als de gunst des konings, en aan des konings tafel te zitten, en op zijn paard te rijden, etc. zo zeer bedroefd en ontsteld was, omdat Mordechaï hem geen eerbied wilde bewijzen. Wat een arme, en kleine reden was dit om al zijn vertroosting te verderven! En Achab, omdat hij Naboths wijngaard niet mocht hebben, daar hij er zoveel in eigendom had. veel mensen worden zo gauw over geringe en slechte beuzelingen met droefheid overstelpt. Seneca vergelijkt de zodanigen bij een man, die een statig huis heeft, schone boomgaarden en hoven, met veel vruchten, en zich nochtans over het afvallen van een weinig loof bedroeft.

Ten tweede. Indien u uw droefheden in banden wilt houden, zo wacht u, dat u de onbehoorlijke en onmatige liefde tot enige troost die u hier geniet, geen plaats geeft. Indien u de genieting van een zaak te veel bemint, zult u over het verlies daarvan te veel treuren; en daarom, laat hier nooit uw harten aan enige troost gehecht zijn. Laat

de wereldse vertroosting en u als handschoenen aan uw handen, en niet als het vel aan het vlees zijn. U kunt het vel van uw vlees niet, zonder grote pijn en kwelling van u aftrekken. Maar u kunt zonder enig gevaar uw handschoenen van uw hand aftrekken. Als uw harten te veel aan de liefde van de wereldse dingen gehecht zijn, zal het verlies van die dingen welke u zo onmatig bemint, u tot onmatige droefheid en smart verwekken. De mens zal nooit treuren over het verlies van datgene hetwelk hij haat, maar over hetgeen hij bemint; en u kunt uw droefheden nooit in toom houden, zo u uw liefde niet in banden houdt. Gelijk het is met een schilderij, indien u dezelve in een lijst zet, en aan de muur ophangt, kunt u ze gemakkelijk daar weer af krijgen; maar als u aan de muur hecht of lijmt, kunt u ze er niet wederom zonder schenden afnemen. Alzo ook, indien uw liefde tot de wereld is, gelijk een schilderij aan de muur gehecht, zult u van de wereldse dingen niet willen scheiden, dan met grote droefheid, zwaarigheid en kwelling. Er wordt van Jakob gezegd, (toen hij hoorde dat zijn zoon Jozef dood was, Gen. 37:3, 35.) dat hij weende, en niet wilde vertroost worden. De reden was, omdat hij Jozef uitermate lief had, en meer dan alle anderen beminde: zijn onmatige liefde tot Jozef deed hem zo zeer over zij gemis treuren.

Ten derde. Aanschouwt alle vertroosting en beneden, als verliesbaar en onzeker. God heeft in zijn wijsheid aan geen troost hier beneden duurzaamheid gevoegd. Ziet op uw vertroosting en veranderlijk en vergankelijk. Hebt u een kind verloren? Zegt: ik wist het tevoren wel, dat ik een sterfelijk kind ontvangen had; het is ons allen gezet eenmaal te sterven, en onze vertroosting en wij hier in de wereld genieten, zijn niet gelijk het anker in de grond van de zee, hetwelk in eren storm vasthoudt; maar gelijk de vlag op de top van de mast, die met iedereen wind inkeert; en daarom, aangezien u in uw grootste troost alle ogenblikken aan de verandering onderworpen zijt, waarom zou u dan over het verlies daarvan zo onmatig treuren, en over hetzelfde zo zeer bedroefd zijn, hetwelk u kunt verliezen, en niet weet hoe spoedig? Een mens behoorde de vergankelijke dingen los te bezitten, en nimmer meer tot zekere droefheden, over het verlies van zulke onzekere vertroosting en, een weg te banen.

Ten vierde. Indien u uw droefheid in banden wilt houden, zo bedenkt, dat u geen oorzaak hebt om over het verlies van de wereldse dingen te treuren, indien God u genoeg tot nooddrift des levens laat, al laat Hij u geen overvloed tot aangenaamheid en vernaak des levens; hebben; "hebbende voedsel en kleding, laat ons daarmede tevreden zijn." 1 Tim. 6:8. Zo u brood hebt hoewel geen banket, wees daarmede tevreden; als u klederen hebt, hoewel geen versierselen, wees er nochtans mee tevreden; indien u voedsel en kleding hebt, hoewel schaars, alleen maar genoeg zijnde om uw leven te beschermen, dan hebt u geen reden om te klagen, maar om tevreden te zijn. Jakob was rijker man dan iemand van u, die mij heden horen; nochtans zegt bij, Gen. 28: 20: "Indien u mij brood zult geven om te eten, en klederen om aan te doen, het zal mij genoeg zijn." Indien de Heere ons spijs en kleding geeft, al is de spijs nog zo gering, en de kleding nog zo slecht, behoren wij nochtans daarmede tevreden te zijn, en te zeggen: het zal mij genoeg zijn. Al geeft God ons geen overvloed tot ons vermaak, indien Hij ons genoeg tot onderstand van onze noden geeft behoorden wij daarmede tevreden te zijn; en daarom, in dat stuk hebt u geen oorzaak tot onmatige droefheid.

Ten vijfde. Doet niets hetgeen uw vorige of tegenwoordige verdrukkingen in gedachten kan brengen, te weten: om uw droefheid daardoor te vernieuw. Beminden!

het is een verkeerde richting die veel mensen houden, wanneer zij een, vriend verloren hebben, een man, vrouw, of ouders, of een kind, zij zullen op het schilderij, of klederen, of op een ander ding van hunnen overledenen vriend blijven staren, hetwelk hun droefheid vernieuwt, en hun wonde wederom doet bloeden. Doet niets dat uw droefheid in gedachten kan brengen. Het is een belangrijk voorbeeld, en bij de onderhavige leer aanmerkelijk hetgeen u Gen. 35: 17, 18, vindt. Daar wordt gezegd van Rachel, dat toen zij stierf, en haar kind geboren zijnde, zij zijn naam noemde Benoni, de zoon mijner smarte; maar merkt nu, Jakob wilde hem die naam niet laten behouden, dien de moeder hem gegeven had; maar hij noemde het kind *Benjamin*, "de zoon mijner rechterhand." De Godgeleerden geven deze reden daarvan, omdat, indien Jakob het kind bij dien naam had laten noemen, het een middel zou geweest zijn om hem altijd, wanneer hij het hoorde, het verlies zijner vrouw in gedachten te brengen, die stierf terwijl zij met hem in arbeid was, en alzo zijn droefheid en smart daar over zou vernieuwd hebben; en daarom behoorden wij onze verdrukkingen niet in gedachten te brengen, om daardoor onze droefheden te vernieuw.

Ten zesde. Indien u uw droefheden in banden wilt houden, leeft veel in de overlegging en overpeinzing van de Goddelijke dingen. De reden waarom u zo zeer over de dingen hier beneden treurt, is, omdat u de dingen daar boven niet meer overlegt; waren uw overdenkingen tot de aanschouwing van de Goddelijke en geestelijke dingen gericht, zou de vreugde daarvan uw droefheid over het verlies van een enig ding hier beneden verslinden. In de staat voor de val, verkeerde Adam zo met God, dat hij zijn eigen naaktheid niet zag.

Ik heb van de arend gelezen, dat zijn aard en neiging strijdig tegen alle andere vogels is: daar alle ander gevogelte, wanneer zij beledigd of in enige ongelegenheid zijn, zullen roepen en misbaar maken, gelijk de ooievaar zal snateren, de duif kirren, de raven klappen; en alle andere schepselen zullen getier maken wanneer zij beledigd of in gebrek zijn, maar de arend zal boven naar de zon vliegen, en aldaar zich met hare warme stralen vermaken. Och mijn beminden, dat u de arend wilde gelijk zijn, om in uw droefheden hemelwaarts te steigeren, en uw gedachten tot geestelijke en hemelse dingen op te wekken. O dit zou uw droefheden over het verlies van enigen uitwendig en troost grotelijks verzachten!

Ten zevende. Arbeidt om meer over de zonde te treuren, dan zult ge u over de uitwendige verdrukkingen minder bedroeven. Wanneer uw geweten eens met een boetvaardige droefheid over de zonde aangedaan is, dan zal het treuren over het verlies van wereldse vertroosting en ophouden. O beminden! wanneer u uw droefheden over de zonde laat uitlopen, dat zal de zelve van enig ander voorwerp afhouden, omdat, wanneer de ziel eens gesteld is om over de zonde te wenen, dan zal de zonde gezien en bemerkt worden een groot kwaad te zijn, dat geen kwaad in de wereld zo'n grond van droefheid heeft, als de zonde; en daarom, als u over de uitwendige zwarigheden wilt wenen, als niet wenende, zo weent dan meer over de zonde, en over de verdorvenheden welke in uw eigen hart zijn. Ik kan van de droefheid zeggen, gelijk van de vrees, Jes. 8:12, 13 gezegd wordt: "En vreest ulieden hun vrees niet, en verschrikt niet. De Heere van de heerscharen, Dien zult ulieden heiligen, en Hij zij uw vrees, en Hij zij uw verschrikking." Zij, die de Heere vrezen, zullen de mensen niet vrezen; zij die een godsdienstige vrees hebben, zullen geen wereldse vrees hebben: zo ook, als u een Goddelijke droefheid over de zonde hebt, zal dit u voor de onmatige wereldse droefheid bewaren; en daarom wens ik, wanneer u

uw droefheden over het verlies van wereldse vertroosting, en de dingen welke u hier beneden tegen gaan, bevindt uit te breken, dat u dan bedenkt, dat u groter kwalen hebt, om over te treuren, en veel groter oorzaken om uw droefheden in het kanaal van de zonden te, laten lopen, dan over enige uitwendige ellenden of verdrukkingen.

Ten achtste. Indien u de onmatigheid in wereldse droefheid verzachten wilt, zo overweegt uw uitwendige ontberingen met uw inwendige en geestelijke genietingen, en uw uitwendige ellenden met uw inwendige vertroosting en ziet dan eens of niet de schaal van uw geestelijke vertroosting de andere verre overweegt. En indien God uw geestelijke barmhartigheden uw uitwendige verdrukkingen doet overtreffen, hebt u meerder oorzaak u te verblijden dan te treuren. David hield deze richting, 2 Sam. 23:5: "Hoewel, " zegt hij, "mijn huis alzo niet is bij God, nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld, dat in alles wel geordineerd en bewaard is; voorzeker is daarin al mijn heil, en alle lust, hoewel Hij het nog niet doet uitspruiten." Alsof hij zei: al heb ik geen overvloed van alle wereldse geluk zo vraag ik er toch niet naar, aangezien God met mij een eeuwig verbond gemaakt heeft, en alles zeker geordineerd heeft; al gaan alle dingen van buiten verloren, zo is het nochtans alles wel van binnen; God heeft met mij een verbond gemaakt en dat is al mijn begeerte, en al mijn heil. Zodat, indien u nu met David uw uitwendige ellenden met uw inwendige vertroosting wilde overwegen, u zou daarin meerder oorzaak van inwendige blijdschap, dan van uitwendige droefheid zien. "Een goed man" (zegt Salomo) "zal van zichzelf verzadigd worden", Pred. 14:14, hij heeft in zich hetgeen hem troost aanbrengen zal, wat ook zijn staat mag zijn.

U, die door wereldse droefheid verslagen zijt, redetwist aldus niet uzelf: hoewel mijn staat droevig, is, en mij de nooddriftigheden dezes levens ontbreken, en geen huis heb om in te wonen; of indien al een huis hebbende, toch maar een rookhutje, nochtans, waarom zou ik bedroefd zijn? aangezien "ik een huis heb niet met handen gemaakt doch eeuwig in de hemelen." 2 Korinthe 5:1. Hoewel ik hier geen woning heb, zo is toch Christus voor mij in de hemel gegaan, om mij aldaar plaats te bereiden." Hoewel wel ik een man van geringen staat ben, en nauwelijks met al mijn moeite en arbeid het jaar kan ten einde brengen, nochtans God is mijn deel, en ik heb "ene erfenis onder hen, die in Christus door het geloof geheiligd zijn." Joh. 14: 2. Hoewel ik schulden heb, en wanneer ik langs de straten ga, in gedurige vrees ben van gevangen genomen te worden, zo is toch mijn grootste schuld betaald. Christus heeft voor mij de Goddelijke gerechtigheid genoeg gedaan, ik zal nooit tot de eeuwige helse gevangenis gaan, hoewel ik in mijn beurs geen geld heb om brood te kopen, zo heb ik nochtans een schat in de hemel die nooit zal uitgeput worden. Hoewel ik nauwelijks klederen heb om mijn naaktheid te bedekken, zo heb ik nochtans het lange kleed van Christus' gerechtigheid om mijn zondige naaktheid te bedekken. Hoewel ik nauwelijks spijs en drank heb om mijnen buik te vullen, zo word ik nochtans gevoed met het brood des levens, de Heere Jezus Christus; hoewel mijn goeden naam gesmaad, geschandvlekt en gelasterd wordt, zo is nochtans mijn naam in het boek des levens geschreven; en hoewel ik hier nooit een voet land te genieten heb, zo ben ik nochtans erfgenaam van een Koninkrijk. Een vermomden vorst wordt in een vreemd land slecht onthaald. Maar het ontstelt hem niet veel, waarom? omdat hij een erfgenaam van een kroon is, en weet, dat wanneer hij in zijn eigen koninkrijk is, hij eerbied en ontzag genoeg zal hebben.

Beminden! laat deze inwendige en geestelijke genietingen alle wereldse droefheid verzachten, bemerkende, dat indien u uw geestelijke genietingen met uw uitwendige

ontberingen overweegt, en uw inwendige vertroosting met uw uitwendige verliezen, dat het eerste het laatste oneindig overtreffen zal.

Ten negende. Wilt u uw droefheden in banden houden, maakt dan veel van de barmhartigheden, die u ontvangt, en weinig van de verdrukkingen die u lijdt. Het is de eigenschap, van een bedroefden geest te veel van zijn verdrukkingen en te weinig van zijn genaden te houden; maar indien u uw harten voor onmatige droefheid wilt bewaren, zo behoorde u Gods barmhartigheid aan u groot te maken en die te verbreiden, en uw droefheden in uw gedachten te verminderen: u zult alzo uw dankbaarheid vergroten, en uw droefheden en murmuringen verkleinen. Bedenkt bij uzelf, dat de minste genade, welke u geniet, meerder is dan u waardig zijt, en de grootste verdrukking die u lijdt, minder is dan u verdient; overlegt desgelijks bij uzelf, dat u niets in de wereld gebracht hebt, noch daar iets kunt uitdragen; en indien u de toekomstige helse pijnen ontvliedt, het een groter genade is, dan dat u al de schatten en gemakkelijkheden van de wereld zou genieten. Maar veel mensen, als hun slechts een tegenspoed ontmoet, zullen hun ellende zo nauw inzien, en hun droefheden zo vergroten, en nooit aan die menigte van barmhartigheden denken, welke God op hun hoofden gestapeld heeft. U hebt meerder reden u te verheugen, dat God u de minste genade geeft, dan u te verstoren wanneer Hij u de grootste verdrukkingen toezendt.

Ten tiende. Vergelijkt uw verdrukkingen met die van anderen, welke grotere verdrukkingen met meerder lijdzaamheid verdragen, en minder dan u bedroefd geweest zijn. Bedenkt de lijdzaamheid van Job, en het einde des Heeren met hem. U hebt nooit zo veel als Job verloren: hij verloor zeven duizend schapen, drie duizend kamelen, vijfhonderd juk ossen, en vijfhonderd ezelinnen; hij verloor zeven zonen en drie dochteren, en alles op een dag; hij leed grote ellende aan zijn lichaam, en lag op den mesthoop, en nochtans was hij onder al deze verdrukkingen lijdzaam. Wel, overdenkt dan nu, dat betere mensen groter ellenden, zwarigheden en verdrukkingen gehad hebben dan u, en nochtans grotere lijdzaamheid en minder droefheid en smart betoonden te hebben. De apostel Petrus vermaant de mensen, in een lijdende staat, tot geduld, "Wetende, dat hetzelfde lijden aan uw broederschap, die in de wereld is, volbracht wordt." 1 Petrus 5: 9. En Paulus 1 Korinthe 10: 13: "Ulieden heeft geen verzoeking bevangen, dan menselijke; doch God is getrouwe, Welke u niet zal laten verzocht worden boven hetgeen u vermoogt, maar Hij zal niet de verzoeking ook de uitkomst geven, opdat u ze kunt verdragen." Ja Jezus Christus zelf onderging veel verdrukkingen en ellenden, "en nochtans opende Hij zijn mond niet; maar als een schaap dat stom is voor het aangezicht zijns scheerders, alzo deed Hij zijn mond niet open". Degenen die meerder genade hebben, hebben minder barmhartigheid dan u; en diegenen die minder zonden hebben, hebben meerder verdrukkingen.

Ten elfde. Om uw droefheid te matigen, en in banden te houden, zo bedenkt, dat beter met u is, wanneer u op het ergst zijt, dan het met de goddelozen is als zij op hun beste zijn. Indien deze bedenking u ter harte ging, zou het grotelijks uw onmatige droefheid verzachten. "Het weinige dat de rechtvaardige heeft, is beter dan de inkomst van de goddelozen." Spr. 15: 6, "In het huis des rechtvaardigen is een grote schat; maar in van de goddelozen inkomst is beroerte." Merkt op, dat er niet gezegd wordt: in de inkomst van de rechtvaardigen is een grote schat, maar in het huis van de rechtvaardigen. Een rechtvaardig huis mag een arm hutje zijn, een bedelaars huis, en daarin niet een stoel om op te zitten, of een vuur om zich te verwarmen, of voedsel om

zich te, voeden, nochtans zegt Salomo: "in het huis des rechtvaardigen is een grote schat." Maar hebben de goddelozen ook schatten? Neen, in de, inkomst van de goddelozen is beroerte. Hij zegt niet, in het huis van de goddelozen; maar, in inkomsten, daar is grote beroerte. Er is een vloek Gods op alles dat een goddeloze geniet. Het arme bedelaars huis van de rechtvaardigen bevat meerder schat en heil, dan de grote inkomsten van de goddelozen. Een Godzalige op zijn slechtst, is beter dan een goddeloze op zijn best; Spr. 6:8: "Beter is een weinig met gerechtigheid dan de veelheid van de inkomsten zonder recht." Een weinig met de vrees Gods, is beter dan het veel dat een goddeloze heeft. Waarom wilt u nu dan dit ter harte nemen? Veronderstelt, u ligt onder grote verdrukkingen, en hebt uw middelen verloren: vrouw, kinderen of iets anders, toch, wanneer u een Godzalige bent, zo durf ik u verzekeren, dat u in uw slecht en staat beter zijt, dan een goddeloze in zijn beste staat. Hoewel er weinig of niets in uw buis is, nochtans is daar een grote schat; en hoewel er veel in het huis eens goddelozen is, nochtans is daar ook grote zwaarigheid en droefheid. Ik heb alleen een bedenking meer te verhandelen.

Ten twaalfde. Indien u uw droefheid over wereldse ellende wilt verzachten, bedenk dan dat u veel gelukkiger zult leven, tevreden zijnde met hetgeen u hebt, dan over hetgeen u niet hebt te veel te treuren, want door deze middelen doorsteekt u uzelf met veel droefheden. Iemand kan een zeer rijk man zijn, en een grote nering doen, en nochtans kan hij een ellendig mens zijn, en een hel in zijn consciëntie en in zijn huisgezin hebben. En daarom, indien u uw staat niet tot uw gemoed kunt brengen, dan moest u uw gemoed tot uw staat brengen; want de troost van iemands leven bestaat niet in rijkdommen, maar met zijn staat tevreden te zijn. Dankt daarom God liever voor hetgeen u hebt, dan dat u treurt en bedroefd zijt over hetgeen u niet hebt; want dat is de weg om uw leven troosteloos, vol zwaarigheid en droefheid te maken. Neemt dan derhalve des apostels raad aan, Heb. 13:5, 6: "Uw wandel zij zonder geldgierigheid; en zijt vergenoegd met het tegenwoordige. Want Hij heeft gezegd: Ik zal u niet begeven en Ik zal in niet verlaten." En dus heb ik deze twaalf hulpmiddelen of bedenkingen, om uw droefheden in banden te houden, afgehandeld. Wij komen nu tot de nuttigheid, welke, dient tot bestraffing van dezulken, die over ieder gering, en niet eens noemenswaardig verlies, hetwelk hen in de wereld overkomt, kunnen treuren; welker hoofden gelijk fonteinen zijn, om rivieren van tranen over enige wereldse ellenden of verdrukkingen uit te storten; en nochtans, wanneer God tot treuren, wenen en kaalheid roept, hun hoofden dan gelijk rotsstenen zijn, welke niet een druppel kunnen uitstorten. Hoewel zij over kleine en lichte verdrukkingen kunnen treuren, toch kunnen zij niet een traan over hun, zonden, noch over de zonden des volks uitstorten; deze mensen zijn in waarheid over hun verkeerde droefheden te bestraffen.

Vierde preek

Tekst 1 Korinthe 7: 30, 31.

En die wenen, als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die kopen, als niet bezittende; En die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende; want de gedaante dezer wereld gaat voorbij.

Ik ga nu voort tot het verhandelen van dit leerstuk: *is het zo, dat de Christenen zich voor onmatige droefheid behoorden te wachten, en over wereldse verdrukkingen te wenen als niet wenende, zal u deze leer dienen tot deze drie waarschuwingen, waaruit drie gevallen van de consciëntie kunnen ontstaan.*

Vooreerst. Wacht u, dat u in deze misslag niet valt, om wanneer u over wereldse kruizen in onmatige droefheid zijt, voor te wenden, meer dan alleen een natuurlijk gevoel over uw verdrukkingen te hebben. De reden waarom ik u deze waarschuwing geef, is: omdat er van nature in de mens een genegenheid is, om, wanneer zij over hun onmatige droefheden bestraft, worden, dezelve te verontschuldigen en te zeggen: wilt u mij geen vrijheid geven om over mijn zonden te treuren, en vanwege Gods hand over mij, gevoelig te zijn? en dergelijke verontschuldigen meer.

Nu, omdat de mens zo geneigd is om in dit stuk te, dwalen, zal ik aangaande hetzelfde dit geval van de consciëntie verhandelen: namelijk, ***waarin het onderscheid blijkt tussen een mens welke alleen vanwege Gods hand over hem een natuurlijke gevoeligheid heeft, en een mens, welke onmatig treurt en bedroefd is:*** - tussen een minnelijke droefheid en een verdrietige kwelling des geestes. Dit zal ik u tonen in deze zes volgende stukken.

Vooreerst. Waar alleen een natuurlijk gevoelen, en over wereldse ellende een minnelijk treuren is, daar zal het de ziel eerder verkwikken en tot de godsdienstige plichten moed geven, dan enigszins ontstellen en verstoten; en daarom is het, dat u zo dikwijls in de Schrift vindt, dat wenen met bidden en smekingen samen gaat. Alzo wordt er gezegd van Jakob, "dat hij weende, en smeekte", Hos. 12: 4. En Jer. 3: 21: "Er is een stem gehoord op de hoge plaatsen, een geweën en smeking van de kinderen Israëls;" zo ook, kap. 31: 9: "Zij zullen komen met geweën, en met smekingen zal Ik hen voeren." Desgelijks wordt Richt. 2:4, 5 gezegd: "dat de kinderen Israëls te Bochim hun stemmen verhieven en weenden, en aldaar de Heere offerden." Al deze plaatsen tonen aan, dat die droefheid, welke alleen een natuurlijk gevoel van Gods hand is, dat die de ziel eerder tot zijn plicht zal verkwikken en moed geven, dan dezelve onbekwaam maken; maar aan de andere zijde, maakt de onmatige droefheid de mens tot het gebed, het gehoor des Woords of tot enige andere heilige plichten onbekwaam. Zoals te zien is in Asaf, die zo met droefheid overstelpt was, dat hij niet spreken kon. Ps. 77: 4; Exod. 6: 9. Dan is uw droefheid onmatig, wanneer dezelve u tot de oefeningen van heilige plichten onbekwaam maakt.

Ten tweede, waar alleen een minnelijke droefheid en een natuurlijk gevoel van de wereldse ellenden is, is er in dat menselijk hart een onderling medegevoel van anderer menselijke zwarigheden ontstoken; die mens zal ingewanden van meedogendheid omdragen tot andere mensen, welke in zwarigheden zijn zowel als zichzelf. "Weende ik niet;" zegt Job, kap. 13: 25: "over hem, die harde dagen had? was mijn ziel niet beangst over de nooddriftigen?" Maar nu, waar de droefheid onmatig is daar zult u zo veel om uw eigene, zwarigheden denken, dat ge u over hen niet zult ontfermen, welke met u in gelijke zwarigheid zijn.

Ten derde. Waar alleen een natuurlijk gevoel van wereldse ellende is, daar is in die ziel nog een gevoel van die menigvuldige barmhartigheden (welke u geniet) overgebleven, zowel als van de verdrukkingen en het lijden onder welke u zijt, de natuurlijke gevoeligheid van de verdrukkingen neemt de troost en de genieting van de tegenwoordige barmhartigheid niet weg. Er is zowel een gevoel van de barmhartigheden welke u geniet, als van de verdrukkingen, die u lijdt. Maar nu, de onmatige droefheid, neemt het gevoel van uw zwaarigheid en ellende weg en verbittert al uw vorige en tegenwoordige barmhartigheden. Gelijk te zien is, Num. 16:13: "Is het te weinig, dat u ons uit een land, van melk en honing vloeiende, hebt opgevoerd, om ons te doden in de woestijn?" Ik bid u, let er op, want er is veel van Gods verborgenheden in deze plaats. Het land waar deze mensen hier van spreken, is het land Egypte, waar zij onder dienstbaarheid en slavernij waren, en nochtans, toen zij in de woestijn verdrukkingen ontmoetten, vergaten zij de dienstbaarheid, waarvan zij in Egypte verlost waren, en zeiden dat het land was vloeiende van melk en honing. De onmatige droefheid over de verdrukkingen, neemt ten enenmale weg alle gevoel van die tegenwoordige genaden, welke u geniet.

Ten vierde. Waar alleen een natuurlijk gevoel van wereldse ellende is, daar zal het gebed tot God, of een belofte van God het hart versterken. Dit kunt u bevestigd zien in Hanna, 1 Sam. 2: 18, 19. Zij was zeer bedroefd om een kind. Maar wat deed zij? Zij bad, en zei: "Laat uw dienstmaagd genade vinden in uw ogen" Alzo, ging die vrouw haren weg, en zij at; en haar aangezicht was veranderd. Nadat zij haar hart in het gebed tot God uitgestort had, werd zij vertroost, en zij ging haren weg, en was niet meer bedroefd. Dan is uw droefheid oprecht, wanneer u in uw droefheid op uw knieën tot God gaat, en daar rust voor uw hart vindt. Of, wanneer een belofte van God u vertroost. Zo was het met David, Ps. 119:50: "Dit is mijn troost ("zegt hij) in mijn ellende; want uw toezegging heeft mij levend gemaakt, dat is het woord van de belofte. Zo ook vs. 92: "Indien uw wet niet al mijn vermakingen ware geweest, ik was in mijn druk al lang vergaan." En vs. 107: "Ik ben gans zeer verdrukt, Heere! maak mij levend naar Uw Woord." Dan is uw droefheid matig, wanneer het gebed tot God, of de belofte van God uw harten gerust stelt; en dan zijn uw droefheden onmatig, wanneer al de beloften in de gehele Bijbel, u, onder enige verdrukkingen zijnde, niet gerust stellen, noch enig gebed u kan troosten. Zo was het met Job, in kap. 9: 16: "Indien ik roep, (zegt hij) en Hij mij antwoordt, ik zal niet geloven, dat Hij mijn stem ter ore genomen heeft." Daarom, beminden! let er op, u, welke veel wereldse ellenden en zwaarigheden overgekomen zijt, en een gebed u nooit heeft kunnen troosten, noch een belofte u heeft kunnen gerust stellen, het is een bewijs, dat uw droefheden onmatig waren.

Ten vijfde. Waar alleen een natuurlijk gevoel van wereldse ellende is, daar rechtvaardigt die ziel God, niettegenstaande zijn verdrukkingen, en veroordeelt zichzelf, erkennende zijn eigen zonden als de oorzaak van alle zwaarigheden. Hier hebt een voorbeeld van in Klaagl. 1:18: "De Heere is rechtvaardig in al het kwaad, dat ons overgekomen is." En Dan. 9: 14, "De Heere is rechtvaardig in al hetgeen ons overgekomen is; want wij hebben zijn stem niet gehoorzaamd, en hebben gedaan, dat kwaad is in zijn ogen." Zo ook David, Ps. 5 1: 33: "Ik ken mijn overtredingen, en mijn zonde is steeds voor mij." Dan is uw droefheid recht, wanneer u God rechtvaardigen kunt, en de schaamte op u neemt. Maar waar de droefheid kwellende en onmatig is, daar vaart de zondaar tegen God uit, en rechtvaardigt liever zichzelf; daar acht de

zondaar God zeer streng en wreed in Zijn besturingen, murmureert tegen Hem, denkt kwaad van Hem en van Zijn wegen. Zo was het eens met Job, kap. 9: "Hij vermorzelt mij door een onweder, en vermenigvuldigt mijn wonde zonder oorzaak." Hij beschuldigde God, en rechtvaardigde zichzelf, hetwelk blijken deed, dat zijn droefheid ongeregeld en onmatig was. U hebt hiervan een ruime stof in Jes. 8: 21, daar wordt gezegd, wanneer God verdrukkingen en zwaarigheden op het land zal brengen dat zij dan op hun koning, en God zullen vloeken als zij opwaarts zullen zien, zij zullen zo van droefheid overwonnen zijn, dat zij God zullen vloeken en zichzelf rechtvaardigen. Zo ook Spreuk. 19: 3: "De dwaasheid des mensen (zegt Salomo) zal zijn weg verkeren, en zijn hart zal zich tegen de Heere vergrammen."

Ten zesde. Waar alleen een natuurlijk gevoel onder Gods hand is, daar zal een genegenheid zijn om naar de troostelijke raad van Gods Woord te luisteren, om alzo het hart onder de verdrukking op te houden. Daarom wordt er gezegd, Job 33, wanneer God hem verdrukkingen oplegde, "dat hij zijn oren naar de raad opende." Wanneer u door de verdrukkingen zo getemd zijt, dat u wilt horen "naar de stem van de roede, en de stem des woords, " en luisteren naar de raad, die u voorgesteld wordt, om u op te houden, en uw zielen te ondersteunen, dan is uw droefheid geregeld, en zodanig als God begeert. Maar nu, waar de droefheid ongeregeld is, daar is die mens niet bekwaam om enige onderrichting te ontvangen, van een vriend, die omtrent hem verkeert om hem te vertroosten. Zo was het met Asaf, Ps. 77: 2, wanneer hij zo met droefheid overstelpt was, "dat zijn ziel weigerde getroost te worden." Zij zijn dan gelijk Rachel, die niet getroost wilde zijn, Matth. 2: 18: "Een stem wordt gehoord in Rama, veel geklag, geweent en gekerm: Rachel beweent hare kinderen, en wil niet vertroost wezen, omdat zij niet zijn." De vrouw van Bethlehem treurden en weenden, en wilden niet vertroost zijn, waaruit hun droefheid bleek onmatig te zijn. Wanneer geen belofte in de Bijbel, geen troost noch ondersteuning des Woords, het hart kan verlichten en gerust stellen, dat toont aan, dat zodanig iemand te veel door wereldse ellenden met droefheid, kwelling en smart overwonnen is.

Nu heb ik gedaan met de eerste waarschuwing, namelijk u te wachten wanneer u over wereldse verdrukkingen al te veel bedroefd zijt, dat u dan niet zegt, dat het niet meer dan alleen een natuurlijk gevoel van Gods hand over u is.

Ten tweede.

Is het zo, dat wij in onze droefheden over wereldse ellenden niet onmatig moeten zijn, "maar moeten wenen als of wij niet wenen" zo wacht u dan, dat u een treuren over uitwendige zwaarigheden niet ziet en oordeelt als een treuren over de zonde. Beminden, de reden waarom ik u deze waarschuwing geef, is, vanwege die genegenheid welke er in de mens is, om, wanneer zij een man, vrouw, kinderen of goed verloren hebben, etc. zo uitermate ontsteld en verslagen te zijn. Indien u hen vraagt, waarom zij zo zeer treuren en bedroefd zijn? Zij zullen antwoorden, dat het over hun zonden is, en zeggen: "wat, wilt u mij geen vrijheid geven om over mijn zonden te treuren? Het is mijn zonde welke de oorzaak van al mijn droefheid, smart en tranen is, en ik hoop, dat u mij zult toestaan zulks te doen." Ja, treurt over uw zonden in Gods Naam.

Maar omdat de mensen hierin zo genegen zijn om zichzelf te bedriegen, daarom zal ik dit aangaande een ander geval van de consciëntie verhandelen. Namelijk, *hoe u onderscheiden kunt, wanneer een mens onmatig treurt, of hij over zijn*

verdrukkingen of over zijn zonden weent? meer over zijn zwaarigheden en wereldse ellenden, dan over zijn verdorvenheden, misdaden en zonden tegen God treurt. Ik zal u hier vijf duidelijke ontdekkingen van zodanige mensen voorstellen.

Vooreerst. Dan treurt een mens onder werelds ellenden, eerder over zijn zonden dan over zijn verdrukkingen, indien hij over zijn zonden treurde en weende eer hij verdrukt was. Het is een bewijs, dat uw droefheid eerder over de zonde, dan over de verdrukkingen is, als de zonde uw hart brak, toen u in voorspoed was, en vanwege de zonde geen rust noch vrede in u kon hebben. Zo treurde David over zijn zonden, toen hij zijn bedstede doornatte met zijn tranen, over de ontering van Bathséba, want hij had toen geen verdrukkingen of ellenden op zich liggende, en toch brulde David. in de onrust zijner ziel, en had geen rust in zijn beenderen vanwege zijn zonden. Toen David op de troon in wereldse eer en voorspoed zat, kon hij nochtans in stof en geestelijke schaamte neerliggen, en dit geschiedde voor dat het kind ziek was. En daarom, indien u naar uw onderzoeking bevindt, dat u over uw zonden en verdorvenheden treurde en weende, eer u ooit deze of enige andere zwaarigheid op u liggen had, dan mag u besluiten, dat uw droefheid meer over de zonde dan over de wereldse verdrukkingen is. Maar waar een mens voorgeeft over de zonde te treuren, daar nochtans zijn zonden hem nooit de gehele tijd van zijn leven tevoren ontsteld hebben, noch zijn verdorvenheden ooit zijn hart bedroefd, of zijn consciëntie tevoren bezwaard hebben, daar toont dit aan, dat zo'n mens meer over zijn verdrukkingen, dan over zijn zonden treurt en weent.

Ten tweede. Dan treurt een mens eerder over de zonde, dan over de verdrukkingen, wanneer hij meer zorg draagt om zijn zonden van zijn ziel weg te doen, dan de verdrukkingen van zijn lichaam. Wanneer het de grootste begeerte uwer zielen is, en de meeste zorg uws harten, liever uw zonden dan uw verdrukkingen van u weg genomen te zien, Hos. 14: 3: "Neemt deze woorden met u, en bekeert u tot de Heere; zegt tot Hem: neem weg alle ongerechtigheid, en geef het goede." Zij zeiden niet, o Heere! neem de verdrukkingen weg; hoewel zij er toen velen hadden: "maar Heere! neem weg de ongerechtigheid uwer dienstknechten, en geef het goede." Het is een teken dat hij niet over de zonde, maar over zijn ellende treurt, wanneer hij liever van zwaarigheden dan van zijn zonden verlost is. Zo was het met Farao toen de oordelen Gods op hem lagen, als donder, hagel, kikvorsen, luizen, de sterfte van de beesten, etc. toen zei hij tot Mozes: "Bid vurig tot de Heere, (want het is genoeg) dit geen donder Gods noch hagel meer zij." Exod. 9: 28. Hij verzoekt Mozes dat hij God bidt om de plagen van hem weg te nemen; maar hij begeert of verzoekt niet dat zijn zonde en de hardheid zijns harten mocht weggenomen worden. U, die kunt uitroepen: "o Heere! neem toch deze ellende, of die verdrukkingen van mij weg" maar nooit kunt bidden om van uw zonden verlost te worden en om uw verdorvenheden ten onder te brengen; het is een bewijs, dat u meer over de verdrukkingen dan over de zonden treurt.

Ten derde. Wanneer het begaan van een zonde, en de verlossing van een verdrukking tegen elkander staan, indien dan liever hebt, dat de verdrukking aanhoudt dan een zonde te begaan, dat toont, dat u spoediger over de zonde, dan over de verdrukking bedroefd zijt. Als bijvoorbeeld, wanneer een mens tot een lagen staat gebracht, en in de wereld zeer afgenomen is, zodat zijn nering hem begeeft, en zijn geslacht vergaan is, zo die mens meer ontsteld is over zijn zonde, welke hem in die staat gebracht heeft, dan over de verdrukking zelve, zal hij niet een zonde begaan om zijn verlies weer te

herstellen, ofschoon hij weet, dat het begaan van zo'n zonde hetzelfde zou komen te doen. Zo ook in enige andere gelegenheden, gelijk ik een geschiedenis van een edelman gelezen heb, wiens zoon en erfgenaam men meende betoverd te zijn, en daarom door enigen geraden werd naar een toveres te gaan, om zijn zoon te helpen en weer te onttoveren; antwoordde hij: neen, geenszins, want hij had liever dat de toveres zijn zoon had, dan de duivel. Maar als u geen consciëntie maakt een zonde te begaan, om uw verdrukkingen van u weg te doen; indien u de bepalingen des gebods wilt verbreken om een kleinen vuile weg van de verdrukkingen te ontvlieden, is zulks een teken, dat u meer over uw ellenden en zwaarigheden als over uw zonden bedroefd zijt, en dat u nooit zo zeer over uw verdorvenheden treurde, dan u wel over uw kastijdingen gedaan hebt. Job 36: 21. Degenen, welke in hun benauwdheden tot de toveressen, waarzeggers en duivelskunstenaars gaan, (gelijk Saul tot de toveres te Endor) tonen, dat zij meer over de verdrukkingen dan over de zonden treuren.

Ten vierde. Indien u over de zonde treurt, zal de ware blijdschap, welke uit de vergeving van de zonden voortkomt, uw droefheid wegnemen, welke door enige wereldse ellende of verdrukking u overkomt, en zal u desgelijks dezelve met lijdzaamheid doen ondergaan. De mens treurt meest over de zonde, die, wanneer zijn zonden vergeven zijn, minst over de uitwendige verdrukkingen bedroefd is; als de troost van de vergeving zijner zonden hem meer verheugt, dan de aanhoudendheid van enige verdrukking hem kan bedroeven, gelijk in Jes. 33:24: "Geen inwoner zal zegen: ik ben ziek, want het volk dat daarin woont, zal vergeving van ongerechtigheid hebben." Dit volk was gelijk een schip in een geweldigen storm, zijn mast was gebroken, de zeilen verloren, en al het tuig was weg. Wel! Wat was er te doen? Nochtans, "Geen inwoner zal zeggen: ik ben ziek, omdat de Heere ze hun zonden vergeven heeft." Hij zegt niet: Zij zullen niet zeggen: dat zij ziek waren, maar, zij "zullen niet zeggen, dat zij ziek zijn, omdat hun zonden vergeven zijn." Het smaken van de vergeving hunner zonde zou het gevoel van de pijn hunner tegenwoordige smarten wegnemen.

Nu, wanneer het aldus met u gesteld is, is zulks een bewijs, dat u meer over de zonde, dan over de verdrukkingen beroerd zijt. Maar een mens is meer over zijn verdrukkingen, dan over zijn zonden bewogen, wanneer hij wil bedroefd zijn, schoon hij verzekerd is, dat zijn zonden vergeven zijn; en het openbaar is, dat hij een erfgenaam van de heerlijkheid is. Al de overtuigingen die hij van de vergeving zijner zonden heeft, verzachten geenszins zijn ongeduldigheid. En dit is zo veel aangaat de tweede waarschuwing, te weten, dat ge u wachten moet om datgene aan te zien voor een treuren over de zonde, dat alleen over een uitwendige zwaarigheid of verdrukking is.

Maar eer ik voortga tot de derde waarschuwing, verleent mij vrijheid, om dit op uw hart met weinige woorden toe te passen. Hetgeen dan aangaande deze twee gevallen van de consciëntie verhandeld is, moet dienen:

- voor eerst tot een bestraffing,
- en dan ten tweede tot een vermaning.

1ste Nuttigheid.

- Vooreerst. Tot een bestraffing, van degenen, die in plaats van over de verdrukkingen te wenen als of zij niet weenden, zo onmatig treuren als of hun ganse lichaam een stuk ijs ware, hetwelk in tranen verandert, wanneer de zon van

de verdrukking het beschijnt. Hoe veel mensen zijn er, die zo gemakkelijk over wereldse ellenden tot onmatige droefheid getrokken worden! Wij zeggen gewoonlijk wanneer een mens weent, dat hij zijn planten bewatert; en u weet, wanneer u uw planten in uw hof te nat maakt, dat u ze verdrinkt en doodt, zo ook wanneer u te veel over uw verdrukkingen weent, verdrinkt u uw planten, en verwacht uw geesten, en maakt dezelve tot enig geestelijk gebruik onbekwaam.

- Ten tweede. Het bestraft diegenen, welke wanneer zij over hun zonden en verdorvenheid komen te treuren en te wenen, zo spaarzaam met hun tranen zijn, dat zij dan wenen als of zij niet weenden. Een geringe uitwendige zucht, of een uitgedwongen traan, is de grootste droefheid die veel mensen over de zonde hebben. De mens is gelijk een wolk en zal lichtelijk tranen over enige, uitwendige verdrukking uitstorten; maar omtrent de zonde is hij gelijk een rotssteen, hij kan over dezelve niet een druppel laten nederdalen, noch over het mishagen en de ontering Gods. Velen zijn er gelijk Lodewijk de elfde, koning van Frankrijk, die altijd een kruisbeeld op zijn hoed droeg, en wanneer hij een grove en gruwelijke zonde beging, nam hij het van zijn hoed en boog er zich voor neder, biddende om vergiffenis, dat gedaan zijnde, dacht hij dat alles was. Het grootste deel van de mensen zijn genegen om over hunne zonden een slechte en uiterlijke droefheid te hebben. Maar, hoe verandert u des apostels orde en onderrichting hier, wanneer u over de zonde weent als of u niet weende, en uitnemend onmatig in uw wereldse droefheden zijt.

2° Nuttigheid. Ten tweede moet het dienen tot een vermaning.

Ziet dan dat u uw zonden aanschouwt als groter stof van droefheid en smart, dan al de verdrukkingen die u ooit overkomen. O! weent, en weent wederom over dezelve; want uw zonden zijn slechter dan al uw uitwendige zwaarigheden, en om u tot dezen plicht te beter aan te sporen, zo bedenkt:

- Vooreerst. Dat de zonde oorzaak van al uw ellenden en verdrukkingen is: ware het door de zonden niet geweest, u zou geen lijden ondergaan hebben. Treurt daarom liever over de oorzaak, dan over de verdrukking zelve.
- Ten tweede. De verdrukkingen zijn zo slecht niet als de zonde, aangezien God de bewerker van al onze verdrukkingen is; maar de zonde is zo'n kwaad: dat God dezelve niet begeert, hoewel er geen kwaad in de stad is hetgeen de Heere niet doet; dat is: Hij is de bewerker van het kwaad van de verdrukking; nochtans begeert hij niet de bewerker van de zonde te zijn.
- Ten derde. Bedenkt, dat alle uitwendige verdrukkingen met de genade kunnen bestaan; maar veel zonden zijn ten enenmaal onverdraaglijk en kunnen niet de genade niet bestaan. Laat uw verdrukkingen nog zo groot zijn, u kunt nochtans, niet tegenstaande dit alles, een Godzalige zijn, u kunt zo arm zijn als Job, en even ellendig als Lazarus, en de verdrukkingen verdragen, hoe ze ook mogen zijn, nochtans kan dit alles met de genade bestaan. Maar alle zonden kunnen met de genade niet bestaan: als de zonde tegen de Heiligen Geest, de zonde van uiteindelijke onboetvaardigheid, of uiteindelijke verstoktheid en hardheid des harten, deze kunnen met de genade niet bestaan, en daarom hebt u meer reden om over de zonde dan over de verdrukking te treuren.
- Ten vierde. Bedenkt, dat de verdrukkingen slechts het lichaam aangaan, maar de zonde treft de ziel; de verdrukkingen kunnen slechts de uitwendige mens ellendig maken, maar de zonde zal de ziel verderven en ellendig maken. Derhalve wees

dan overtuigd en vermaand, liever over uw zonden en verdorvenheden, dan over uw lijden en verdrukkingen te wenen.

Tekst 1 Korinthe 7: 30, 31.

En die wenen, als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die kopen, als niet bezittende; En die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende; want de gedaante dezer wereld gaat voorbij.

Wij komen nu tot de derde waarschuwing, en die is deze: ***is het zo, dat wij moeten wenen als niet wenende, zo neemt dan dit tot een waarschuwing, dat de Christenen niet alleenlijk moeten zorg dragen om matig over de wereldse verdrukkingen te wenen; maar dat zij zich ook moeten wachten, van onmatig hun droefheid over hun zonden en verdorvenheden te zijn.***

Doch eer ik dit geval van de consciëntie verhandel, laat mij toe, eerst drie besluiten vooraf op te geven.

- Vooreerst. Dat een mens téveel kan wenen over de zonde. Dit kunt u zien. 2. Korinthe 2:7. De Corinthiërs vreesden, dat de beschuldigde persoon niet al te grote droefheid over de zonde verslonden zou worden. "U moet hem liever vergeven en vertroosten, " zegt de apostel, "opdat de zodanigen door al te overvloedige droefheid niet enigszins worden verslonden."
- Ten tweede. Neemt dit tot een besluit, dat er maar weinigen in de wereld zijn, die te veel over hun zonden treuren en bedroefd zijn; waar een is die zondigt door te veel over de zonde te treuren, daar zijn duizenden en tienduizenden, die zondigen door te weinig bedroefd te zijn, daar zijn maar weinigen die in hun droefheden over de zonde onmatig zijn.
- Ten derde. Bedenkt, dat er geen dan troosteloze, twijfellende en wanhopende zondaren te veel over hun zonden bedroefd zijn. Verstokte zondaars treuren helemaal niet, en verzekerde christenen zullen niet te veel bedroefd zijn, alleen mistroostige en wanhopende zondaars zijn al te bedroefd.

Hier komt nu het derde geval van de consciëntie, namelijk *hoe of in welk geval een mens te veel over de zonde kan wenen en bedroefd zijn.*

Dit zal ik u zeer kort gaan aanwijzen.

Vooreerst. De droefheid over de zonde is onmatig, die een christen zo veel van zijn verdorvenheden doet zien, dat hij zijn genade over het hoofd ziet. Een kind treurt te veel wanneer het zo weent en schreit en zijn ogen met tranen vervult, dat het zijn letters niet ziet, noch zijn boek lezen kan, zo treurt een christen ook teveel over zijn verdorvenheden, wanneer hij niet kan zien, noch God voor zijn zegeningen danken.

Ten tweede. U treurt te veel over de zonde wanneer het uw bewijzen van de hemel verdacht maakt en verduistert. Wanneer een christen zijn ogen zo op zijn zonden slaat, en zo'n oorzaak van droefheid en smart uit dezelve ontdekt, dat hij nooit zijn eigen hart in ziet, om te zien welk een oorzaak van blijdschap hij daar heeft, in het genieten van de verzekering van zijn deel aan Christus, en zijn aanspraak tot de heerlijkheid. Beminden! God wil niet dat de een genade de andere zal omver stoten, de droefheid over de zonde is een genade; maar God wil niet, dat deze genade de geestelijke blijdschap zou uitstoten. Wanneer een christen zo over de zonde treurt, dat hij alle hoop op de hemel wegwerpt, dan is zijn droefheid onmatig, wanneer hij zo treurt en traanoogt dat hij zijn bewijzen van de hemel niet lezen kan.

Ten derde. De droefheid over de zonde is onmatig, wanneer zij de ziel ontmoedigt in het gaan tot Christus om pardon en vergeving. Wanneer een mens zo over de zonde treurt, dat hij het niet durft te ondernemen naar Jezus Christus om barmhartigheid op te zien, en om een belofte tot zijn troost aan te vatten, dan treurt hij onmatig. Wanneer de kinderen Israëls, in de woestijn door de vurige slangen gestoken zijnde, die stoutheid niet hadden gehad om op de metalen slang te zien, zij konden geen genezing gehad hebben; zo ook, wanneer onze droefheid over de zonde ons zo maakt, dat wij niet om vergeving tot Christus durven op zien, dan is dezelve ongeregeld en onmatig. De droefheden en de tranen over de zonde zijn nooit welgesteld, tot dat zij gelijk waterstromen zijn om ons tot Christus te drijven.

Ten vierde, dan is de droefheid over de zonde onmatig, wanneer zij u zo bedwelmt, dat u geen troost kunt scheppen in de uitwendige zegeningen welke God u gegeven heeft, als huizen, land, koren, wijn, of dergelijke. Wanneer eens Christens droefheid zijn ziel zo vervult, dat hij die uitwendige blijdschap en die geoorloofde aangenaamheid, welke God toelaat, niet kan scheppen in de wereldse vertroosting, dan is uw droefheid onmatig. Hoewel velen menen, dat God toelaat dat de zonde hun zo bitter zou zijn, zo is het toch zo'n stof niet; u moet over de zonde bedroefd zijn, en nochtans in de uitwendige zegeningen, welke God u geeft, troost scheppen.

Ten vijfde. De droefheid over de zonde is onmatig, wanneer dezelve de mens onbekwaam maakt om de vertroosting des Evangelies te ontvangen; wanneer een Christen ziet, dat zijn zonde zo groot en zijn staat zo droevig is, dat, indien u hem de beloften des evangelies toepast, dezelve hem als van geen waarde zijn, en meent dat ze hem niet toebehoren en derhalve geen troost noch smaak in enigen daarvan kan scheppen. Wanneer de mens zichzelf vanwege zijne, zonden ten enenmale en geheel tegen de vertroosting des Evangelies kant, dan is zijn droefheid onmatig. Aldus was het met Asaf, Ps. 77: 3: "Ik was benauwd (zegt hij) en mijn ziel weigerde vertroost te worden." Wanneer een mens in een bedroefde staat is, vertroost te worden, dan is zijn droefheid onmatig.

Ten zesde. Dan is de droefheid over de zonde onmatig, wanneer zij de mens onbekwaam maakt om zijn schuldigen plicht te volbrengen, het zij in zijn algemene of bijzondere roeping, wanneer het hem onbekwaam maakt tot de plichten van zijn algemene roeping als christen, zodat hij niet kan bidden, noch lezen, noch spreken, noch Gods Woord horen: maar alleen in een hoek ligt, en niet toelaten wil dat iemand hem vertroost, of met hem omgaat. De droefheid, die de mens tot heilige plichten onbekwaam maakt, is een ongeregelde droefheid. Ps. 77: 4: "Ik was verslagen en sprak niet;" te weten in de gebed tot God. En zo wederom, de droefheid die de mens onbekwaam maakt tot de plichten van zijn gewone beroeping als mens, als dat hij niet kan werken, studeren, zijn nering doen, of zijn bijzondere dingen nakomen, die droefheid is een onmatige droefheid. God eist zowel van ons in onze beroepingen te werken, als onze zaligheid uit te werken; en daarom, de droefheid die ons daartoe verhindert en onbekwaam maakt, is te veel en onmatig.

Aldus heb ik u getoond, wanneer de droefheid over de zonde onmatig en al te ongeregeld is. Ik heb u slechts alleen de hoofdzaken aangewezen, en alzo heb ik nu gedaan met het ontleden van het derde deel van de consciëntie.

Nuttigheid. *Wij komen na tot de toe-eigening.*

Is het zo, dat een Christen zich niet alleen behoorde te wachten om te veel over de verdrukkingen te treuren, maar ook over de zonde, zo wacht u dan, dat u deze leer niet verdraait; wacht u in de zonde halsstarrig, verkeerd, en verhard van hart te zijn. Hoewel ik u zeg, dat de Christenen niet onmatig in hun droefheden over de zonde behoorden te zijn, zeg ik nochtans niet, dat de goddelozen in de zonde halsstarrig en stout van harte moeten zijn, en helemaal niet over de zonde hebben te treuren. Nee, het ware hun goed, dat zij bitter over hun zonden konden wenen. En daarom u halsstarrige en vermete zondaars! wacht n, dat u deze leer niet misbruikt. En wederom, u, die de zonde als de grootste last beschouwt, en iedere moshoop van de zonde u als een berg is, wacht u zo door droefheid verslagen te zijn, dat u helemaal geen troost kunt zien in Christus, en in de beloften van de zaligheid door Hem; maar aanschouwt de Heere Jezus Christus, ziet dat er meer in Christus is om u te behouden, dan er in uzelf is om u te verdoemen: hoewel er een overvloed van verdorvenheden in u is, is er nochtans een volkomenheid van de genoegdoening in Christus. "Hij is machtig om allen te behouden, die door Hem tot God gaan." U allen, die Christus eigen zijt, weent niet te veel noch te weinig, over uw zonden; zeg niet: ik wil noch treuren, noch geen tranen over haar uitstorten; want gelijk het bloed van Christus voor onze zonden vergoten is, alzo behoorden wij ook onze tranen daarover uitte storten; nochtans moeten wij over dezelve niet zo bedroefd zijn, dat het ons kan ontmoedigen tot Christus te gaan, en onze bewijzen van de hemel te verduisteren.

2° nuttigheid, tot vermaning.

Wij hebben nu alleen nog een nuttigheid van de vermaning, en daarmee besluiten wij dit stuk. Indien het de schuldige plicht van de christenen is te wenen als niet wenende, (want dat is het oogmerk van de tekst) laat mij dan om de ingewanden van Christus, u allen, die Gods volk zijt, raden, te arbeiden om dezen apostolische regel na te komen, dat u uzelf zo zoekt te gedragen, als degenen, die betere hoop hebben, en betere dingen om naar om te zien dan enige dingen hier beneden.

En gelijk ik u tevoren twaalf overleggingen gegeven heb om uw onmatige droefheid te verzachten, en ten onder te houden, zal ik er nog zeven of acht bedenkingen bijvoegen om **u voor onmatige droefheid te bewaren**, welke, zo u ze ernstig ter harte neemt, grote hulpmiddelen kunnen zijn om u te behoeden in onmatige droefheid uit te breken, onverschillig in welken staat zij u ook mogen overkomen.

Vooreerst. Overlegt of bedenkt, dat de onmatige droefheid over wereldse ellenden, een bewijs is van een gehele ontbreking van de genade, of anders, van een uitnemende zwakheid van de genade. Eerst, het betekent soms een gehele ontbreking van de genade. Het is in deze gelegenheid met een christen, gelijk het met de verroeste hengsels van een deur is, wanneer u de deur opent of sluit, zo zullen zij kraken en een geraas maken, maar indien u daar wat olie aan strijkt, is het gedaan; alzo is het ook dikwijls met christenen. God kan hen met de roede van de verdrukking niet aanraken, of zij roepen uit, en zijn in hun droefheden onmatig en ongeduldig onder Gods hand, en de reden daarvan is, omdat zij de olie van de genade niet hebben. Of indien het geen bewijs is van gehele ontbreking van de genade, is het nochtans een teken van grote zwakheid van de genade. Ik heb dikwijls op de straten opgemerkt dat de wielen van een nieuw wagen in het voortgaan een getier en geraas zullen maken; maar een oude wagen gaat zachtjes voort. Zo ook, indien u, wanneer God u verdrukkingen

toezendt, als een nieuwe wagen zijt, indien u uitroept en onmatig onder zijn hand treurt, is het een bewijs dat u maar een nieuw en een zwak Christen zijt: "hij die ten dage des tegenspoeds verflauwt, zegt Salomo, heeft kleine sterkte." Maar een christen, die grote ondervinding heeft, en in zwarigheden en verdrukkingen ervaren is, kunt u een groten en zware last opleggen, maar hij zal er geen beslag over maken.

Ten tweede. Om u voor onmatige droefheid te bewaren, zo bedenkt, dat welke ellenden u ook in de wereld overkomen, dat slechts de openbaringen en uitvoeringen van Gods wil zijn, die de regel van de orde en gerechtigheid is: zijn besturingen zijn op zichzelf recht en goed. Indien Gods wil geschiedt, al strijdt het tegen uw wil, is daar niet aan gelegen. Dit was, hetgeen David van onmatige droefheid weerhield, 2 Sam. 12: 21, 22. Davids knechten verwonderde zich, dat hij over zijn kind vastte en weende terwijl het leefde, en wanneer het dood was opstond en brood at, en niet meer bedrogen was, doch David zei: "toen het kind noch leefde, heb ik gevast en geweend, want ik zei: wie weet, de Heere zou mij mogen genadig zijn, dat het kind levend bleef, maar nu is het dood; waarom zou ik nu vasten? zal ik hem noch kunnen wederhalen? Ik zal wel tot hem gaan, maar hij zal tot mij niet wederkomen." Nu zie ik dat de wille Gods volbracht is, waarom zou ik daar over bedroefd zijn? Ik ben verstomd, ik zal mijnen mond niet opendoen. Want u hebt het gedaan. Ps. 39: 9.

Ten derde. Bedenkt, dat u voor uw bekering nooit over het gebrek van de genade en van de geestelijke barmhartigheden treurde; waarom zou u dan nauwe bekering, over de wereldse dingen wenen, wanneer rij de geestelijke barmhartigheden geniet? Bedenkt: voor mijn bekering, was ik niet uitwendige wereldse vertroostingenvredes, en was nooit over het gebrek van de genade, de hoop des Hemels, en het gebrek van de verzoening met God ontsteld, over deze dingen was ik nooit bedroefd; en aangezien ik zonder Christus zijnde, over het gebrek daarvan niet treurde, zal ik nu terwijl ik Christus heb, over het gebrek van de gewone en algemene zegeningen van de wereldse dingen bedroefd zijn? Het is de schuldige plicht van een. Christen zich met een heilige, gramschap op zichzelf te wreken: indien ik voor mijn bekering, over het gebrek van de genade niet kon treuren, wil ik nu terwijl ik de genade heb, ook niet over het gemis van de uitwendige vertroostingenvredes bedroefd zijn, aangezien er oneindig meer reden is om te treuren over het gebrek aan geestelijke dan tijdelijke barmhartigheden.

Ten vierde. Om de wereldse droefheid buiten te houden, zo bedenkt, dat God Zijn volk nooit enige uitwendige ellende of verdrukking toezendt, of het is vanwege de zonde, het zij tot straf, of tot voorkoming en uitzuivering van de zonde.

- Vooreerst. Tot straf van uw zonden; en indien het tot straf uwer zonden is, zo u dan over enig ding treurt, treurt over uw zonden, die de oorzaak waren, liever dan over de verdrukking, welke maar een gevolg van uw zonden is: "hebt een welgevallen aan de straf uwer ongerechtigheid." Lev. 26: 41. En dat met vernedering, met verfoeiing ziende op de zonde; wij hebben geen reden om over onze verdrukkingen te klagen. Klaagl. 39: "Wat klaagt dan een levend mens. Een ieder klage vanwege zijn zonden." U behoorde in de zaak liever over uw zonden, dan over uw straffen te treuren.
- Ten tweede. Is het niet tot straf, dan is het tot voorkoming van de zonde, om u van de zonde te weerhouden. En dit was de oorzaak, waarom God Job strafte, Job 33: 17. Het was "opdat hij de mens afwende van zijn werk; en van de man de

hovaardij verbergt;" en daarom vooronderstelt, God ontnemt u uw staat, vrienden of enig uitwendige troost, zo lang het is om de zonde te voorkomen, om u van de hel en de verdoemenis te bewaren, dan hebt u geen reden tot droefheid. Indien een doctor bloed van u neemt om de pleuris te voorkomen, zou u daar over op hem vergramd zijn? geenszins; zo ook ontnemt God nooit enigen uitwendige troost van Zijn volk, dan in zijn barmhartigheid, op dat Hij de zonde daar door belette. Of,

- Ten derde. Indien het niet tot straf of tot voorkoming, van de zonde is, dan is het tot reiniging van de zonden, als Jes. 2 7: 9: "Daarom zal daardoor de ongerechtigheid van Jacob verzoend worden, en dit is de ganze vrucht, dat Hij deszelfs zonde zal wegdoen" De mens zal niet bedroefd zijn, dat de medicijnmeester hem ziek maakt, en hem in zijn ingewanden pijn aan doet, dewijl het geschiedt om hem van die kwaden en schadelijke inborst te zuiveren. Beminden! uw ellenden zijn slecht zuiveringsmiddelen om u van uw verdorvenheden te reinigen. alle wereldse verdrukkingen zijn, óf tot straf, voorkoming, of uitzuivering van de zonde, en daarom hebben wij reden, om dezelve lijdzaam te verdragen.

Ten vijfde. Bedenkt, dat God aan Zijn volk alle wereldse ellenden en verliezen in geestelijke winst verkeert; u zult nooit door uw verdrukkingen een verliezer zijn. Gelijk wanneer een arm mens, die schuld heeft, en in groot gebrek aan geld verkeert, tot een rijk mens komt, hem zijn staat bekend maakt en bidt om onderstand; indien de rijke terstond naar zijn kist gaat, een zak geld haalt, en hem die toe werpt, dan zou de arme man dat immers niet aanzien als een ongelijk of onrecht hem aangedaan, maar zou daarvoor eerder dankbaar zijn. Alzo keert God al onze schijnbare ellenden en verdrukkingen, in dadelijke en geestelijke winst om. Filip. 1: 19: "Ik weet, zegt Paulus, dat dit mij ter zaligheid gedijen zal." En Rom. 8: 28 "En wij weten, dat dengenen, die God lief hebben, alle dingen moeten mede werken ten goede, namelijk degenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn." Hoewel wij niet kunnen zien hoe het geschieden zal, maar in deze zaak de kleine kinderen gelijk zijn, die wanneer zij een mooie hoop zoete rozen op de tafel zien liggen, hun moeder zien heengaan en ze in een mortier werpende, en stampt ze alle stuk, zullen de kinderen schreien en menen dat de moeder ze verkwist; niettegenstaande zij het doet om een aftreksel daar van te maken, op dat zij gebruikelijker en duurzamer zouden zijn. Alzo wij, wij in een, dat wij vertroosting en zoals rozenperken hebben, en wanneer de Heere dezelve van ons neemt en ze allen aan stukken breekt, dan zijn wij genegen te oordelen, dat zij alten verkwist en verstrooid zijn en wij daar door bedorven, schoon God voor heeft het tot onze grootste weldaad en voordeel uit te werken.

Ten zesde. Leeft, in de beschouwde heilige bedenking en van de vreugde en heerlijkheid des hemels. En dit zal een groot middel zijn om de wereldse droefheid buiten te houden. De heerlijkheid en gelukzaligheid van de hemel zal de ziel eens Christens zo met geestelijke blijdschap vervoeren, dat hij niet gauw met wereldse droefheid overstelpt zal worden.

Ik heb in een boek van de schoolleraars gelezen, die van dit gevoelen was, dat Adam in de staat van de rechtheid zo ongevoelig voor zijn naaktheid was, "omdat hij met zo'n bijzondere omgang en gemeenschap met God beweldadigd was." Zo ook, indien u nu meerder verkeer met God, en besef van de heerlijkheid had, al bezat u hier niets in de wereld, u zou, nochtans menen dat u niets ontbrak. De staat van de heerlijkheid

en gelukzaligheid des hemels, zal u alle ellenden en verdrukkingen hier beneden over het hoofd doen zien. Het wordt van Paulus gezegd, dat hij opgetrokken is geweest tot in de derde hemel; en onuitsprekelijke dingen gezien heeft; maar of het in het lichaam of buiten het lichaam geschied zij, kon hij niet zeggen; dat is hij zag zo veel heerlijkheid, en was zo met de hemelse vreugde ingenomen, dat hij niet zeggen kon of hij in het vlees was of niet; het deed hem al zijn zwaarigheden en ellenden, die hij hier beneden had, vergeten.

Ik herinner mij, dat ik in Hieronymus gelezen heb, welken raad hij in zijn tijd aan een jonge man gaf, die zo zeer met droefheid en smart over wereldse ellenden terneer gedrukt was: "Gaat maar, zei hij, nu en dan een of tweemaal in het Paradijs, dan zult u nooit aan de wildernis gedenken, of over de ellenden van de woestijn ontroerd zijn." Och, beminden! had uw ziel eens dit hart van Goddelijke overdenking en overpeinzing, op dat u een ervaren kennis van de vreugde des hemels mocht erlangen. O! dit zou u weerhouden meer over de wereldse ellenden te treuren.

Toen Christus op de berg veranderd was, zei Petrus tot Hem: "Meester, meester! het is goed dat wij hier zijn, laat ons hier drie tabernakelen maken, voor U een, voor Mozes een, en voor Elias een." Hij was zo met het gezicht van de hemel opgeheven, dat hij nooit dacht op een onvruchtbare berg te zijn, en uit welk gebrek en benauwdheid zij daarheen gedreven waren.

Ik heb u tevoren verteld, wat ik van de arend gelezen heb, dat hij niet is gelijk andere vogels, die in de lucht vliegen, want daar alle, andere vogels, wanneer zij beschadigd of verhongerd zijn, zullen schreien, treuren, en een gebaar maken, daar zal de arend, wanneer hij beschadigd is, naar omhoog vliegen, om zichzelf met de warme stralen van de zon te vertroosten. Och, beminden! of u gelijk de arend, in Goddelijke overdenkingen en overpeinzingen, van des hemels heerlijkheid en gelukzaligheid naar boven wilde vliegen O! dit zou u grotelijks tegen de wereldse droefheden versterken.

Ten zevende. Bedenkt, dat uw zonden meer tranen van u afeisen, dan u machtig bent uit te storten; en daarom verkwist dezelve niet met de dingen dezer wereld.

Beminden! kunt u uzelf over uw zonden in tranen ontlasten, het zou te weinig zijn om uw droefheid en smart over dezelve uit te drukken; ja ware iedere traan, die u uitstort een oceaen of zee, het zou te weinig zijn om over de zonde uit te gieten. Tranen zijn zoete wateren, en het is jammer vuile plaatsen daarmee te wassen; bewaar ze voor uw zonden, die hebben dezelve beter en meerder nodig, en al had u nog meer tranen, zij zouden allen niet genoeg zijn: ja al was uw hoofd een fontein en uw ogen rivieren van tranen, zij zouden allen niet genoeg zijn om uit te storten over die menigvuldige zonden en ongerechtigheden, die u tegen God begaan hebt.

Zo heb ik het eerste deel van mijn tekst afgehandeld: *"en die wenen, als niet wenende."*

Zesde preek

Tekst 1 Korinthe 7: 30, 31.

En die wenen, als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die kopen, als niet bezittende; En die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende; want de gedaante dezer wereld gaat voorbij.

Wij gaan nu voort tot het tweede deel van de apostolische onderrichting: ***"En die blijde zijn, als niet blijde zijnde."***

Indien uw staat hier in de wereld droevig, ellendig en verdrukt is, dan is het uw schuldige, plicht "te wenen, als niet wenende". Maar wanneer u een wind van voorspoed en gelukzaligheid krijgt, en de vertroosting dezer wereld in overvloed geniet, dan moet u "blijde zijn, als niet blijde zijnde;" dat is: u moet u matigen en met verstand u verblijden. Het leerstuk ter onderwijzing, dat ik u hier uit zal geven, is dit.

Leer. ***Dat het de schuldigen plicht van de Christenen is, zich niet alleen te wachten, dat zij niet onmatig, in wereldse droefheid over uitwendige ellenden zijn, maar dat zij ook zorg moeten dragen, niet onmatig te zijn in wereldse blijdschap over de uitwendige vertroosting. Wij kunnen ons over vertroosting onder de zon te veel verheugen.***

In het vervolg van deze leer, zal ik deze twee of drie vragen beantwoorden.

- I. Zal ik u tonen wanneer uw blijdschap onmatig is.
- II. Zal ik u enige regelen voorstellen, om uw blijdschap in banden te houden, dat u in de vertroosting dezes levens niet al te zeer verblijd zijt.
- III. Zal ik u iets bij wijze van nuttigheid en toe-eigening geven.

Bij deze gelegenheid zal ik niet komen tot de verhandeling van enige dezer dingen. Maar ik zal u eerst, volgens mijn gewone wijze, zes of zeven *besluiten* ter neder stellen.

- Vooreerst, neemt dit tot een besluit, dat, hoewel de Christenen zich moeten wachten, niet onmatig te zijn in hun blijdschap over de wereldse vertroosting; nochtans moet u weten, dat God u toelaat, u te verblijden in de uitwendige vertroosting, welke Hij u hier in de wereld geeft. Salomo zegt Pred. 3: 4: "Er is een tijd om te wenen, en een tijd om te lachen." En kap. 9: 7, 9: "Gaat dan heen, eet uw brood met vreugde, en drink uw wijn met een goed hart, geniet uw leven met de vrouw, die u liefhebt." Zo ook kap. 7: 14, "Geniet het goede ten dage des voorspoeds." Zo ook Deut. 12: 7. "En aldaar zult gijlieden voor het aangezicht des Heeren uws Gods eten en vrolijk zijn, ulieden, en uw huizen, over alles, waaraan u uw hand geslagen hebt, waarin de Heere, uw God, u gezegend heeft." Dit besluit is nodig voor de bedroefde treurige Christenen, welke, al genieten zij een overvloed van wereldse vertroosting nochtans zich daarover helemaal niet willen verheugen. Beminden! God laat toe, dat ge u verblijdt.
- Ten tweede. Bedenkt, dat de godsdienst de wereldse blijdschap niet uitroeit of teniet doet; maar dat zij dezelve alleen regelt en matigt. Zij is niet gelijk een wiedmes, om uw blijdschap met de wortel uit te roeien; maar gelijk een snoeimes, om de onmatigheid ervan af te snoeien, en om uw vreugde in hare behoorlijke gepastheid te bewaren. Dit stel ik u voor, om die veroordelen, welke veel mensen tegen de godsdienst opnemen, als of dezelve de mens droefgeestig maakte. Men is genegen te denken, wanneer men eens godsdienstig begint te worden, dat men dan alle wereldse vertroosting moet vaarwel zeggen en verzaken, en voor eeuwig van al de gemakkelikheden dezes levens de handen moet afschudden. Beminden! de godsdienst doet uw vreugde niet teniet, maar regelt dezelve; ja godsdienstig te

zijn doet eerder uw blijdschap vermeerderen dan enigszins verminderen. Toen God met Abraham een verbond maakte, beloofde Hij hem een zoon, en God gaf hem zijn naam, zeggende u zult zijn naam heten Izak, hetwelk lachen betekent, Gen. 17: 10. Om te tonen, dat u, na dat u met God in een verbond zijt, blijdschap en vermaak kunt hebben; en daarom, koestert zulke kwade gedachten niet van de godsdienst, om u in te beelden, dat u uw handen van de blijdschap moet afschudden, wanneer u de godsdienst betracht.

- Ten derde. Neemt dit tot een besluit, dat de wereldse blijdschap van de goddelozen dikwijls met meerder inwendige nepen en smarten des geestes vermengd is, dan de wereldse vreugde van de Godzaligen; gelijk te zien is in Spr. 14: 13 Het hart zal ook in het lachen smart hebben; en het laatste van die blijdschap is droefheid." En in 2 Korinthe 5: 12, spreekt de apostel van sommigen, welke in het aangezicht roemden, en niet in het hart. De blijdschap van de goddelozen is slechts in schijn, en niet metterdaad. Wanneer zij in hun grootste blijdschap en vreugde zijn, dan hebben zij enige inwendige nepen en benauwdheid van de consciëntie, hetwelk hen vergalt en ontstelt. Een mens kan een nette schoen aan zijn voet hebben, maar niemand weet waar hij hem pijnigt, dan hij die deze draagt. De blijdschap van de goddelozen is gelijk de droefheid van de Godzaligen. De blijdschap van de goddelozen is maar in schijn en niet in waarheid; en de Godzaligen hebben sommige dingen op droefheid gelijkende, maar het is zo in van de daad niet, zij zijn maar "als droevig zijnde, doch altijd blijde," 2 Korinthe 6: 10: "De zegen des Heeren maakt rijk; en Hij voegt er geen smart bij." Spr. 10: 22.
- Ten vierde. Een kleinere zaak zal de wereldse blijdschap van de goddelozen eerder verstoren, dan de blijdschap van de Godzaligen; ik meen de uitwendige, wereldse blijdschap, die hij hier in deze wereld heeft. Hoe spoedig werd Hamans blijdschap afgebroken! Esther 5: 13. Niettegenstaande hij zo'n grote reden tot blijdschap had, in de heerlijkheid van zijn rijkdommen en de menigte zijner kinderen, en de verhoging aan het hof boven al de prinsen en knechten des konings, nochtans, omdat de arme Mordechaï zich niet boog, noch hem eerbied betoonde, daarom was hij zo mishaaagd, dat hij in al hetgeen hij had, geen vermaak kon scheppen. Zo was het ook met Achab: niettegenstaande hij een geheel koninkrijk had, kon hij daarin geen behagen scheppen, omdat hij Naboths wijngaard niet kon krijgen. een kleine zaak verteert en verdeelt de blijdschap van de goddelozen, en daarom wordt hun blijdschap vergeleken bij "het geluid van de doornen onder een pot." Pred. 7: 6. Zij maken een gekraak en getier voor een korten tijd, maar het is spoedig gedaan. Toen Belsazar, uit zijn gouden vaten dronk, en te midden van al zijn vreugde, deed toch een handschrift aan de wand zeer spoedig al zijn vreugde omver vallen, en zijn hoofd neerhangen.
- Ten vijfde. Hoewel het geoorloofd is, en God u toelaat, dat ge u in wereldse vertroosting en verblijdt, zijn er toch sommige dingen **waarin ge u niet moet verheugen**. Ik zal u dezelve u in vijf of zes stukken voorstellen.

Vooreerst. Moet ge u niet verblijden in uw eigen zonden. De zonde die u begaat, moet u nooit stof tot verheuging zijn; maar zulks doen de goddelozen veeltijds, als in Jer. 11: 15: "wanneer u kwaad doet dan springt u op van vreugde." Zo spreekt Salomo ook, Spr. 2: 14, van sommigen "welke blijde zijn in kwaad te doen." Desgelijks wordt er Ps. 52:3, 5 van Doëg, gezegd: "wat roemt ge u in het kwaad, o u geweldige! u hebt het kwade liever dan het goede." God laat niet toe ons in de zonden te roemen en te

verblijden. Zodanige verheugingen (als iemand zegt) zijn verheugingen om over bedroefd te zijn; deze gaan met vreugde naar de hel.

Ten tweede. U moet u ook niet verblijden in de zonden van andere mensen. Zij zijn nooit bij God toegelaten om een stof tot uw vreugde te zijn. Daar wordt 1 Korinthe 13: 6, van de liefde gezegd: "zij verblijdt zich niet in de ongerechtigheid, maar zij verblijdt zich in de waarheid." Dat is: de liefde tot iemand geeft ons geen reden om ons in zijn zonden te verblijden, maar in zijn wel doen. In Rom. 1 worden niet alleen zij bij God verdoemd, die dezelfde dingen met de goddelozen doen; maar ook mede, welke een welgevallen hebben in degenen, die dezelve doen. Niet alleen "verbondbrekers, onbarmhartigen, oorblazers, achterklappers, haters Gods, smaders, hovaardigen, laatdunkenden, uitvindes van kwade dingen etc., niet alleen die, welke deze dingen doen, maar ook zij zijn verdoemd, die een welgevallen hebben in degenen, die dezelve doen. Dit geeft eerder stof tot droefheid, dan tot vreugde. Ps. 119: 136: Waterbekken vlieden af uit mijn ogen, omdat zij uw wet niet onderhouden." En 2 Petrus 2: 8, wordt gezegd dat Lot zijn rechtvaardige ziel gekweld heeft door het zien en horen van de ongerechte werken van de goddelozen." Op deze grond veroordeelt Perkins de toneelspelers. Het zijn grotendeels vertoningen van des mensen schelmerijen en goddeloosheden, om de aanschouwers tot blijdschap en genoegen te verwekken; derhalve zijn zij ongeoorloofd, en behoorden niet bezocht te worden.

Ten derde. U moet u niet met al verblijden over de straf van de zonde, in de onredelijke schepselen. Op dezen grond veroordeelt ook deze auteur het gebruik van de stieren- of beren- en hanen gevecht, omdat het een verheugen is in datgene, hetwelk een voortbrengsel van de zonde is: want het was de zonde welke eerst de vijandschap tussen de beer en de hond bracht, en tussen schepsel en schepsel. De zonde was de reden van alle tweedracht en tegenovergesteldheid tussen de schepselen, en daarom is het niet geoorloofd ons te verblijden in datgene, hetwelk een gevolg of uitwerking van onze eigene zonde is. Voorwaar, aangaande het stierengevecht, kan er meer gezegd worden: de stier kan daardoor tot des mensen voedsel geschikt en bestemd gemaakt worden, maar de stier enkel uit vermaak te doen bijten, is ongeoorloofd; desgelijks is de valkenjacht en het jagen geoorloofd, omdat die schepselen zonder hetzelfde niet gevangen kunnen worden. Maar al degenen die vermaak scheppen in toneelspelen, en de zonde van andere mensen tot stof van hun vreugde maken, of die welke het beren- en het hanengevecht, en dergelijke, bevorderen of aanwakkeren, zijn hier te bestraffen; wees gewaarschuwd, dat in de toekomst na te laten.

Deze auteur (Perkins) veroordeelt desgelijks, op deze grond, de edellieden welke narren in hun huizen houden, om hen tot een spel en vermaak te zijn. Dit wordt bij God niet toegelaten, omdat het een verheugen is in hetgeen, een ander schepsel een straf van de zonde is.

Ten vierde. U moet u niet verheugen in goederen, die kwalijk verkregen zijn. God laat nooit toe, dat ge u zou verheugen in de goederen, welke kwalijk verkregen zijn. Ps. 62:11: "Vertrouwt niet op onderdrukking, noch op roverij, en word niet ijdel, als het vermogen aanwast; en zet er het hart niet op." En Hab. 1: 13-15: "Gij zijt te rein van ogen, dan dat U het kwade zou zien, en de kwellen kunt Gij niet aanschouw, waarom zoudt Gij aanschouw die trouweloos handelen? Waarom zoudt Gij zwijgen, als de goddeloze dien verslindt, die rechtvaardiger is dan hij? En waarom zoudt Gij de

mensen maken als vissen van de zee? als het kruipend gedierte, dat geen heerser heeft? Hij trekt ze allen met de angel op, Hij vergadert ze in Zijn garen, en Hij verzamelt ze in Zijn net;" dat is: de armen. En wat volgt er? "Daarom verblijdt en verheugt Hij zich." De Heere veroordeelt de rijken, omdat zij hun goederen verkrijgen door het verongelijken van de armen, en door woeker, of dergelijke. Daarom is het u nodiger, dat u teruggeeft, hetgeen u de mensen verongelijkt en bedrieglijk ontnomen hebt, dan u daarin te verheugen, of gisthuizen te bouw en een florissante staat in de wereld te maken om uw hovaardij en ijdele eer te bevorderen.

U moogt u verheugen in uw geoorloofde handel, in kopen en verkopen, Lev. 4: 6, en in winst, welke eerlijk verkregen is, daarin moogt ge u verblijden. Maar u moogt u niet verheugen in de goederen welke kwalijk verkregen zijn. Wanneer u in het kopen en verkopen een mens overreedt of bedriegt, en wanneer u een goede penning verdiend hebt, en dan er om te lachen, o dat is zo kwaad! Pred. 2: 14: "Het is kwaad, het is kwaad! zal de koper zeggen; maar als hij weggegaan is dan zal hij zich beroemen." En Deut. 23: 18, "U zult geen hoerenloon noch hondenprijs in het huis des Heeren, uws Gods, brengen tot enige gelofte: want ook die beiden zijn de Heere, uw God, een gruwel." Hoewel het geld op zichzelf goed is, toch, omdat het door goddeloosheid en onreinheid verkregen is, heeft de Heere er een gruwel van. De Heere vervloekt diegenen, welke hun goddeloosheid voor Hem brengen, om er zich in te verheugen. Micha 1:7: "En al hare geneden beelden zullen vermorzeld worden, en al hare hoerenbeloningen zullen met vuur verbrand worden, en al hare afgoden zal Ik stellen tot een woestheid: want zij heeft ze van hoerenloon vergaderd, en zij zullen tot hoerenloon wederkeren. Wanneer Achab bedroefd en mishaagd was, omdat hij Naboths wijngaard niet kon hebben, 1 Kon. 21: 7, deed zijn huisvrouw Izébel zeer grote zonde, toen zij hem gebod "op te staan en vrolijk te zijn, omdat zij de wijngaard voor hem wel zoude verkrijgen." Het is en zeer goddeloze praktijk zich te verheugen in goederen welke kwalijk verkregen worden.

Ten vijfde. U moet u niet verheugen over de verdrukkingen en het lijden van Gods volk; dit is hetgeen waar de Heere de Edomieten om veroordeelt, Obadja 1: 2: "Toen zou ge u niet verblijd hebben over de kinderen van Juda ten dage van hunnen ondergang; noch uw mond groot gemaakt hebben ten dage van de benauwdheid." Alzo dreigt de Heere het gebergte Seir en Edom vanwege hunnen haat over Israël, en de verblijding over hen ten dage hunner benauwdheid; Ezech. 35: 15: "Gelijk ge u verblijd hebt, zegt God, over de erfenis des huizes Israëls, omdat het verwoest is, alzo zal Ik aan u doen: het gebergte Seirs, en gans Edom zal een verwoesting worden." En Micha 7: 8, daar zegt de kerk: "En verblijdt u niet over mij, o mijn vijandin; want wanneer ik gevallen ben, zal ik wederom opstaan." Spr. 17: 5, "Die zich verblijdt in het verderf zal niet onschuldig zijn." Klaagl. 1: 21.

Ten zesde. U mag de ellenden en het lijden van uw vijanden niet stellen tot een reden van uw blijdschap. Spr. 24:17: "Verblijd u niet, als uw vijand valt, en als hij neer struikelt, laat uw hart zich niet verheugen." Job was hierin zo nauwlettend, dat hij ten enenmale zo'n oefening verzaakte, Job 31: 9: "Zo ik verblijd ben geweest, in de verdrukking, van mijn haters, en mij opgewekt heb, toen het kwaad hen vond, ook heb ik mijn gehemelte niet toegelaten te zondigen, mits door een vloek zijn ziel te begeren." Job misprijst zo'n weg als deze. U behoort de verdrukkingen en het lijden van uw grootste vijand, die u in de wereld hebt, niet te stellen tot stof van uw blijdschap. Maar indien u hen aanziet als vijanden van God en Zijn kerk, dan mag u

lachen in hun verderf, voor zo veel zij Gods vijanden zijn, gelijk David zegt: "Ik haat hen, die U haten, ja, ik haat ze met een volkomen haat." U moet niemand haten voor zo ver hij uw vijand is, of u enig ongelijk aandoet maar u behoort hem te haten en u te verheugen over zijn verwoesting, voor zo veel hij Gods vijand is. Gene dezer zes stukken behoorde enige oorzaak tot eens Christens vreugde te zijn.

- Ten zesde. Neemt dit tot een besluit, ***dat er sommige tijden en stonden zijn, waarin het niet betamelijk is, zich te verheugen, zelfs niet in geoorloofde dingen.*** Ik zal u dezelve zeer kort noemen.

Vooreerst. In algemene en plechtige vastendagen en vernederingen, "dan moet de bruid uit hare slaapkamer, en de bruidegom uit zijn binnenkamer." Dan zijn de uitdrukkingen van blijdschap ontijdig.

Ten tweede. Wanneer een land door de verterende en lopende oordelen verwoest wordt. Jes. 24: 7-11: alle blijdschap zal afnemen, omdat de dag hunner gevangenis genaakt. En Ezech. 21: 9, 10: "Het zwaard, het zwaard is gescherpt, en ook geveegd. Het is gescherpt, opdat het een slachting slachte; het is geveegd op dat een glinster hebbe; of wij dan vrolijk zullen zijn? het is de roede mijns zoons, die alle hout versmaadt." Alsof hij wilde zeggen, het zwaard is nu gescherpt, en de verdrukkingen zijn reeds voor ons bereid, indien wij nu vrolijk waren, zou het niet een verachting van Gods roede zijn? en een groter achting van zijn glinsterend zwaard, dan van een roede die op de boom groeit. Neh. 1: 4, 5, wordt gezegd van Nehemia, die des konings schenker was, "hoewel hij nooit tevoren in de tegenwoordigheid des konings droevig was, " dat hij toch, wanneer hij hoorde, "dat de overgeblevenen van de gevangenis in zo'n grote benauwdheid waren, en Jeruzalems muur gescheurd, en de poorten met vuur verbrand waren, dat hij toen enige dagen neder zat, weende en rouw bedreef, en vastende en biddende was voor het aangezicht van de God des hemels, " en wilde zich geenszins verheugen.

Ten derde. Wanneer Gods hand een algemeen huis of huisgezin, in de stad, waar u woont, zwaar drukt, dan behoorde het "een klaaghuis te zijn." Pred. 7: 2.

Ten vierde. Na een grote afval van God; na dat u in enige grote en vuile zonde of overtreding gevallen zijt, dan is het geen tijd van verheuging. Hiertoe hebt u een uitnemende plaats, Hos. 9: 1: "Verblijdt u niet, o Israë! tot opspringens toe, gelijk de volken; want u hoereert van uw God af." Andere volken mogen zich verheugen, maar u niet, omdat u andere Goden nagehoereerd hebt. U behoort geheel uw leven treurende te gaan, tot dat uw schande gestopt, uw zonde ten onder gebracht en uw ziel verzoend is. Het is zeer opmerkenswaardig, hetgeen u leest van David, Ps. 38; 32: 3, na dat hij in de zonde van onreinheid gevallen was, welk een langen tijd hij daar bedroefd heenging: "ik heb geen in mijn beenderen, zegt hij, vanwege mijn zonden; ik brul in de onrust mijns harten." Maar was Davids blijdschap al voorbij? ja, want hoewel hij veel barmhartigheden, had, welke zijn vreugde bevorderd konden hebben, kon hij toch geen troost in enige van dezelve scheppen.

Er waren nog drie bijzondere omstandigheden, die David opgewekt konden hebben om tot de wereldse blijdschap door te breken.

- Als vooreerst. Hij was een, koning, en zat op de troon in staat, ere, en waardigheid; nochtans kon dit zijn ziel niet verheugen; maar hij vernederde zichzelf en treurde in het stof.

- Ten tweede. David was een muzikspeler, een man die sierlijk speelde op de harp, 1 Sam. 16:17, 18; nochtans kon de melodie van zijn muziek zijn hart niet verkwikken.
 - Ten derde. Hij was van nature blijmoedig van gestalte, roodachtig van aangezicht, en vrolijk gestemd, nochtans al deze voordelen konden hem niet verheugen. Zijn zonde ontstelde, versloeg, en lag hem zo op zijn geweten, dat niettegenstaande hij een koning, een muzikspeler, en van vrolijken aard was, toch kon dit alles hem niet verheugen, noch kon hij zich verblijden voor dat zijn zonde vergeven was.
- Tot zover van het zesde besluit.

- Ten zevende. Dat een mens, van wie de aard blijmoediger is, voor verscheidene kwaden vatbaar is, als tot begeerte, lichtvaardigheid des geestes, overvloed van woorden, en het aanhouden met gezelschap. etc.

- Ten achtste. Merkt op, dat er evenzeer in de geestelijke, als in de wereldse blijdschap een overdaad kan zijn. Hoewel u denken moogt, dat dit een zeer vreemd besluit is, zo is het toch waarachtig. De christenen behoorden zich zo te wachten, dat zij evenmin onmatig zijn in hun geestelijke blijdschap, als in hun wereldse droefheid; - en dan zijn zij onmatig wanneer geestelijke vreugde hen onbedachtzaam en onvoorzichtig in hun plicht maakt; wanneer zij hen gewillig en te haastig maakt, en hen hun beroep doet verzuimen, en leven boven de ordinanties, en dergelijke. In deze is de geestelijke blijdschap onmatig, dat ik u bewijzen zal uit twee Schriftplaatsen. De eerste is Hand. 12: 12-14. "En als hij alles overlegd had, ging hij naar het huis van Maria, de moeder van Johannes, die toegenaamd was Markus, alwaar velen samenvergaderd en biddende waren. En als Petrus aan de deur van de voorpoort klopte, kwam een dienstmaagd voor om te luisteren, met name Rhode. En zij de stem van Petrus bekennde, deed van blijdschap de voorpoort niet open, maar liep naar binnen en boodschapte, dat Petrus voor aan de voorpoort stond." De dienstmaagd was zo verblijd, dat Petrus aan de deur was, dat zij de deur niet kon openen, hetwelk bij haar een bewijs was, dat hare blijdschap onmatig was, omdat ze haar zo onbedacht maakte, dat zij de deur niet opende toen Petrus daar buiten stond en klopte; zij liet van blijdschap de deur gesloten. Dat is de een tekst om te bewijzen dat uw blijdschap onmatig kan zijn. De andere plaats hebben wij, Lukas 24:39. Dit werd hier gesproken na de, opstanding van Christus uit de doden. Wanneer zijn discipelen tezamen waren, kwam Christus in het midden van hen, en toonde hun Zijn doorstoken handen en voeten, opdat zij zouden geloven dat Hij het was, en dat Hij uit de doden was opgestaan, waren zij zo verblijd, dat zij het niet konden geloven, en daarom was hun blijdschap onmatig. Ik zeg dit alleen ten aanzien van jonge bekeerlingen, dat zij onder hun blijdschap veel zonden vermengd hebben.

En dus deze acht besluiten afgehandeld hebbende, zal ik voortgaan tot de voorstelling van drie vragen, welke voordeliger zullen zijn, in het vervolg van deze leer: *dat het de schuldige plicht van de christenen is, zich niet alleen te wachten, dat zij niet onmatig in wereldse droefheid over uitwendige ellenden zijn; maar dat zij ook zorg moeten dragen, om niet onmatig te zijn in wereldse blijdschap over de uitwendige vertroostingen.*

Zevende preek

Tekst 1 Korinthe 7: 30, 31.

En die wenen, als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die kopen, als niet bezittende; En die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende; want de gedaante dezer wereld gaat voorbij.

Ter dezer tijd zal ik kort over deze twee dingen spreken.

- Vooreerst zal ik u tonen, wanneer uw wereldse blijdschap onmatig is.
- En ten tweede, zal ik u enige redenen voorstellen, om uw blijdschap in banden te houden.

1. Vraag. *Wanneer is de wereldse blijdschap onmatig en ongeregeld?*

Antwoord. Dit zal ik u tonen uit deze acht stukken.

Vooreerst. Dan is de wereldse blijdschap onmatig, wanneer dezelve de Goddelijke droefheid over de zonde verhindert. Wanneer de mens van zo'n blijmoedige en vrolijke aard is, dat hij uitroept: verban de droefheid en werp de zorg weg; en dat hij nooit weer wil bedroefd zijn, noch nimmermeer ernstige gedachten over de zonde wil hebben: zodanige blijdschap is onmatig, en zondig. De een genade stoot de andere niet omver: wanneer de wereldse blijdschap, de droefheid over de zonde omver stoot, dan is dezelve ongeregeld. Aldus was het met Bésazar Dan. 5:2. Hij bracht zijn dagen door in vreugde en blijdschap, hij dronk uit de gouden vaten van de tempel, hij maakte een grote maaltijd voor zijn duizend geweldigen; hij was vrolijk door de wijn. Maar wat was het einde van dat alles? U kunt dat zien in het twintigste vers: zijn hart was verheven, en zijn geest werd verstijfd ter hovaardij: zijn blijdschap was onmatig, omdat het zijn hart verharde, en hem van het treuren over de zonde verstoorde en verhinderde. Alzo riep Saul om muziek, wanneer hij zich tot treuren over de zonde had behoren te begeven. 1 Sam. 16. Wel nu mijn beminden! ziet eens in uw eigen boezem, hoewel God u toestaat, dat ge u in Zijn barmhartigheden verblijdt, nochtans indien u zo met vreugde en vermakelijkheden ingenomen zijt, dat u ten aanzien uwer zonden, van de droefheden de ernstige gedachten des harten afgewend zijt, dan is uw blijdschap onmatig.

Ten tweede. Dan is uw blijdschap in de wereldse vertroosting onmatig, wanneer dezelve dat gevoel en die meedogende genegenheden, welke u met de droefheden en verdrukkingen van Gods kerk en volk behoorde te hebben, ontnemt en berooft. Dit vindt u als een teken van onmatige blijdschap ter neder gesteld, Amos 6: 4-6: "Die daar liggen op elpenbenen bedsteden, en weelderig zijn op hun koetsen: en eten de lammeren van de kudde, en de kalveren uit het midden van de meststal. Die op het geklank van de luit kwinkeleren, en bedenken zich zelve instrumenten van de muziek, gelijk David. Die wijn uit schalen drinken, en zich zalven met de voortreffelijkste olie, maar zich niet bekommeren over de verbreking van Jozef." Hier was Israël wulps: zij brachten hun tijd in blijdschap en vermakelijkheden door; maar zij waren niet bekommerd of bedroefd over de verbreking Jozefs. Wat is dat? Daar moet door de verbreking Jozefs de ellenden van de stam Manasse verstaan worden, omdat die stam van Jozef afkomstig was. Gelijk de tien stammen, omdat Jerobeam de eerste koning van de tien stammen, uit de nakomelingen van Efraïm voortgekomen was, en die een stam leed grote verdrukkingen, onder de koning Joahaz, gelijk wij 2 Kon. 13: 7 kunnen lezen. Maar de negen stammen treurden niet over hen, dat was hun zonde; en daarin was hun blijdschap onmatig. Nu beminden! allen, wier harten u dit

tegemoet voert, dat u vrolijk leeft in de wereld, en uw tijd zo in blijdschap en vreugde verkwist, dat het ten enenmaal alle medelijden en gevoel van de ellenden en verdrukkingen van Gods kerk verslindt; wanneer het, laat de goddienst en de zaak van Gods drijven of zinken, het volk Gods staan of vallen, u nooit beroert en ontstelt; in dit geval is uw blijdschap onmatig.

Ten derde. Wanneer uw wereldse blijdschap, uw blijdschap in God, en de geestelijke plichten smoort en dempt, dan is uw blijdschap onmatig. Wanneer uw lust en vermaak in het schepsel zo zoet is als honing; maar toch in de gemeenschap met God, in het oefenen van de plichten jegens Hem, en in het onvangen van de genade en geestelijke barmhartigheden van Hem, niet meer blijdschap kunt scheppen, dan er smaak is in het wit van een ei, dit is een teken, dat uw blijdschap onmatig is. Gelijk te zien is, Job 21: 11-15. Job spreekt daar van goddelozen: "Dat zij hun jonge kinderen uitzenden als een kudde, en hun kinderen huppelen. Zij heffen op met de trommel en de harp, en zij verblijden zich op het geluid des orgels. In het goede verslijten zij hun dagen; en in een ogenblik dalen zij in het graf." Hier zijn inderdaad vrolijke mensen, in genoegten verslijten zij hun dagen; maar wat is het einde van dat alles? "Nochtans zeggen zij tot God: Wijk van ons, want aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust. Wat is de Almachtige, dat wij Hem zouden dienen? En wat baat zullen wij hebben, dat wij Hem aanlopen zouden?" Hier ziet u, dat hun blijdschap overtollig en onmatig was, omdat dezelve hun liefde en schuldigen plicht aan God verdoofde. Alle vermaak behoorde als een wetsteen te zijn, om ons tot onzen schuldigen plicht op te scherpen, als een medicijn om de maag, tot de nuttiging van het voedsel bekwaam te maken, en niet om onze begeerte naar de geestelijke dingen weg te nemen.

Ten vierde. uw blijdschap was in die wereldse troost onmatig, over welker ontbering en verlies ge u zo zeer bedroeft. Een mens treurt nooit te veel over het ontberen van enige barmhartigheden, dan over hetgeen in welker genieting hij zichzelf tevoren te veel verblijdde.

Ten vijfde. Dan is uw blijdschap in de uitwendige vertroostingen onmatig, wanneer dezelve u doet roemen en triomferen over de ellenden en verdrukkingen van anderen, welke de vertroostingen die u geniet, niet hebben. Richt. 16: 23, 25. U weet, toen Simson openbaarde waarin zijn grote sterkte was, dat de Filistijnen zijn haar afsneden, en toen zijn sterkte verdwenen was, en hij gelijk een ander mes werd, dat de Filistijnen hem namen, zijn ogen uitgroeven, in koperen ketenen bonden, lieten malen in het gevangenhuis, en hem stelden tot hunnen slaaf. "Toen verzamelden zich de vorsten van de Filistijnen, om hunnen God Dagon een groot offer te offeren, en tot vrolijkheid; als hun hart vrolijk was, riepen zij tot Simson opdat hij voor hen spelen zou." Hun onmatige blijdschap deed hen over de ellende, van deze arme blinde man roemen en spotten. Beminden! dan is uw blijdschap onmatig, wanneer u de verdrukkingen van andere mensen als een reden van uw blijdschap stelt.

Ten zesde. U we blijdschap is onmatig, wanneer dezelve niet onkuisheid en vleselijke wellusten vermengd is. Hier vandaan is het, dat u zo dikwijls in de Schrift leest van des mensen vrolijkheid met de wijn. 1 Sam. 25: 36. 2 Sam. 13:28 Lukas 5:23, 24. En gelijk een zeker schrijver aanmerkt, dat hetzelfde woord, dat in het Hebreeuws vrolijk zijn betekent, betekent ook *dronken te zijn*. Esther 1: 10, Gen. 43. Wanneer uw vreugde zo ver gaat als tot dronkenschap en vleselijke wellust, dan is het onmatig.

Ten zevende. Wanneer de wereldse blijdschap zorgeloosheid en ongevoeligheid in Gods nakende oordelen en plagen voortbrengt, dan is het onmatig. Aldus wordt Ethiopië genoemd: de "stad die opspringt van vreugde, die zeker woont," Zef. 2: 16. En hier om is het, dat Ps. 2: 11 vrees en verheuging samen gevoegd is; "dient den Heere met vrees, en verheugt u met beving." Hier vandaan is het ook, dat Absalom dezen raad aan zijn dienstknechten gaf, toen hij het bloed van Ammon door verraad wilde vergieten. "Als u Ammon vrolijk zult vinden, valt dan op hem aan", wel wetende dat wanneer zijn harte verheugd was, hij dan zorgeloos zou zijn. Zo ook diegenen, Amos 6:5, 6: "die op het geklank van de fluit zich vermaken, en de wijn uit schalen drinken." Die werden gezegd mensen te zijn, welke de bozen dag veraf stelden en zorgeloos in hun gemakelikheden waren. Als mede zij, waarvan wij lezen in Jes. 22: 12, 13: "En te dien dage zal de Heere, de Heere van de heerscharen roepen tot geweën, en tot rouwklacht, en tot kaalheid, en tot ongording des zaks. Maar ziet, er is vreugde en blijdschap met runderen te doden, en schapen te kelen, vlees te eten, en wijn te drinken, en te zeggen: laat ons eten en drinken, want morgen zullen wij sterven." Zij willen de profeet niet geloven, die hen voorspelde de oordelen Gods, die over hen komen zouden, maar spottender wijze zei de een tot de ander: Laat ons eten en drinken, want morgen zullen wij sterven." Alzo ook Jes. 56:12: "Komt herwaarts zeggen zij, ik zal wijn halen, en wij zullen sterken drank zuipen, en de dag van morgen zal zijn als deze, ja groter veel treffelijker." Zij vreesden geen gebrek noch verandering in hun staat; deze hun zorgeloosheid verklaarde dat hun blijdschap te uitnemend en onmatig was.

Ten achtste. Wanneer de mensen tot de wereldse blijdschap en gemakelikheden lopen, om de ellenden en verschrikkingen van hunne consciënties te stillen en te verworgen. Wanneer de mens een overtuiging in zijn consciëntie heeft, dat hem over enig groot kwaad, dat hij in zijn leven gedaan heeft, ontstelt en bezwaart, en hij dan tot zijn blijdschap en gemakelikheden loopt, of zich tot vrolijk gezelschap begeeft, om zijn zwaarigheden af te schudden, dat bewijst, dat zijn blijdschap onmatig is. Aldus vertoonde Saul een blijmoedige en onkuise geest. 1 Sam. 16:15: Wanneer "een boze geest van de Heere hem verschrikte;" dat is: wanneer hij enige schuld en schrik op zijn consciëntie had, toen gebod hij zijn knechten hem een man uit te zoeken, die spelen kon, om voor hem te spelen. Maar hij had beter gedaan, op zijn knieën in het gebed te gaan, dan om enig spel te roepen, en tot vleselijke gemakelikheden te lopen om zijn zwaarigheid af te weren. Aldus was het met die afgodendienaars, welke hun kinderen aan de Moloch opofferden: zij hadden muziekinstrumenten, maar tot welk einde? Het was vooreerst om het geschrei hunner kinderen te verdoven, en ten tweede om hen tot vreugde en blijdschap op te wekken, opdat hun consciënties hen niet zouden verschrikken over zo'n wrede moord als de offerande hunner kinderen.

Welnu beminden! wanneer een preek op uw ziel gewrocht, en u tot levendmaking aangeraakt heeft, en dat het Woord Gods met kracht op u gekomen en krachtdadig op u gewrocht heeft tot ontdekking en overtuiging van uw zonden, indien u dan kunt lopen tot uw blijdschap en gemakelikheden, tot het gezelschap, en de komediant spelen, of dergelijke, om de gedachten aan uw zonden te verstrooien, en om de schrik en beroerte van uw consciëntie te verbannen en af te leiden, dit is een teken, dat uw blijdschap onmatig en zondig is; voorwaar dit is eerder de weg om de beschuldigingen van uw geweten te vermeerderen, dan ze gerust te stellen. De pelikaan slaat het vuur met hare vleugelen, om hetzelfde daarmee uit te blussen, maar in plaats van het vuur

daardoor uit te blussen, ontsteekt zij het te meer en verbrandt zichzelf; desgelijks doen diegenen, welke door het werelds vermaak en blijdschap, de wroeging van de consciëntie, zoeken te versmoren.

Aldus heb ik zeer kort deze acht stukken afgehandeld, in welke ik u getoond heb, waarin des mensen wereldse blijdschap over de uitwendige vertroosting onmatig is.

Ik heb alleen nog een tweede zaak te verhandelen, en dan zal ik u een korte nuttigheid geven, en alzo eindigen.

II. Welke redenen kunt u ons voorschrijven, om onze wereldse blijdschap over de uitwendige vertroosting in banden te houden?

Antwoord. Ik zal u vijf geven.

Vooreerst. Bedenkt, dat u beter dingen hebt, om er u in te verblijden, dan enig ding hier in de wereld. U hebt beter voorwerpen om er uw ziel met blijdschap aan over te geven; namelijk: de verzoening met God, de gemeenschap van Christus, de verzekering van de vergeving uwer zonden: uw rechtvaardigmaking door de verdiensten van Christus, de heiligmaking van uw natuur door de Geest van Christus. U hebt uw verkiezing, roeping, verlossing, heerlijkmaking. U hebt al deze voorwerpen of gronden, om u tot blijdschap te verwekken, en om uw vermaak daar op te vestigen. Zou iemand zich in legpenningen verheugen, indien hij er zo veel stukken goud voor in de plaats mocht hebben? Of zou iemand zich vermaken of verheugen in zo veel keisteentjes, indien hij daar parels voor mocht hebben? Of zal iemand zich met een keisteen verblijden, die een diamant heeft?

O, mijn beminden! u hebt dingen van meerder waarde dan enig ding in deze wereld om er u in te verheugen. Er is een veel groter onderscheid tussen de dingen van de hemel, de eeuwige barmhartigheden, en deze uiterlijke vertroosting hier beneden, dan er is tussen koper en goud, tussen keisteentjes en parels, tussen de zon en een kaars. En daarom bedenkt, ik heb een God, Christus, de hemel en de gelukzaligheid, vergeving, verzoening, heiligmaking, rechtvaardigmaking, verlossing en heerlijkmaking. Ik heb dit alles om er mij in te verheugen en te verblijden, en waarom zou ik mij dan zo zeer in de dingen van deze wereld verblijden? De discipelen van Christus dachten bij zichzelf iets te zijn, en waren opgeblazen, omdat zij duivelen konden uitwerpen, en wonderen doen; maar Christus zei tot hen: "Verblijdt u niet, dat de duivelen u onderworpen zijn; maar verblijdt u veel meer, dat uw namen geschreven zijn in de hemelen." Lukas 10: 20. Hoe meer iemand met de achting en bedenking van de hemelse blijdschap ingenomen is, des te minder zal hij de aardse achten en waarderen. Hoe hoger u staat, hoe minder u de dingen beneden ziet. Zal iemand zich in het licht van een kaars verblijden, wanneer hij de zon in haar volle kracht ziet schijnen? Het is een regel onder de godgeleerden, gelijk bij de medicijnmeester: dat wanneer een mens door zijn neus bloedt, om het zelve te stoppen en een afleiding des bloeds te maken, een ader zullen openen. Zo ook de weg om u te bewaren om in de wereldse blijdschap onmatig te zijn, is: ernstig te overleggen en te bedenken welk een grote reden u hebt tot geestelijke blijdschap en verheuging, en dit zal uw blijdschap over wereldse voorwerpen verminderen en afleiden. De weg om alle verdrukkingen naar de rechte voorwerpen te wenden, is ze te weerhouden al te zeer op het ongelijk te zien. Vreest God, en u zult de mens niet vrezen. Bemint Christus, en u zult het schepsel niet teveel beminnen. Weent over uw zonden en verdorvenheden, en u zult niet teveel over uitwendige ellenden treuren. Verblijdt u in de geestelijke dingen, en zult u niet te zeer over de tijdelijke verheugen.

Ten tweede. Indien u door onmatige blijdschap in de uiterlijke vertroostingen bewaard wilt zijn, bedenkt dan, dat niets hier beneden uw blijdschap waardig is. De wereld is de genegenheid van een Godzalige niet waard; en daarom zegt Amos, kap. 6 "Waarom zijt gij blijde over een nietig ding?" De wereld is als niets. "De gedaante dezer wereld gaat voorbij." 1 Korinthe 7:31. Zij is de blijdschap eens Christens niet waar. Hand. 25: 23, wordt gezegd, toen Agrippa tot het hof des kwam om Paulus te veroordelen, "dat hij met grote pracht kwam." Maar in de grondtekst staat: "dat hij met enkele fantasie kwam." Alle eer, rijkdommen en pracht van de wereld, zijn maar enkel inbeeldingen, en de blijdschap van de Christenen, zeer onwaardig.

Ten derde. Bedenkt, dat hoe meer ge u in enige uitwendige barmhartigheden verblijdt, des te minder zult ge u in de God uwer barmhartigheden verheugen. Hoe meer ge u in uw vertroostingen verblijdt, des te minder zult ge u in de God uwer vertroostingen vermaken. En daarom, de onmatige blijdschap in de vertroostingen, is niet minder dan roverij; u berooft God van wat Hem van rechtswege toekomt.

Ten vierde. Bedenkt, dat u uw barmhartigheden verwoest, door u te veel over dezelve te verblijden. U verwekt God om datgene weg te nemen, over hetwelk ge u zo zeer verheugt. Ik kan zeer geschikt uw blijdschap over uw barmhartigheden, bij een ruiker in uw hand vergelijken. Nu, u weet, wanneer u de ruiker zachtjes hanteert, en nu en dan daar eens aan ruikt, ze zal de gehelen dag vers en vriendelijk, en geurig blijven; maar als u ze in uw hand verbrijzelt, en gedurig aan haar ruikt, ze zal des te spoediger sterven en verdorren. Zo ook, hoe meer ge u in de wereldse dingen verblijdt, des te spoediger zullen zij u verzaken en verlaten; maar indien u ze zachtjes gebruikt, en u matig in dezelve verblijdt, en zulke genegenheden niet toedroeg, u zou dezelve meer genieten, en langer bij u bewaren.

Ten vijfde. Bedenkt, indien ge u te veel verblijdt in die barmhartigheden, welke u geniet, dat ge u zeer zult bedroeven en uitermate treuren, wanneer God ze eens van u weg zal nemen. Indien u niet zodanige gespeende genegenheden van de wereld wilde leven, dat de vertroostingen daarvan maar mochten zijn als de handschoenen aan uw handen, dan zou u daar, zonder enige grote zwaarigheid, van scheiden; maar indien u de wereld zo liefhebt en de vertroostingen daarvan zo vast aankleven, als het vel aan uw vlees, u zult er niet van scheiden dan met een wereld van smart en een wereld van pijn en zwaarigheid.

En nu ben ik klaar met deze tweede vraag, nog een woord tot toe-eigening, en dan zal ik besluiten.

De **nuttigheid** die ik daarvan maken zal, zal zijn bij wijze van waarschuwing, in vier of vijf stukken.

- Vooreerst. Is het zo, dat het de schuldige plicht van de Christenen is, zich te wachten om in hun wereldse blijdschap onmatig te zijn, bewijst dan de Christenheid zo veeleer, door te doen blijken, dat zij een groter heerschappij en gezag over uw genegenheden voort, dan enig ding daar benevens in de wereld. Laat de christenheid zo ver door u verheerlijkt zijn, als uw liefde te hebben; en dat uw blijdschap, droefheid en al uw genegenheden daardoor geregeld worden.

- Ten tweede. Hebt nooit geen vooroordeel tegen de godsdienst, als of die een vijand ware, of enigmate een verwoesting van uw wereldse blijdschap, want zij roeit uw blijdschap niet uit, maar regelt het. Zij is geen wiedmes om uw blijdschap uit te roeien, maar een snoeimes om dezelve te matigen en te recht te stellen; och! huisvest daarom geen harde gedachten van de godsdienst.
- Ten derde. Neemt dit tot uw waarschuwing aan, u die een Christen zijt! verklein toch de godsdienst niet aan de wereld, om uzelf die geoorloofde blijdschap en troost, die God u gegeven heeft, te benemen, en welke Zijn Woord u toestaat, namelijk in de barmhartigheden en zegeningen dezes levens. Een Christen, die zijn hoofd laat neder bangen, zijn lippen in trekt, tranen in zijn ogen heeft, droefheid in zijn hart, en geen zorgvuldig gezicht noch troostelijk woord te vertonen, die verkleint en legt een ergernis op de godsdienst; en daarom beneemt uzelf de geoorloofde blijdschap in de schepselen niet, welke God u toelaat. Ik denk aan hetgeen Calvijn zegt, dat, dewijl hij zo'n zorgvuldige bedroefde, en zo treurachtige man was; dat de papisten zijn godsdienst niet wilden omhelzen.
- Ten vierde. Wacht u desgelijks voor te grote vreugde. Gelijk ge u moet wachten voor een droevige mistroosting, zo moet ge u ook wachten voor lichtvaardigheid van de geest, voor te grote blijdschap. U moet als het ware een haar in tweeën kloven, noch te droevig noch te blijmoedig zijn.
- Ten vijfde. Wacht u om ooit in de wereldse blijdschap en vermakelijkheden te lopen om de zwaarigheid van uw gemoed te verdrijven en weg te stoten, u die zulke snode hulpmiddelen en ongeoorloofde middelen gebruikt om uw consciënties gerust te stellen en de schrik van uw gemoed weg te weren. Het is de gereedste weg om u eerder te bezwaren en ongerust te stellen, dan om uw gewetens te bevredigen. U die uzelf in de droefheden begeeft tot vrolijkheid en tijdverdrijf menende daardoor dezelve weg te drijven, u vergroot en vermenigvuldigt ze veeleer. Evenals de pelikaan, waarvan verhaald wordt, dat zij van nature voor het vuur vervaard is, waarom de herders gewoon zijn enige kolen vuur bij het nest neer te leggen; het arme dier maakt een geflikker met zijn vleugelen, mende daardoor het vuur uit te blussen maar het ontsteekt daardoor en slaat in vlam; en door deze middelen verbrandt zij haar nest en zichzelf. Zo ook voor ons, tot wereldse vreugden en tijdkortingen te gaan, om de droefheid en benauwdheid onzes gemoeds uit te blussen, is een gereede weg om eerder onze droefheid en smart te vermeederen, dan die weg te nemen.

Achtste preek

Tekst 1 Korinthe 7: 30, 31.

En die wenen, als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die kopen, als niet bezittende; En die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende; want de gedaante dezer wereld gaat voorbij.

Wij komen nu tot het derde deel van des apostels onderrichting, in deze woorden: "**En die kopen, als niet bezittende.**" Ik zal alleen twee of drie predikatiën met dit derde deel doorbrengen, en dan overgaan tot het laatste deel van des apostels woorden: "En die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende."

Wij beginnen met het eerste. Indien uw leeftijd bestaat, in kopen en verkopen, en in het verhandelen van geld, dan is het uw schuldige plicht: "te kopen, als niet bezittende." Hetzij u koopt of verkoopt, want beide worden in deze wijze van spreken ingesloten; wat u ook in de wereld verkrijgt door kopen en verkopen, en door uw nering, u er uw harten zo van gespeend te hebben, als of u niet met al verkregen had. Zij die kopen, behoorden te zijn als niet bezittende. *Bezit u rijkdommen, u moogt door dezelve, niet bezeten worden,* zegt Seneca.

Beminden! ik ben hier gesteld om te prediken in een stad van handel, en voor een vergadering welke door kopen en verkopen, en handelen, zich in de wereld redden, en daarom zal ik mij een weinig over dit stuk uitbreiden. maar eer ik dit naar behoren zal verhandelen, zal ik er zulke tezamen verknochte leringen uittrekken, als de woorden zullen opleveren.

Vooreerst. Uit de aanmerking van het doelwit, hetwelk de apostel in het bijbrengen van deze uitdrukkingen beoogt: "en die kopen, als niet bezittende." De apostel heeft in het voorgaande van dit kapittel van de huwelijken staat gesproken, en van de plicht des volk in die staat. **Hier handelt hij van handel, van kopen en verkopen.** Waar uit wij kunnen zien en leren:

Vooreerst. Dat God diegenen, welken Hij een bediening en huisgezin gegeven heeft, meer bijzonder gebiedt te kopen en te verkopen, en naarstig in hun roeping te zijn, om alzo hun huishouding voor te staan. 1 Tin. 5: 8: "Doch zo iemand de zijn, en voornamelijk zijn huisgenoten niet verzorgt, die heeft het geloof verloochend, en is erger dan een ongelovige."

Ten tweede. Uit de verscheidenheid van stof, welke de apostel hier verhandelt, en uit de stof van raadgeving, welke hier voor alle mensen is, hetzij in een verdrukke en bedroefde, of in een voorspoedige of blijmoedige staat zijn, hetzij zij kopen of verkopen, of hoedanig ook hun gelegenheden zijn, daar uit leren wij dat de Schrift overvloedig is, en zichzelf tot alle onderscheidene beroepingen en staten van de mensen in de wereld uitbreidt. Er is geen beroeping, staat, soort of geslacht van volk in de wereld, of Gods Woord geeft hen algemene of bijzondere onderrichtingen; en daarom mocht de Psalmist wel zeggen: "In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien; maar Uw gebod is zeer wijd." Ps. 119: 96.

Ten derde. De apostel gebruikt hier de term van kopen: "En die kopen." Nu, u weet, kopen is een gangbare som geld voor enig ding uit te geven, waarmede de verkoper voordeel en winst doet. Waaruit wij kunnen leren:

Dat de apostel de leer, van alle dingen onder elkander gemeen te hebben, tegenspreekt. Dat de apostel hier spreekt van kopen en verkopen, geeft te kennen en betekent een eigendom van hetgeen de mens heeft. Een mens heeft eigendom aan zijn rijkdom, of aan al hetgeen hij wettiglijk verkregen heeft. En daarom is de leer van de hoofse pluimstrijkers vals en dwaalachtig, welke de monarchie zo hoog verheffen, alsof de koning, door macht en geweld weg mocht nemen al hetgeen een ander gedaan heeft. Dit is geen soevereiniteit, maar tirannie. Hierdoor was het, dat Achab, hoewel hij een begerig koning was, nochtans Nabots wijngaard niet door kracht en geweld van hem wilde wegnemen, maar dezelve van hem kopen. Dit strijdt dan derhalve tegen de algemeenheid in deze gelegenheid: want het kopen en verkopen is een bewijs, dat de verkoper aan al hetgeen hij heeft, eigendom heeft.

Ten vierde. "En zij die kopen, als niet bezittende." Leert daar uit, dat het de mens geoorloofd is, rijkdommen te verkrijgen; en door zijn ambacht en beroep middelen voor zich op te leggen.

Ten vijfde. Merkt hier verder op, wanneer een mens door zijn handel, door kopen en verkopen in de wereld, staat, grote rijkdom en eer bekomen heeft, dat hij die nochtans met zodanige gespeende genegenheden van dezelve behoorde te gebruiken, als of hij helemaal niets verkregen had.

Ik heb wij niet voorgenomen, in het bijzonder op enige van deze punten te staan, maar ik zal twee algemene leringen uit de inhoud van de tekst trekken.

1. "En zij die kopen." De apostel schrijft niet alleen regelen voor, aangaande het huwelijk, en van de mens in de huwelijksstaat; maar desgelijks omtrent de handel, en het kopen en verkopen in de wereld.

Leert hier uit: ***Dat het de schuldige plicht van de Christenen is, zich te wachten, dat zij in het kopen en verkopen de regelen van de Schrift niet overtreden.***

2. "En die kopen als niet bezittende."

Leert daar uit: ***Dat de Christenen zulke verloochende genegenheden behoorden te dragen van hetgeen zij door kopen en verkopen verkregen hebben, als of zij helemaal niets bezaten.***

Ik zal deze laatste leer maar kort behandelen, maar zal de eerste des te verder uitbreiden. *Dat het de schuldige plicht van de Christenen is, zich te wachten, dat zij in het kopen en verkopen de regelen van de Schrift niet overtreden.*

En nu mijn beminden! wilt mij een weinig volgen en naarstig in het verhandelen van deze leer toeluisteren. Ik zal u dezen morgen enige Schriftuurlijke regelen voorstellen, welke u in het kopen behoort waar te nemen; en deze namiddag zal ik u enige Schriftuurlijke regelen geven, voor welke ge u moet wachten, dat u die in het verkopen niet overtreedt.

Ik zal dit uur doorbrengen met u tien bijzondere Schriftuurlijke regelen te geven, voor welke u zorg moet dragen, dat u die in uw kopen niet overtreedt. Als,

Vooreerst. Indien u in het kopen de Schriftuurlijke regels niet wilt overtreden, wacht u dan, dat u die waren, welke u van voornemen bent te kopen, niet veracht, om daardoor het goed op een lagen prijs te brengen, om het zo voor weinig geld te krijgen, minder dan het waardig is. Hiertoe hebt u een bekende plaats, Spr. 20: 14: "Het is kwaad, het is kwaad, zal de koper zeggen; maar als hij weggegaan is, dan zal hij zich beroemen."

Ten tijde van Salomo waren de mensen zo goddeloos, dat, wanneer zij ter markt kwamen om enig ding te kopen, de koper zei: "het is kwaad, het is kwaad." niettegenstaande de waar zeer goed en verkoopbaar was, en de koper dezelve voor een redelijker prijs gekocht had; maar wanneer hij weggegaan was "beroemde hij zich" dat is: hij beroemde zich over de goede koop die hij gedaan had, en welk een goed contract hij gemaakt had, of dergelijk. Dit is dan de eerste waarschuwing welke in het kopen moet waargenomen worden, namelijk: dat hij in het kopen de waar, wanneer dezelve goed en koopbaar is, niet veracht, om dezelve daardoor voor een lagere prijs te verkrijgen.

Ten tweede. Zegt niet, noch staat er niet op, dat u voor enige waar niet meer betalen zult dan u eerst geboden hebt, wanneer u later meer moet geven en ook meer geeft. Het is een algemeen gebruik onder de mensen, in een winkel te komen en voor enig goed geld te bieden: de koper zegt: ik wil geen stuiver meer geven; en verkoper zegt, ik zal het geen cent minder doen; en toch geeft de koper meer dan hij eerst geboden heeft, en de verkoper neemt minder dan waar hij het eerst voor gelaten had. Hoewel dit een algemeen gebruik is, kan het nochtans niet goedgekeurd worden. Het is een zeer tastelijke leugen, en een grote zonde, en daarom wacht u daarvoor, indien uw woord eens gezegd is, bent u er aan verbonden, en u zondigt als u een penning meer geeft.

Ten derde. Geeft geen kwaad geld voor de waren die u koopt. Er wordt van Abraham gezegd, wier oprechte handelingen en daden verhaald worden tot een voorbeeld ter navolging voor de navolgende geslachten, wanneer bij de spelonk Machpela van Efron, de zoon van Zofar de Hethiet, kocht, Gen. 23: 16: "dat hij hem voor dezelve vier honderd sikkelen zilver vroeg, onder de koopman gangbaar." En daarom, mijn beminden! wanneer u enige waar koopt, en u dan koper voor zilver, nagemaakt goud voor echt goud geeft, en u zulks weet, dan overtreedt u de regelen van de Schrift; het is niet beter dan enkele bedriegerij. Ik zeg dit omdat er nu onder ons een bedrieglijke wereld is, in het geven van slecht of vals geld.

Ten vierde. Houdt in het kopen dezen regel: geef voor enige waar niet minder, dan u in uw consciëntie oordeelt deze waardig te zijn. Het is een onderdrukking in het kopen, wanneer u enige waar onder zijn behoorlijken prijs zoekt te brengen. U behoort er zo veel voor te geven als u in uw consciëntie oordeelt, dezelve waardig te zijn. Zo deed Abraham toen bij de spelonk Machpela van Efron kocht: "Dat hij dezelve mij om het volle geld geve, " zei hij, Gen. 23: 9. Zo ook David, toen hij de dorsvloer van Ornan, de Jebusiet wilde kopen: "En David zei tot Ornan: Geef mij de plaats des dorsvloers, dat ik op dezelve den Heere een altaar bouwe; geef ze mij voor het volle geld." 1 Chron. 21. 22.

Ten vijfde. Stelt de tijd van betaling, aangaande de waren die u borgt, niet lang uit, wanneer het in uw macht is om dezelve te betalen. Deze regel hebt u, Spr. 3: 27, 28, "Onthoud het goed van zijn meester niet, als het in het vermogen uwer hand is om te doen. Zegt niet tot uw naaste, ga heen en kom weder, en morgen zal ik geven, terwijl het bij u is." Dit wordt hier ten opzichte van het kopen en verkopen gesproken, wanneer een mens waren verkocht heeft, en gedwongen is gedurig om zijn geld te vragen, en het toch niet kan krijgen. Dat dit het oogmerk van deze spreuk is, blijkt uit deze woorden: "En onthoudt het goed van zijn meester niet." Hoewel deze tekst op de

werken van de barmhartigheid toegepast wordt, zo heeft het desgelijks betrekking op het handelen in deze wereld, of op het kopen van enige waren. Wanneer u aan iemand geld schuldig zijt, voor enige waar, die u van hem gekocht hebt, behoort u uw schuld te betalen; maar de crediteur niet dag aan dag om zijn geld te laten lopen, en hem niet zonder hetzelfde terug te laten gaan, wanneer u het wel kunt betalen. Dit gaat tegen de bankroetiers, die geld lenen en goed opnemen, en geen consciëntie maken van te betalen, hetgeen zij voor hetzelfde schuldig zijn. Indien de mensen maar enige sprankelen van eerbaarheid en van de goede natuur in zich hadden, zij zouden nooit verheugd in de wereld kunnen zijn, wanneer zij hun schulden niet betaald hadden. Phocion wilde geen maaltijd houden, voor dat hij Callicles betaald had, hetgeen hij aan hem schuldig was. De profeet Elisa was hierin zo consciëntieus, dat, wanneer hij van de arme weduwe olie vermeerderde, zo gebood hij haar, 2 Kon. 4: 7: "Dezelve te verkopen, en eerst hare schulden betalen, en dat zij dan met hare kinderen van het overschot zou leven." zijn schuld niet te betalen, wordt in de Schrift voorgesteld als een teken van een goddeloze. Ps. 37: 21: "De goddeloze ontleent en geeft niet weder." Geld te lenen, of enige waren te kopen, is als hetzelfde; het is een merkteken van een goddeloze, geld schuldig te zijn, en niet te betalen.

Ten zesde. Koopt een waar niet geheel op, zodat niemand iets benevens u heeft, om dezelve door dat middel naar uw welgevallen te verkopen; dit is een grote onderdrukking, en een verderving van het gemenebest, en allen handel. U zult bevinden dat de Schrift zulks veroordeelt. Spr. 11:26, wordt gesproken ten opzichte van de korenkopers van diegenen, die geld genoeg hadden om een grote kwantiteit of menigte daar van te kopen. Want alzo zegt de tekst: "Wie koren inhoudt, dien vloekt het volk; maar het hoofd des verkopers zal gezegend worden." Er waren toen ter tijd korenkopers, die wanneer het koren goed was, alles wat zij maar konden krijgen, wilden opkopen en bewaren tot dat het wederom duur werd, om dan hetzelfde te verkopen. Nu zegt Salomo, hij die zulks doet, wel, "dien zal het volk vloeken, maar zegenen die hetzelfde verkopen." Zodat hetgeen zonde op zichzelf is, enige waren op te kopen, wanneer u het goed ter koop geeft, en voor een gewonen prijs verkoopt, dat is geen zonde; maar enige waren op te kopen, enkel om de prijs te verhogen en op te slaan, dit is zo'n onderdrukking, dat het volk die mens, die zoiets doet, zal vloeken. Bij deze gelegenheid van opkoping mogen de mensen zeer wel vergeleken worden bij een groten eikenboom, die zijn takken uitspreidt, zodat een kleine boom er niet onder groeien kan. Zo kopen veel mensen de waren somtijds op, dat de arme lieden daar door niet kunnen leven, hetwelk een grove onderdrukking en goddeloosheid is.

Ten zevende. Indien u de Schriftuurlijke regelen niet wilt overtreden, neemt dan in het kopen van een waar, geen winst door fout en abuis van de verkoper. Veronderstelt, u kwam in een winkel, en kocht daar zo veel laken, en de winkelier gaf u meer dan u toekwam, of nam minder geld dan hij hebben moest, dan mag u bij deze gelegenheid geen voordeel doen, want indien u iets meer van hem neemt dan u gekocht hebt, is het diefstal, of indien u hem iets minder geeft dan hem toekwam, is het een diefstal. Dit hebt u, Gen. 43: 12. Toen er honger in het land was, zond Jakob zijn zonen naar Egypte om koren te kopen. Toch zij daar kwamen, herkende Jozef zijn broederen, en stak het geld, dat zij bij zich hadden, om koren te kopen, in hun zakken en zond hen naar huis: waar zij het geld in hun zakken vonden. Zulks aan hun vader bekendmakende, gebood hij ze weer terug te gaan, en hem het geld te geven hetgeen zij in hun zakken gevonden hadden, want, zegt hij, het is misschien een vergissing.

Hier was consciëntieusheid; als een mens u meer geeft dan u toekomt, of u hem het zijn niet geeft, in geen van deze gelegenheden mag u winst doen; want indien u zulks doet, acht de Heere niet beter dan uitstrijking en bedriegerij.

Ten achtste. Doet geen handel op de dag des Heeren. Het is wel waar, in zaken van dringende noodzakelijkheden, of tot bescherming des levens, hetzij voor mensen of beesten, is het geoorloofd; maar die dingen te kopen, waarbij geen noodzakelijkheid is, en die u kon ontberen; bij deze gelegenheid zondigt u, indien u een ding op de dag des Heeren koopt: die dag is des Heeren marktdag. Neh. 10: 3 1: Nehemia zweerde een eed, en het volk met hem: "Wanneer ook de volken des lands waren en alle koren op de sabbatdag brengen, om te verkopen, dat wij op de sabbatdag of op een andere heilige dag niet van hen zouden nemen." Hoewel er sommigen gereed zijn tegen te werpen, en te zeggen: dat deze sabbat waar hier van gesproken wordt, in welke zij zo strikt waren, de sabbat van de Joden was. Ik antwoord: het is waar, het was de sabbat van de Joden; maar toch geeft het Evangelie u geen vrijheid om de sabbat van de christenen te verachten en te schenden, want het is uw schuldige plicht dezelve nu zo gestipt en nauwgezet te onderhouden als toen. En daarom, mijn beminden! ik kan niet anders zien of het is een zonde voor de mensen, hetzij wijn, peper, mosterd, of iets anders van dergelijke aard te kopen, hetwelk zij wel kunnen ontberen; het moet noodzakelijk ongeoorloofd en zondig zijn, enige dingen te kopen welke u ontberen of missen kunt. Bij die gelegenheid zondigt u indien u iets op de dag des Heeren koopt: en daarom bid ik u, liever zulke geringe dingen te missen, dan om dezelve, op de dag des Heeren te kopen, en de Schrift te overtreden.

Ten negende. Arbeidt niet in het kopen van enige waar op de nooddriftigheden van een arm mens, die geld nodig heeft, om hem hetzelfde tot zo'n lagen prijs te doen verkopen, zodat hij er niet van leven kan, dat is een zeer grote zonde en onderdrukking. Veeltijds leggen de rijken het op de nooddriftigheden van de armen aan; want zij moeten van hun goederen verkopen, het mag zijn om brood of om meerdere zaken om zichzelf werk te geven. De rijken willen hun goederen niet kopen tenzij zij het beter koop kunnen hebben dan zij kunnen geven. Dit is een grote onderdrukking. Daarom wordt er Lev. 25:14 gezegd, "Daarom wanneer u aan uw naaste wat veilbaars verkoopt, of uit de hand uws naasten kopen zult, dat niemand de een de andere verdrukke." Daar is alzo wel een verdrukking in het kopen, als in het verkopen, wanneer iemand naar de armoede van een' arm mens streeft, en hem beter koop wil doen geven dan hij kan, of anders helemaal niets van hem wil kopen. Och, beminden! hoe weinigen zijn er in de wereld, welke te dezen aanzien in hun kopen consciëntieus zijn.

Ten tiende. Indien u in het kopen de regelen van de Schrift niet wilt overtreden, wacht u dan, dat u die dingen niet koopt, welke niet bekwaam en ongeoorloofd zijn, om gekocht of verkocht te worden. Als vooreerst: koopt de geestelijke dingen niet, als de gaven des Heiligen Geestes, de kerkelijke goederen, etc. Want deze dingen mogen niet gekocht worden. Dit wordt genoemd *Simoni*. Hand. 8: 20. Wanneer Simon Magus de gaven des Heiligen Geestes wilde kopen: "Uw geld zij u ten verderve, zei Petrus, omdat u gemeend hebt dat de gave Gods door geld verkregen wordt." Ten tweede. Koopt geen gestolen goederen, het is niet betamelijk dat die gekocht worden. Indien u weet, dat die goederen welke te koop zijn, gestolen goederen zijn, mogen ze niet gekocht, maar eerder terug gegeven worden. Ik ben bevreesd, dat dit een zonde is,

waar veel mensen geen consciëntie van maken, gelijk het een gewoon spreekwoord gaat: de aanhouder is even slecht als de dief; laat ik u ook insgelijks zeggen: de koper is even slecht als de dief. Ten derde. Koopt geen gedenktekenen, noch overblijfselen van afgoderij: als kruisen, paternosters, beelden of iets dergelijks, deze dingen behoren niet gekocht te worden. Ten vierde. Koopt geen mensen tot slaven: dit is hetgeen in Amos 8: 6 bestraft wordt: "Dat wij de armen voor geld mogen kopen, en de nooddrufte om een paar schoenen." Zo ook Deut. 24: 1: "Wanneer iemand gevonden zal worden, die een ziel steelt uit zijn broederen, uit de kinderen Israëls, en drijft gewin met hem, en verkoopt hem, zo zal deze dief sterven." U moogt geen mens stelen en hem verkopen.

Dus ziet u, dat ik deze tien stukken zeer kort verhandeld heb. En och, mijn beminden! ik moet het u zeggen dat mijn hart er voor vreest, dat er weinigen van u zijn, die in deze stukken binnen de palen blijven; maar dat u in uw kopen de een of de andere van dezelve overtreden hebt.

Ik zal nu alleen nog een kort gebruik maken van hetgeen gezegd is, en alsdan zal ik eindigen.

- Vooreerst. Bij wijze van vermaning, in de vrees Gods. O! u die in de wereld koopt en verkoopt en handel drijft, wacht u voor deze rotssteen, opdat uw zielen op dezelve geen schipbreuk lijden. Ik zal u deze namiddag, tonen, wat u door uw onrechtvaardige praktijk of handeling bekomt, en daarom schuwt zulke wegen. Laat ik u in het kopen van goederen vermanen: onder al uw kopen in de wereld, bid ik u, koopt hetgeen Salomo u gebiedt te kopen, Pred. 23: 23: "Koopt de waarheid en verkoopt ze niet." En dat geen hetwelk Christus u aanraadt te kopen, Open. 3: 18: "Ik raad u., dat gij van Mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur, opdat gij rijk moogt worden; en witte klederen, opdat gij moogt bekleed worden, en de schande uwer naaktheid niet geopenbaard worde, en zalf uw ogen met ogenzalf, opdat gij zien moogt." Koopt datgene om hetwelk de goede koopman alles verkocht wat hij had, Matth. 13: 44 namelijk: *de parel en de akker*. Zo ook gij, verkoop alles om de kostelijke parel, de Heere Jezus te kopen; maar vergis u niet wanneer ik u gebied geestelijke dingen te kopen, meent dan niet dat ze voor geld te verkrijgen zijn; maar ik wenste dat u daarom arbeidde en daarnaar streefde. Jes. 55:1: "O alle u dorstigen! komt tot de wateren, en u, die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt en koopt zonder geld en zonder prijs wijn en drank. Deze dingen zijn niet voor geld te kopen; maar met moeite, arbeid en ernstige gebeden tot God om dezelve. U moet uw klederen van de zonde en verdorvenheid geven voor het witte kleed van Christus' gerechtigheid. Och! laat toch de marktdag uwer zielen zo niet doorslippen zonder iets tot voordeel uwer ziel te kopen: koopt de waarheid, en verkoopt ze niet, koopt de parel van de genade; tracht naar geestelijke dingen en acht de dingen van de wereld niet zo veel waard te zijn, en de genade en Christus, de hemel en de gelukzaligheid en de heerlijkheid niets waardig. Daar is niets in de wereld of wij kunnen er te veel voor geven, men kan wel goud te duur kopen, maar Christus en de genade kunnen wij nooit te duur kopen, men kan voor dezelve nooit te veel geven; een uur de genieting van Christus te hebben, zal alle zwarigheden, ellenden en verliezen, die wij hier om zijntwil ondergaan oneindig vergelden. En daarom beminden! verslijt zo veel tijd niet, noch doet zo'n moeite om deze vergankelijke dingen hier beneden; om deze toevoegsels en omstandigheden van de gelukzaligheid; besteedt

niet meer zo weinig tijd en moeite om de volmaaktheden en de wezenlijke delen van de zaligheid, en om de verkrijging van een deel aan Christus in Zijn gerechtigheid, verdiensten en genoegdoening. Diogenes schatte de dwaasheid van de mensen. in zijn tijd: zij waardeerden de kostelijke dingen weinig, en de slechtste dingen schatten zij op hoge prijs. Wee degenen die de handel van de godsdienst opstoppen. Luk 11: 52: "Wee u, u wetgeleerden! want gij hebt de sleutel van de kennis weggenomen; gij zelve zijt niet ingegaan, en die ingingen hebt u verhinderd."

- Ten tweede. Is het zo, dat wij in het kopen van waren de Schriftuurlijke regelen niet behoren te overtreden, laat dit dan enigen van u een oorzaak zijn van vernedering, dat u dezen dag het Woord Gods tegemoet gekomen is. Och beminde christenen! gaat naar huis en vernedert uw zielen voor God, looft zijn naam, dat Zijn Woord uw overtredingen uitgevonden heeft. Gaat naar huis, mijn beminden! handelt niet meer zo goddeloos, indien u in enige van deze stukken de Schriftuurlijke regelen overreden hebt, gaat naar huis en belijdt aan Heere uw zonden en betert uw leven, opdat de Heere niet een vloek over hetgeen u verkregen hebt uitspreekt, en van uw handel zegt gelijk Hij doet in Ezech. 28: 18: "Vanwege de veelheid uwer ongerechtigheden, door het onrecht uws koophandels hebt u mijn heiligdommen ontheiligd; daarom heb Ik een vuur uit het midden van u doen voortkomen, dat u heeft verteerd, en Ik heb u gemaakt tot as op de aarde, voor de ogen van al degenen die u zien." Opdat de Heere niet zegt, wanneer u zo veel klederen in uw kist verkregen hebt, en zo veel goederen in uw winkel, dat dezelve maar de vruchten uwer zonden zijn en de prijs uwer ziel, en dat u de dood en de eeuwige helse verdoemenis tot een verdrag zult hebben.

Negende preek

Tekst 1 Korinthe 7: 30, 31.

En die wenen, als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die kopen, als niet bezittende; En die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende; want de gedaante dezer wereld gaat voorbij.

Ik kom nu tot het andere stuk, namelijk ***dat ge u wachten moet, de Schriftuurlijke regelen in het verkopen van enige goederen te overtreden.*** En gelijk de Schrift in het voorstellen van de regelen aangaande het kopen zeer overvloedig is, blijft ze eveneens niet in gebreke redenen en onderrichtingen te geven ten aanzien van het verkopen; ik zal u negen of tien van dezelve noemen.

Vooreerst. Indien u de regels van de Schrift niet wilt overtreden, zo gebruikt in het verkopen van enige goederen niet veel onnodige woorden. De Schrift is bij deze gelegenheid zeer overvloedig. Gelijk Gen. 23: 9, wanneer Abraham de spelonk Machpela van Efron kocht, was er maar één woord tussen hen beiden: Efron zei wat ze waard was, en Abraham gaf het terstond. Zo ook Zach. 11: 12: "ik had tot henlieden gezegd: indien het goed is in uw ogen, brengt mijn loon, en zo niet, laat het na, en zij hebben mijnen loon gewogen, dertig zilverlingen." Overvloedigheid van woorden is onnodig. "In de veelheid van de woorden, " zegt Salomo, "ontbreekt de overtreding niet." Gelijk in een gewoon gesprek in de veelheid van woorden zonde is, zo is het ook in de koophandel. Ik zeg dit niet, als of ik wilde hebben, dat de lieden in een winkel zo stom als een blok zouden staan; maar dat zij in hun woorden niet overdadig vrolijk, en luidruchtig zouden zijn.

Ten tweede. Prijst uw goederen niet te veel aan, wanneer u in uw consciëntie, weet dat er iets aan ontbreekt. Het is een grote fout in een verkoper, wanneer hij dan een overvloed van schone woorden gebruikt om zijn goederen te verkopen. Gelijk het zonde in een koper is, te zeggen: "het is kwaad, het is kwaad, " zo is het ook kwaad in de verkoper, te zeggen: "het is goed, het is goed!" daar hij weet dat het zo niet is.

Ten derde. Gebruikt in het verkopen van uw goederen geen valse gewichten noch maten, en houd niet een bedrieglijke weegschaal, of een bedrieglijke maat. Amos 8:5 daar bestraft de Heere degenen, die zeggen: "Wanneer zal de nieuwe maan overgaan, dat wij leeftocht mogen verkopen? en de sabbat, dat wij koren mogen openen? verkleinende de efa, en de sikkil vergrotende; en verkeerd handelende met bedrieglijke weegschalen." Zo ook. Spr. 20: 10. "Tweeërlei weegsteen, tweeërlei efa, is den Heere een gruwel, ja die beide." Dat is: de Heere heeft een gruwel in degenen die in het verkopen deze valse gewichten en maten gebruiken; en daarom gaf de Heere, in Israël aan allen, die enigen handel dreven een bijzondere wet, Deut. 25: 15, 16, dat zij in hun gewichten en maten met geen bedrog zouden omgaan, vs. 13, 14. "U zult geen tweeërlei weegstenen in uw zak hebben, een groten en een kleinen. U zult een volkomen en gerechte weegsteen hebben u zult een volkomen en gerechte efa hebben: opdat uwe, dagen verlengd worden in het land, dat u de Heere uw God geven zal; want al wie zulks doet is de Heere uw God een gruwel; ja al wie onrecht doet." Dat niet te verstaan is van verschillende, soorten van gewichten, als: ponden, onsen, ellen, garen enz., of van velen van de zelfde soort, indien zij allen hun rechte maat hebben; maar van onderscheidene gewichten van de zelfde soort, doch van een

onrechte en ongelijke maat. En daarom wacht u mijn beminden! voor onrechte en valse gewichten of maten. Micha 6: 10 zegt God de Heere: "zijn er niet in het huis van de goddelozen schatten van de goddeloosheid? en een efa, die te verfoeien is?" Geld dat voor onrechtvaardige of valse gewichten en maten verkregen is, wordt genoemd schatten van de goddeloosheid.

Ten vierde. U moet consciëntie maken, niet alleen, dat u niet valselyk spreekt, maar ook dat u niet met een achterdeur of dubbelzinnig spreekt. Het is een aanmerking die iemand over deze woorden heeft: dat niemand zijn broeder bedriege, veel ambachtslieden, zegt hij, hoewel zij niet zullen liegen, zo zullen zij toch dubbelzinnige spreken. veel lieden zullen om van enig goed af te komen, een vriend, of iemand anders hebben, die hen daar geld voor biedt, en dan zeggen zij tegen de eersten koper, die daar bij komt, dat er hem een man evenveel voor geboden heeft, opdat de koper zoveel zal geven; daarenboven zeggen zij nog, het kost mij zo veel, en het kan zijn dat zij onder dezelve nog goederen van hoger prijs, en, meerder waarde hebben, en dat voor de zelfde prijs, en misschien lang wachten om te betalen, daar de koper gereed geld geeft. En veel zulke en dergelijke dubbelzinnigheden meer om de mens daarmee te bedriegen.

Ten vijfde. In het verkopen van enige goederen, gaat niet te werk naar de onwetendheid of eenvoudigheid van de persoon, welke de goederen van u komt kopen. Indien u bemerkt, dat hij onervaren is en geen kennis van de zaak heeft, handelt dan liever beter met hem dan minder. De Heere dreigt de jongelingen te straffen die over de dorpel springen, die het huis hunner heren vervullen met geweld en bedrog, . Zef. 1: 9. Zo ook 1 Thess. 4: 6: Dat niemand zijn broeder vertrede (zegt de apostel) noch bedriege in zijn handeling: want de Heere is een wreker over al dezen. Desgelijks 2 Petrus 2:3. De apostel, aldaar van leraars sprekende, zegt: "door gierigheid en met gemaakte woorden zullen zij een koopmanschap van u maken." Aldus doen de valse ambachtslieden in hun winkels. Het is een grote zonde, dat de mensen op de onwetendheid van de koper te werk gaan, om daardoor zijn waren voor een hogere prijs te verkopen.

Ten zesde. Wacht u, dat u de goederen niet vervalst, noch ze berooft van haar natuurlijke deugd en uitnemendheid om daardoor meer aan dezelve te winnen. Dit veroordeelt de Schrift, Amos 8: 6: "Zij verkochten daar het kaf van het koren." De korenkopers wilden de beste granen uitzoeken, en dan het slechtste verkopen, om welker wil God hun bestraft en veroordeelt. Dit is het oogmerk van de profeet, Jes. 1:22 wanneer hij zegt: "Uw zilver is geworden tot schuim; uw wijn is vermengd met water." Zij vermengden de wijn met water, en het zilver niet schuim. De Schrift veroordeelt de beroving van de goederen van hun natuurlijke deugd, en die dan nog te verkopen tot zo'n hogen prijs, als of ze niet vervalst waren; ja alsof ze van de beste soort waren.

Ten zevende. wees niet onder de eersten, die de markt verhogen, en de prijs van enige goederen opslaan. Dit gaf ik u dezen morgen te kennen, dat zulks een zeer grote fout is, Spr. 11: 26: "Wie koren inhoudt, dien vloekt het volk, maar zegening zal zijn over het hoofd des verkopers." Het is een grote onderdrukking voor het gemenebest, dat de kooplieden de prijs van het koren of van enige andere waren, wanneer er geen noodzakelijkheid is, in prijs verhogen. Neh. 5: 2, 3.

Ten achtste. wees niet driftig in het verkopen van uw waren, zodat ge u niet tevreden zou houden met op zes dagen van de week te verkopen, maar dat ook wilt doen op de sabbat, wees niet als diegenen in Amos 8: 5, welke aldaar zeiden: "Wanneer zal de nieuwe maan overgaan, dat wij leeftocht mogen verkopen? en de Sabbat, dat wij koren mogen openen?" Deze vrekkige en gierige mestvarkens waren zo begerig naar hun winsten, dat de zes dagen van de week hen niet genoeg waren, maar wilden ook op de sabbat verkopen. Neh. 13: 22. Dit is hetgeen waarover Nehemia zo zorgvuldig was om te herstellen en te reformeren, wanneer de kooplieden binnen Jeruzalem kwamen om hun waren op de sabbatdag, te verkopen; getuigt hij teen hen, en twist met de edelen van Juda, en zei tot hen: "wat voor een boos ding is dit, dat ulieden doet, en ontheiligt de sabbatdag?" En hij zei de kooplieden en de verkopers van allerhande waren aan, dat indien zij het herhaalden, dat hij de handen aan hen zou slaan, zodat zij van dien tijd af niet meer op de sabbat kwamen. Dit veroordeelt ook uw algemene taphuizen en kleine winkeltjes, welke geen werk maken van kleine en geringe dingen op dezen dag te verkopen, hetwelk toch een grote zonde is.

Ten negende Wanneer uw bedriegerijen en onrechtvaardige handeling in uw verkopen uitgevonden en ontdekt zijn, rechtvaardigt dan uzelf niet in uw bedrog. Velen, al komt u hen aanzeggen, dat zij hun waren duurder verkopen dan anderen, willen zij daar nog niet van overtuigd zijn, of indien u hen aanzegt, dat de goederen welke u van hen gekocht hebt niet goed zijn, zullen zij zeggen, dat ze zo goed zijn als voor dien prijs kan gegeven worden, gelijk diegenen, Hos. 12:8, "In des koopmans hand is een bedrieglijke weegschaal, hij bemint te verdrukken. Nog zegt Efraïm: evenwel ben ik rijk geworden, ik heb mij groot goed verkregen: in al mijn arbeid zullen zij mij geen ongerechtigheid vinden, die zonde zij." Hoewel de bedrieglijke weegschalen in zijn hand waren, zegt hij toch, niemand kan mij in mijn handeling van zonde of ongerechtigheid beschuldigen.

Ten tiende. Verkoopt die waren niet welke niet koopbaar, noch bekwaam zijn om verkocht te worden. Als:

- Vooreerst. De geestelijke dingen mogen niet verkocht worden. Wanneer Simon Magus de gave des Heiligen Geestes door geld wilde verkrijgen, zei de apostel tot hem: gaat uw weg: "uw geld zij u ten verderve."
- Ten tweede. Verkoopt geen gedenktekenen of overblijfselen van afgoderij, als crucifixen, beelden, paternosters, bezweringboeken, en dergelijke. Dezen zijn niet geoorloofd te verkopen. Hand. 19: 19: "Velen ook dergenen, die ijdele kunsten gepleegd hadden, brachten de boeken bijeen, en verbrandden ze in aller tegenwoordigheid, en berekenden de, waarde derzelve, en bevonden vijftigduizend zilveren penningen." Deze boeken, waar hier van gesproken wordt waren bezweerboeken, en hoewel zij van grote waarde waren, wilden zij ze toch niet verkopen, maar verbrandden dezelve.
- Ten derde. Verkoopt geen mensen voor slaven. Deut. 2 1:7: "Wanneer iemand gevonden zal worden, die een ziel steelt uit zijn broederen, uit de, kinderen Israëls, en drijft gewin met hem, en verkoopt hem, zo zal deze dief sterven, en u zult het boze uit het midden van u wegdoen."
- Ten vierde. U moogt uzelf niet verkopen om goddeloosheid te bedrijven, gelijk Achab deed. Evenzo verkopen de tovenaars zichzelf aan de duivel, om zijn dienstknechten te zijn, en zo doen ook alle ongebonden booswichten. Bedenkt

beminden! "dat gij uw zelfs niet zijt; maar dat gij duur gekocht zijt ja met het dierbare bloed van Jezus Christus; zo verheerlijk dan God in uw lichaam en geest, welke beide Godes zijn."

- Ten vijfde. U moogt geen gestolen goederen verkopen. Deze mogen niet gekocht worden: want als ze niet gekocht worden, zouden ze niet verkocht worden.
- En ten zesde. U moogt geen dingen verkopen, welke niet kunnen gebruikt worden dan met zonde: als poeier om het aangezicht te blanketten, en dergelijke. Het is waar men mag die dingen wel verkopen, welke door gevolg in gebruik daarvan zondig zijn; maar wij mogen zulke dingen niet verkopen, welke alleen tot zondige gebruiken zijn, of zonder zonde niet kunnen gebruikt worden.

Dus heb ik deze tien stukken afgehandeld waarin u, in het verkopen, de regelen van de Schrift niet moet overtreden.

Ik zal nu enige gevallen van de consciëntie gaan verhandelen, aangaande de nering en de koophandel in de wereld.

Vooreerst. De koper zal zeggen: *hoe zal ik weten wanneer ik enige waar te goedkoop koop?* En de verkoper kan insgelijks zeggen: *hoe zal ik weten, wanneer ik enige waar te duur verkoop?*

Ik antwoord.

1. Hoewel het waar is, dat de Schrift niet uitdrukt, hoeveel u winnen moogt, een, twee, drie of vier stuivers op een schelling meer of minder; nochtans u behoort niet meer te winnen, dan hetgeen naar gewoonte op zodanig goed gewonnen wordt, bij lieden van uw eigen nering. Gelijk de markt gaat, en gelijk die dingen gewoonlijk in de plaats waar u woont aangeboden of verkocht worden, die prijzen behoort u te houden.
2. Verkoopt als diegenen, welke in hunne wegen aldaar consciëntieus zijn, zo ver zij gaan, moogt u ook gaan.

Tegenwerping. *Maar mag iemand enige waren in sommige gelegenheden niet duurder verkopen dan wat zij waard zijn.*

Antwoord. In sommige buitengewone gelegenheden is het geoorloofd. Als

1. Iemand heeft een hoeveelheid van goederen bij zich, en God ordineert het door zijn voorzienigheid zo, dat de plaats waarin hij woont, belegerd werd, zodat die waren zeer schaars zijn. Bij deze gelegenheid mag hij zekerlijk zijn prijs verhogen. Aldus was het in de belegering van Samaria: een ezelskop en de duivenmest werd voor een hogen prijs verkocht, daar zij tevoren niets waard waren, 2 Kon, 6: 25; maar wanneer die gelegenheid weer voorbij is, moet die waar weer op zijn vorige prijs komen.
2. Indien iemand verzocht en gekweld wordt om enige waar te verkopen, van welke hij niet graag scheidt, en dezelve niet zonder zijn eigene schade behouden kan; maar door de gedurige kwelling overwonnen zijnde, gaat hij er ten laatsten toe over om het zijn naasten te verkopen: bij die gelegenheid mag hij er meer voor nemen dan dezelve waard is; maar in een gewonen loop van handel meer te nemen dan in die plaats de gewoonte is, dat is zonde.

Tweede vraag. *Of iemand, wanneer hij enige waar op krediet verkoopt, gehouden is om hetzelfde, even goed koop te geven alsof hij het met gereed geld verkocht.*

Mr. Perkins, in zijn eerste, boek over het achtste gebod, *bepaalt dit geval en oordeelt het zonde te zijn, duurder op krediet dan met gereed geld te verkopen*. Maar voorzeker, dit gevoelen kan niet bestaan met de natuurlijke redenen, en daarom zal ik u in dit stuk mijn eigen oordeel geven.

Vooreerst. Ik oordeel het in de handel geen vijandschap van de billijkheid te zijn, voor enige waren meer te nemen, wanneer de koper uitstel van betaling verzoekt, dan als hij gereed geld gaf; mijn reden is deze: omdat het de verkoper schadelijk en hinderlijk is, van enige waren te scheiden, zonder, geld en daarom is het hem geoorloofd meer te nemen gelijk te zien is Lev. 25: 14, 15: "Daarom (zegt God) wanneer u aan uw naasten iets veilbaars verkopen, of van uw naasten kopen zult, dat niemand de één de anderen verdrukke. Naar het getal van de jaren van het jubeljaar af, zult u van uw naasten kopen, en naar het getal van de jaren van de inkomsten zal hij het aan u verkopen." Dit is hier dezelfde zaak: indien u uw waren verkoopt op een termijn van jaren te betalen, moogt u het te duurder verkopen, maar indien u het met gereed geld verkoopt, behoort u het goedkoper te geven. Achab wilde Naboths wijngaard niet van hen wegnemen; maar zei tot hem, geef mij uw wijngaard, opdat hij mij zij tot een kruidhof, dewijl hij nabij mijn huis is, en ik zal u daarvoor geven een wijngaard, die beter is, dan die, of zo het goed is in uw ogen, zal ik u derzelve waarde in geld geven." 1. Kon. 21: 2: Merkt op, indien hij gereed geld genomen had, zou hij slechts de waarde daarvoor gehad hebben; maar indien hij geen geld wilde hebben, zou hij daar een betere wijngaard voor hebben. Zodat ik in de Schrift niets zien kan, waarom dit met de billijkheid niet zou overeenkomen; namelijk dat iemand een weinig voor enige waren meer neemt dan ze waard zijn, wanneer hij daar geen gereed geld voor ontvangt. Maar nochtans moogt u bij deze gelegenheid op de noodzakelijkheid van een arm mens niet te werk gaan, dat u nooit meer moogt nemen dan dien lange tijd van betaling kan uitstaan.

Derde vraag. *Wanneer iemand enige waren verkocht heeft, en de koper geen geld heeft om te betalen, of het dan geoorloofd is enig pand tot verzekering van zijn geld te nemen?*

Antwoord. God laat het toe bij zodanige gelegenheid, ter verzekering van zijn geld, enig, pand te nemen. Deut. 24:10-12, "Wanneer u aan uw naaste iets zult geleend hebben, zo zult u tot zijn huis niet ingaan, om zijn pand te pand te nemen; Buiten zult gij staan, en de man, dien u geleend hebt, zal het pand naar buiten tot u uitbrengen. Doch indien hij een arm man is, zo zult gij met zijn pand niet nederliggen." Spr. 20:16-18. Het is wel geoorloofd iets tot pand te nemen, doch u mag niet in het huis van dien persoon gaan, om zelf het pand te nemen, maar uw schuldenaar moet het tot u brengen, te weten: datgene, dat hij het best kan missen, tot dat hij het geld kan betalen. Maar toch verbiedt de Heere iemands klederen of de molensteen tot pand te nemen, Deut. 24: 6. Exod. 22: 26. Job 22: 5, 6. Als een arm mens geen klederen meer heeft, dan die hij aan heeft, is het wreed dezelve tot pand te nemen, of de molensteen, of enig ander voorwerp waarmede die mens zijn brood verdient, dat is zonde. Maar hij moet datgene nemen, dat de schuldenaar het best missen kan, totdat hij betaalt. Zodat het een crediteur of schuldeur geoorloofd is, panden te nemen, namelijk wanneer zijn schuldenaar hetzelfde, zonder enige schade tot zijn leven of leeftijd, missen kan.

Vierde vraag. *Wanneer iemand enige waar verkocht heeft, en zijn schuldenaar maakt er geen consciëntie van om hem daar voor te betalen, of het dan geoorloofd is, de zodanigen te arresteren, en hem voor de rechtbank te dagen?*

Antwoord. Indien iemand niet machtig is zijn schuld te betalen, en dus onbekwaam of onmachtig geworden is, niet door zijn eigene onachtzaamheid of kostbaar huishouden, maar door de hand van God; indien hij arbeidzaam en naarstig in zijn beroep geweest is, en nochtans door de voorzienigheid Gods in zijn goederen zeer afgenomen en verminderd is, kan het met de billijkheid niet bestaan jegens de zodanigen streng te zijn, of hem om dit geld in de gevangenis te werpen maar wanneer iemand zijn goederen overdadig doorgebracht heeft, en alzo onbekwaam geworden is om zijn schulden te betalen; of wanneer hij zijn schulden betalen kan en niet wil, dan is het geoorloofd de zodanige te arresteren en in de gevangenis te werpen, en de beste middelen te gebruiken, om zijn geld te krijgen. Maar waar niets is, moet de crediteur geduld hebben, gelijk de schuldeur waar Christus van spreekt, Lukas 7: 41, 42: "Welke twee schuldenaars had, de een was vijf honderd penningen schuldig, en de andere vijftig. En als zij niet hadden om te betalen, schold hij het hun beiden kwijt." Wanneer iemand door de hand Gods van zijn goederen beroofd is, (Levit. 25: 35) en niet machtig is het jaar door te komen, of om enige van zijn schulden te betalen, dan is het wreed om tegen zo iemand streng te zijn, of hem in de gevangenis te werpen, wanneer hij niet machtig is om te betalen; maar als iemand lui en ledig is, en helemaal niets doet, noch zijn beroep waar neemt, of al zijn goederen onnut doorgebracht heeft, en het gezelschap bijwoont of bemint, en dergelijke of wanneer hij enige verborgen goederen heeft, en zijn schuld wel betalen kan maar niet wil, bij zulke gelegenheden is het geoorloofd iemand te arresteren of te doen vangen, of enige geoorloofde middelen aan te wenden om zijn betaling, te krijgen: want indien God begeert en gebiedt, dat de mensen hun schulden zouden betalen, laat Hij zeker toe, dat men geoorloofde middelen, aanwendt om hetgeen ons toekomt terug te krijgen, wanneer wij hetzelfde door wettige middelen kunnen verkrijgen. 2 Kon. 4: 7. Maar God gebiedt de mensen de schulden te betalen. In Rom. 13:8 zegt de apostel, "Zijt niemand iets schuldig, " zo is het dan derhalve de mens geoorloofd middelen te gebruiken, om hetgeen hem toekomt, te bekomen.

Aldus heb ik de leer van dit stuk afgehandeld. Al hetgeen dan gezegd is, aangaande u die in de wereld enige handel doen, zal alleen dienen tot een ernstige waarschuwing, om die verkeerde inbeeldingen weg te nemen, welke in de gemoederen van velen onder u vastgesteld zijn: dat, indien u uzelf naar de Schriftuurlijke regels voegt, en niet nu en dan eens in uw handel onrecht bedrijft, u nooit geen staat zult bekomen, noch rijk worden. Het is een algemeen spreekwoord onder sommige mensen: "Dat een oprechte handeling goed is, maar dat, hij die dezelve gebruikt, als een bedelaar sterven zal." Dit is een zeer vals en duivels spreekwoord; want oprechtheid en consciëntieusheid in des mensen handelingen, zijn de bekwaamste middelen om rijk te worden. Spr. 10: 22: "De zegen des Heeren maakt rijk, en Hij voegt er geen smart bij." Maar de grote rijkdommen van de goddelozen worden verkregen en bezet met een grote zwarigheid, kwelling en beschuldiging van de consciëntie, en veeltijds mag een mens terug zien op zijn duizenden die hij in weinige jaren verkregen heeft, en van dezelve zeggen, dat zij maar de vruchten van zijn bedriegerij, zonde en de prijs zijner ziel zijn. En daarom beminden! ik bid u in de vrees des Heeren, wacht u voor onderdrukking en bedrog, in uw handelen; zegt niet, dat oprechte handelingen u als een bedelaar zal doen sterven, want het is de enige weg om rijk te worden. Laat het Woord Gods in al uw daden uw leidsman en regel zijn, opdat u Zijn zegeningen over uw betrachtningen rijkdommen, zonder smart daarbij gevoegd, verkrijgen zou.

Tiende preek

Tekst 1 Korinthe 7: 30, 31.

En die wenen, als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die kopen, als niet bezittende; En die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende; want de gedaante dezer wereld gaat voorbij.

Er blijft nog een leer over en wel deze: "en die kopen als niet bezittende," en die is deze:

Leer. ***Dat het geoorloofd is door kopen en verkopen rijkdommen en bezittingen bij een te brengen.***

Het is geoorloofd goederen en bezittingen in de wereld te hebben, want in vroegere tijden waren de Godzaligen ook de rijksten, als Abraham, Jakob en David, etc. Maar ik wil op zo'n algemene leer niet staan, ik wil liever de woorden in het bijzonder verhandelen: "En die kopen, als niet bezittende, " dat is: wanneer een mens door kopen en verkopen enige goederen of middelen bekomen heeft, dan behoort hij dezelve zulke middelmatige genegenheden toe te dragen, als of hij helemaal niets verkregen had, waaruit wij kunnen zien en leren:

Dat het de schuldige plicht van de Christenen is, zichzelf op het hoogst te wachten, dat zij de onmatige liefde of genegenheid tot de goederen en bezittingen, die zij door kopen en verkopen verkregen hebben, geen plaats geven. "En die kopen, als niet bezittende." David zegt, Ps. 62: 11: "Als het vermogen overvloedig aanwast, zet er het hart niet op." Velen bezitten niet alleen hun rijkdommen maar hun rijkdommen bezitten hen, en nemen al hunnen tijd, sterkte, gedachten, ja zelfs ook hun hart weg. U moogt de rijkdommen wel bezitten, maar de rijkdommen moeten u niet bezitten, "En wordt niet ijdel; als het vermogen aanwast, en zet het hart er niet op." Job verontschuldigt zichzelf bij deze, gelegenheid, wanneer hij, kap. 31: 25, zegt "Zo ik blijde ben geweest, omdat mijn vermogen groot was; en omdat mijn hand geweldig veel verkregen had."

In het vervolg van deze leer zal ik deze twee vragen verhandelen.

- A. ***Wanneer de Christenen onmatige liefde of genegenheden tot hun rijkdommen en bezittingen (welke zij door hunnen handel verkregen hebben) plaats geven?***
- B. ***Waarom de Christenen zo zorgvuldig behoorden te zijn, om de onmatige liefde tot de goederen en rijkdommen die zij verkregen hebben, geen plaats te geven?***

A. *Wanneer de Christenen gezegd kunnen worden de onmatige liefde tot hun, bezittingen plaats te geven.*

Antwoord. Dat zal ik u tonen in deze vijf of zes stukken.

Vooreerst. Dan geeft u de onmatige genegenheden of liefde tot uw rijkdommen in de wereld plaats, wanneer uw ernstige betrachtingen en najagingen. Daar de wereldse rijkdommen, u weerhouden van alle vurige, betrachtingen naar de geestelijke dingen. Zo was de liefde onmatig in de ambachtslieden, waarvan Matth. 22:5 gesproken wordt: "Welke, wanneer de koning zijn zoon een grote bruiloft bereid had, en zond zijn dienstknechten uit om de gasten tot de bruiloft te roepen, zeggende, dat alle dingen al gereed en voor hun bereid waren; maar zij achtten het niet, en zijn heengegaan, deze tot zijn akker, de andere tot zijn koopmanschap, en wilden niet komen. Wanneer de mensen zo gezet zijn op hun winsten, en hun harten zo met de wereld ingenomen zijn, dat dezelve ten enenmaal van alle geestelijke plichten afgetrokken worden, wanneer het met hen is, als met de jongeling in het Evangelie,

die bedroefd weg ging toen Christus tot hem zei: dat als hij volmaakt wilde zijn, hij dan al zijn goederen moest verkopen, en het geld aan de armen geven; "want hij had veel goederen." Matth. 19:22. Dit is een teken dat hun harten al te zeer aan de wereldse dingen gehecht zijn. Toen Martha, Lukas 10: 42, met veel wereldse dingen bezig was, hoewel het een betoning van hare liefde tot Christus was, nochtans, omdat zij verzuimde, naar de stem van Christus te luisteren, zo zei Hij tot haar: "Martha, Martha! gij bekommert en verontrust u over veel dingen, maar één ding is nodig. Doch Maria heeft het goede deel uitverkoren, hetwelk van haar niet weggenomen zal worden." Wanneer u uw beroep zo benaarstigt, dat u nooit Gods Woord leest, noch bij uw familie, noch in uw binnenkamer bidt, dan is uw liefde tot de wereld onmatig.

Ten tweede. Wanneer uw harten zo met uw naarstigheit en wereldse zaken ingenomen zijn dat u die gewone en geoorloofde vermakingen niet kunt scheppen, in de zegeningen die u geniet, dan geef, u aan onmatige genegenheden tot de wereldse dingen plaats. Pred. 5: 11: "De slaap des arbeiders is zoet, hij hebbe weinig of veel gegeten; maar de zathed des rijken laat hem niet slapen." Als de mensen zo bezeten, en met de wereldse zaken ingenomen zijn, dat zij (uit zorg om winst, vrees voor verlies, of koop voor vermeerdering) hun brood op hunnen gewonen tijd niet durven eten, noch ook hun natuurlijke rust noch slaap kunnen nemen, dat is een teken dat hun harten te zeer aan de wereld gehecht zijn. Pred. 2: 26: "Want Hij geeft wijsheid, en wetenschap en vreugde, de mens, die goed is voor Zijn aangezicht; maar een zondaar geeft hij bezigheid, om te verzamelen en te vergaderen, opdat hij het geve dien, die goed is voor Gods aangezicht. Dit is ook ijdelheid en kwelling des geestes." hij geeft ze ongerustheit, kwelling en zwaarigheid des gemoeds. De Psalmist vergelijkt de gierigaard door een levende gelijkenis. Ps. 59: 14 15, hij vergelijkt hen bij hongerige honden, welke tegen de avond terugkeren, en tieren, en rondom de stad gaan, en omzweven om spijs, en huilen als zij niet verzadigd zijn. Er wordt gezegd van de hond, dat als hij hongerig is dat hij dan een zeer woedenden eetlust heeft nu, zegt hij, *laat hem omzweven, en tieren als een hond*, uit gebrek aan spijs.

Ten derde. U geeft uw onmatige genegenheden tot uw rijkdommen plaats, wanneer hetgeen u in de wereld bezit, u met zorgeloosheit en vleselijke wellust vervult. Wat zei die rijke in het Evangelie "En ik zal tot mijn ziel zeggen: ziel! u hebt veel goederen, die opgelegd zijn voor veel jaren, " daar hebt u zijn zorgeloosheit, "neemt rust, eet, drinkt, weest vrolijk" daar hebt u zijn vleselijke wellust. Gelijk gezegd wordt van de inwoners van Hazor, Jer. 49: 31: "Maakt u op! trekt op (zegt God tegen de Babyloniërs) tegen het volk dat rust heeft, dat in zekerheit woont." Zo ook Spr. 18: 11 zegt Salomo: "Des rijken goed is de stad zijner sterkte, en als een verheven muur in zijn inbeeldingen." Zo maakten de rijkdommen David zorgeloos, Ps. 30:7: "Ik zei wel in mijn voorspoed: ik zal niet wankelen in eeuwigheit." Dan zijn uw genegenheden tot de wereldse dingen onmatig, wanneer zij u tot zorgeloosheit en vleselijke wellust verwekken".

Ten vierde. Wanneer uw rijkdommen tot uw lusten dienstbare werktuigen bevonden worden, en als voedsel voor uw verdorvenheden is, dan is uw liefde, tot dezelve onmatig, gelijk te zien is in Spr. 10: 16: Het werk des rechtvaardigen is ten leven, maar de inkomst des goddelozen is ter zonde."

1. Wanneer uw rijkdom u voedsel geeft, om uw hovaardij te voeden, als Ezech. 28:5: door de grootheit uwer wijsheid in uw koophandel, hebt u uw vermogen

vermeerderd, en uw hart verheft zich vanwege uw vermogen, " zegt God tot de koning, van Tyrus. Indien God u rijkdommen geeft, en als u rijk en in de wereld hoog verheven wordt, en dan ook meteen hovaardig van hart wordt, dat is een teken dat uw genegenheden tot de wereld onmatig zijn. Hierom is het, dat de apostel 1 Tim. 6: 17, de rijken in deze tegenwoordige wereld beveelt "dat zij niet hoogmoedig zijn, noch hun hoop op de ongestadigheid des rijkdoms stellen, op de levenden God, die ons alle dingen rijkelijk verleent, om te genieten."

2. Wanneer uw rijkdommen u meedogenloos maken en u de armen doet verachten, dan is uw liefde tot dezelve onmatig, Jac. 2: 3. Het was de rijke man in het Evangelie, die de armen Lazarus voor zijn deur het liggen, zonder hem iets te geven, Luc. 16: 2. "Wie nu het goed van de wereld heeft, en ziet dat zijn broeder gebrek heeft, en sluit zijn hart. voor hem toe, hoe blijft de liefde Gods in hem?" zegt de apostel, 1 Joh. 3: 17.
3. Wanneer u op de rijkdommen uw vertrouwen stelt, Spr. 10: 15. Dan zijn uw genegenheden tot de wereldse dingen onmatig, wanneer u niets wilt verlaten om de Godvruchtige en christelijke oefeningen te plegen, hetzij tot bevordering van Gods eer en godsdienst of tot welstand van uw naasten. 1 Joh. 3: 17.
4. Dan zijn uw genegenheden tot de wereldse dingen onmatig, wanneer u zo onverzadigbaar en verhit de rijkdommen najaagt, dat u nooit denkt genoeg te hebben. Als de mensen hunbegeerten zo uitbreiden als het graf. Spr. 30: 15, 16; en nooit verzadigd worden; wanneer u bent zoals degenen, waarvan Jes. 56: 11 gesproken wordt: "Deze houden zijn sterk van begeerte, zij kunnen niet verzadigd worden." Zodanigen zijn slaven van hun rijkdommen, hun rijkdommen bezitten hen meer dan zij hun rijkdommen. Beminden! wanneer u zo vurig wees in de achtervolgen van uw rijkdommen, en rusteloos in uw begeerten naar de wereldse dingen, zulks toont, dat uw genegenheden zich zeer op dezelve gezet hebben.

En alzo heb ik deze eerste vraag afgehandeld. Ik heb u getoond wanneer de genegenheden van de mensen tot hun goederen en bezittingen gezegd kunnen worden onmatig te zijn.

Wij gaan nu voort tot de tweede vraag, welke deze is: ***waarom de Christenen zo zorgvuldig behoorden te zijn, om de onmatige liefde tot de wereldse goederen en bezittingen geen plaats te geven?***

Ik antwoord.

Vooreerst vanwege de onzekerheid en onstandvastigheid van alle aardse vertroostingen. De ganse roem van de wereld wordt maar een gedaante genoemd, het zijn slechts dingen in vertoning en schijn, maar niet in wezen, de wereld is niet alleen een bundel van ijdelheden, en derhalve heelemaal niets al waardig, maar de wereldse dingen zijn ook aan grote onzekerheid en onstandvastigheid onderworpen, waarom wij onze genegenheden daar niet te zeer op behoorden te zetten: de wereld zal u verlaten, of anders moet u de wereld verlaten. Het kan zijn, dat uw bezittingen sterven en afnemen eer u sterft; want de rijkdommen (zegt Salomo) nemen zich vleugelen, en vliegen van u weg, Spr. 23: 5, hetwelk hij gebruikt als een beweegrede, om de genegenheden van de mensen van de wereld af te trekken. Och, beminden! kon u uw rijkdommen met u dragen, wanneer u van hier scheidt, en dezelve tot in alle eeuwigheid bewaren, voorwaar dan zouden uw ernstige en onvermoeide betrachtningen naar dezelve te verschonen zijn; maar aangezien u het alles moet verlaten wanneer u sterft. Naakt zijt gij in de wereld gekomen, en naakt zult gij er wederom uitgaan, u

zult niets met u dragen, en daarom zet er uw harten niet te zeer op. Ps. 49:13: "De mens (zegt de Psalmist) die in waarde is, blijft niet" en Ps. 39:7: "De mens brengt bij een; en men weet niet wie het tot zich nemen zal." En Ezech. 2:18: "Hij laat het voor een mens die na hem wezen zal."

Ten tweede. De andere reden is deze: omdat u niet weet hoedanig zij zullen zijn welke de vrucht van uw arbeid zullen genieten. U mag grote moeite, aanwenden om rijkdommen te vergaderen en op te hopen, en nochtans dezelve denrenen nalaten, die u daarvoor noch zullen beminnen noch bedanken. Nu, zal ik dan woekeren en slaven in de wereld, en mijn ziel beschadigen om rijkdommen te bekomen, daar ik mijn goederen nalaat en niet weet aan wie, die mij daarvoor niet zullen beminnen noch danken, noch ook hetzelfde niet heerlijk of spaarzaam gebruiken? Pred. 2: 18, 19 Ik haatte ook al mijn arbeid, die ik bearbeid had onder de zon, dat ik die zou nalaten aan een mens, die na mij wezen zal. Want wie weet, of hij wijs zal zijn, of dwaas? Zal ik vroeg opstaan, en laat slapen gaan, mijn brood met kommer eten, en zo veel moeite aanwenden om goederen te verkrijgen, daar ik niet weet of een wijze, dan of een dwaze het zal genieten? U, die zulke gierige mestvarkens zijt, die al uw sterkte en tijd doorbrengt om rijkdommen te, bekomen, en om zorgvuldige en vlijtige middelen op te hopen, nochtans weet u niet of hij, die over al uw arbeid regeren zal, wijs of dwaas, een goed of een kwaad mens, een vriend of een vreemde zal zijn, of dat hij dezelve nuttig of onnuttig zal gebruiken.

Ten derde. Geef uw genegenheden tot de wereld geen plaats, omdat u betere dingen hebt, tot een andere wereld behorende, waaraan u uw genegenheden behoorde te besteden: u hebt ware en eeuwigdurende rijkdommen om er u in te verheugen, als daar is: de verzoening met God, de gemeenschap met Jezus Christus, de vertroosting des Heiligen Geestes de rechtvaardigmaking van uw personen, de heiligmaking van uw natuur en, de aanneming van uw diensten, etc. Al deze weldaden hebt u om er u in te verblijden, en waarom wilt ge u dan zo zeer in keisteentjes verheugen, wanneer u er parels voor in de plaats kunt krijgen, of koperen penningen wanneer u goudgeld kunt krijgen.

De vierde reden is deze, omdat, indien u de wereldse dingen te onmatig bemint, u des te bedroefder zult zijn, wanneer het God zal behagen dezelve van u weg te nemen, en u ze zult moeten verlaten. Wanneer God u gelijk Job op de mesthoop legt, en u berooft van al uw vertroostingen, rijkdommen, bezittingen, kinderen en vrienden, en dat alles op een dag, hoe bitter en bedroefd zal u dat zijn? indien uw harten zo aan de wereld vast(gehecht zijn, en de wereldse dingen u zo vast aankleven als het vel aan uw vlees! O! u zult dezelve niet kunnen verlaten dan met grote moeite en zwaarigheid; maar indien u met gespeende genegenheden van de wereld leeft, en dat u de vertroostingen dezes levens maar als handschoenen aan uw handen zijn, die u gemakkelijk en zonder moeite kunt uittrekken; wanneer God dan om enige van uw vertroostingen roept, of u van alle berooft, o dan zult u gewillig zijn om dezelve te verlaten en daar van te scheiden, en met Job kunnen zeggen: "De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, de naam des Heeren zij geloofd." Job 1: 21. Of anders zal het u een grote ellende en een droevige verdrukking zijn, van die genietingen, welke de volle bezittingen uws harten ingenomen hebben, beroofd te zijn.

Zo heb ik het leerstuk van dit gedeelte van dezen tekst: "en die kopen, als niet bezittende, " afgehandeld.

Wij komen nu tot de toe-eigening en de nuttigheid van deze leer, welke zal strekken voor drie soorten mensen.

Is het zo, dat de christenen zich behoorden te wachten, dat zij de onmatige liefde tot de rijkdommen en bezittingen die zij in de wereld verkregen hebben, geen plaats geven, dan heb ik iets te zeggen.

1. Vooreerst. Tot diegenen, welke handel drijven, en in de wereld enige nering, doen, en grote moeite aanwenden, hoewel God nochtans hun betrachtingen niet zegent met enige vermeerdering; zij kopen, maar bezitten helemaal niets, zij werken en slaven in de wereld, maar komen niet vooruit.
2. Ten tweede. Tot diegenen, welke handel drijven en rijkdommen in de wereld komen te bezitten, maar door onrechtvaardige winst.
3. Ten derde. Tot degenen, welke, handel drijven, en grote rijkdommen bekomen, en dat langs geoorloofde, eerlijke en prijselijke wegen.

In het spreken tot deze drie soorten mensen, zal ik twee predikatiën doorbrengen, en zal nu beginnen met de eerste.

Vooreerst, dan tot u, die handel drijft, en naarstig, in uw tijdelijke beroepingen zijt, schoon God u toch met geen vermeerdering komt zegenen: u koopt en bezit niet, en kunt met al uw moeite, arbeid, zweten en slaven in de wereld het jaar nauwelijks ten einde brengen; u kunt uw staat niet verhogen, noch iets met het einde van het jaar bekomen of verkrijgen; tot de zodanigen, als u bent, heb ik twee dingen te zeggen.

- Vooreerst. Enig dingen bij wijze van onderrichting.
- Ten tweede. Enig dingen bij wijze van vertroosting.

Vooreerst Bij wijze van onderrichting. Ik wenste wel, *dat u eerst om u henen zag, en ernstig overdacht, of uw armoede niet door uzelf komt, en of het niet uw eigen schuld is, dat u in de wereld niet profiteert noch rijk wordt?*

Beminden! daar zijn veel wegen waarin een mens nering kan doen, en nochtans niet rijk kan worden. Als

1. Spruit uw armoede niet uit uw eigen misverstand, in het uitvoeren van uw beroep? Ps. 112: 5: "Een wijs man beschikt zijn zaken met recht." Zo uw ook Ezech. 28: 4, Door uw wijsheid en door uw verstand hebt u uw vermogen voor u verkregen." Er wordt grote wijsheid en verstand vereist in het uitvoeren van enige nering, hetwelk u misschien ontbreekt; en derhalve door uw misverstand in het kopen en verkopen, en het uitborgen van uw waren, zo houdt u uzelf in de wereld ten achter.
2. Het kan zijn, dat u uw nering doet, en nochtans daar traag en onachtzaam in bent en daar niet blijft. Nu Salomo zegt tot de luiaard, Spr. 6: 11: "Zo zal uw armoede u overkomen als een wandelaar, en uw gebrek als een gewapend man."
3. Het kan zijn, dat u een beminnaar van het gezelschap bent; dat u, hetgeen u met uw handel wint, hetzelfde in de herberg verteert, zodat hetgeen u aan de een zijde wint, hetzelfde aan de andere zijde er weer doorbrengt. Spr. 28:19: "maar die ijdele mensen volgt, zal met armoede verzadigd worden." Het kan zijn, dat u uw goed in overdaad en gulzigheid doorbrengt. Spr. 23: 21: "want een zuiper en vraat, zal arm worden; en de sluimering doet gescheurde klederen dragen.
4. Het kan zijn, dat u uw beroep waarneemt, en veel geld verkrijgt, maar nochtans een gierig en nauwziend persoon zijt, die u over de armen niet wilt erbarmen om dezelve in hun noden enigszins te ondersteunen; dat is de weg om een bedelaar te worden. Spr. 11:21 zegt Salomo: "Daar is een, die uitstrooit, wien nog meer

toegedaan wordt;" die de armen geeft en uitdeelt; wanneer niemand het hoort noch ziet, die zal zijn overvloed vermeerderen. "Maar (zei hij) daar is een die meer inhoudt (dat is de armen inhoudt) maar het is tot gebrek." Wanneer God ziet dat u uw talent en hetgeen u hebt goed aanlegt, tot zijn eer gebruikt, zal Hij u nog meer geven, maar zo niet, dan zal Hij u ontnemen hetgeen u hebt, en anderen geven, welke het beter zullen gebruiken.

Ten tweede. *U die handel drijft en nochtans niets wint*, neemt dit tot uw onderrichting; en wacht u, dat u daar niet over murmureert, noch de rijkdom en voorspoed haat, welke anderen in de wereld hebben. "Ontsteekt u niet (zegt David, Ps. 37: 7) over dengenen, wiens weg voorspoedig is." David struikelde bijna in deze misslag, Ps. 37: 2, 3. En Jeremia redekavelt omtrent die zaak niet God. Jer. 12: 1. Rijkdommen en bezittingen is het deel van de goddelozen, gelijk alles wat zij hebben, en daarom haat ze toch niet, maar ontfermt u over hen, omdat zij maar als ossen gevoed worden tot de dag van de slachting. Zult ge u bedroeven dat u te voet gaat, als een ander tot de plaats van de terechtstelling rijdt?

Ten derde. *U, welke hier in de wereld helemaal niets kunt gewinnen*, werkt u maar om schatten in de hemel op te leggen. Indien u hier geen rijkdommen kunt erlangen, tracht hier maar naar genade. Zo u geen goud kunt verkrijgen, koopt nochtans het goud, waar Christus van spreekt, Openb. 3:18: "Ik raad u (zegt Christus) dat u van Mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur, opdat u rijk moogt worden." Indien u geen goederen bekomt, maakt dat u genade verkrijgt. Indien u geen rijkdommen bekomt, maakt dat u Christus verkrijgt; indien u de aarde niet bekomt, maakt dat u de hemel verkrijgt.

Nu, zoveel bij wijze van onderrichting van u die handel drijven, en niet gewinnen.

Echter heb ik nog een paar woorden tot u bij wijze van vertroosting.

- Vooreerst. Houdt u ten volle vergenoegd met uw staat, en wanneer u ziet dat God u door uw nering niet laat gewinnen, zo weet, dat God ziet, dat het, tot uw best is. Ps. 84: 12: "De Heere zal genade en ere geven; Hij zal het goede niet onthouden dengenen, die in oprechtheid wandelen." Nu, het kan zijn, dat de Heere ziet, dat indien Hij u rijkdommen en grote bezittingen in de wereld zou geven, dat het tot uw schade zou zijn, dat uw rijkdommen uw nederlaag zouden veroorzaken, en uw goederen uw wee, en uw voorspoed een strik voor u zijn. (Pred. 5: 13) daarom onthoudt Hij u dat in Zijn grote genade. Wij behoorden op al de vertroosting, die God ons ontnemt als op zo veel genaden en barmhartigheden te zien, omdat God ons datgene ontnemt hetwelk ons schadelijk zou zijn.
- Ten tweede. God in de uitdeling van de uitwendige zegeningen in de wereld, oordeelt in zijn wijsheid best te zijn dat de Godzaligen het minste en de goddelozen het meeste deel hebben in de wereldse bezittingen.. Ps. 73: 5, 7: De goddelozen "zijn niet in moeite gelijk andere mensen; en worden niet andere mensen niet geplaagd, hun ogen puilen uit van vet: zij gaan de inbeeldingen des harten te boven." Zij verslijten hun dagen in vreugde en vrolijkheid. Maar aan de andere zijde, "heeft God de armen dezer wereld uitverkoren, om rijk te zijn in het geloof, en erfgenamen des koninkrijks." Jak. 2:5. De wijsheid des Heeren onzes Gods wordt zeer ontdekt in zijn zegeningen dus uit te delen: God handelt hierin als een edelman, die niet wil dat zijn zoon zal gaan van huis tot huis, om zijn jaarlijkse renten in te zamelen; tot zo'n gering werk gebruikt hij zijn dienstknecht,

en de dienstknecht heeft veeltijds geld genoeg terwijl de zoon niet heeft. Pred. 9: 11: "Ik keerde mij, en zag onder de zon, dat de loop niet is van de snellen, noch de strijd van de helden, noch de spijs van de wijzen, noch ook de rijkdom van de verstandigen." De goddelozen zullen wel rijkdommen hebben, ofschoon wijzen en verstandigen geen zullen hebben. God in zijn wijsheid ziet dat het beter is, dat wijze lieden nauwelijks brood hebben om te eten, daar de dwazen een overvloed hebben; dat verstandigen gebrek hebben, daar de goddelozen meer hebben dan hun harten zouden wensen. Nu, zult u murmureren en klagen, daar God ziet, dat voor u zo'n gelegenheid nodig is.

- Ten derde. Bemerkt tot uw vertroosting dat God u betere rijkdommen geeft dan zij hebben, en hoewel Hij de goddelozen de bezitting van deze uiterlijke vertroosting geeft, toch hebt u het ware recht en eigendom van deze bezittingen. Nu, wie zou zo dwaas zijn, dat hij de rentmeester en verkwister gelukkiger zou achten dan de erfgenaam? De rentmeester heeft ze maar alleen in bezitting, maar de erfgenaam in eigendom. Veronderstelt, dat indien u iemand bent welke tot de verkiezing van de genade behoort; hoewel hier nog zo arm zijt, hebt u nochtans de enige ware en duurzame rijkdommen; u bent verrijkt met die schatten van de wijsheid en kennis, genade en gelukzaligheid van Gods rechterhand. En hoewel God u geen keistenen vertoont, indien Hij u nochtans parels geeft, hebt u geen reden tot klagen; hoewel God u geen rijkdommen vertoont, indien Hij u nochtans zijn genade en Christus geeft, de hemel en de heerlijkheid, hebt u geen reden om tegen Hem te murmureren. Eikels zijn goed genoeg voor de varkens, maar het brood is voor de kinderen.
- Ten vierde. Bemerkt, dat hoe armer u in de wereld zijt, des te geschikter bent u tot de dienst Gods. Een magere os is bekwaamer te werken, dan een vette os. Indien God u arm en vernederd houdt, aangezien het maar is om u tot zijn dienst bekwaamer te maken, waarom zou ge u daarover ontstellen?
- Ten vijfde. Bemerkt, dat hoe minder God u in deze wereld geeft, hoe vrijer u van zorg en bekommernis zijt. "Doch die rijk willen worden, vallen in verzoeking, en in de strik, en in veel dwaze en schadelijke begeerlijkheden, welke de mens doen verzinken in verderf en ondergang." 1 Tim. 6: 9. Nu, wat is het best, in een brede weg te gaan, in welken een strik voor u ligt, of in een nauwe weg, waar u behouden en zonder schroom kuilt gaan? Daarom, beminden, indien God u maar een klein aandeel in deze wereld geeft, zegt dan des te minder zorgen, zwarigheden, strikken en bekommernissen heb ik, aan welke de rijke lieden onderworpen zijn. Gen. 13: 2. Er wordt gezegd van Abraham, dat hij zeer rijk was; in het Hebreeuws staat: zeer zwaar; alsoo zijn ook diegenen, welke door rijkdommen omringd zijn. De profeet Habakuk drukt het uit door een omringing van dikke klei: zij zijn zo beladen door wereldse genietingen, dat zij niet kunnen lopen de loop welke hun in de weg naar de hemel voorgesteld is.
- Ten zesde. Bemerkt, het kan zijn, dat u meerder vrede, troost en vergenoegdheid hebt in het weinige dat u bezit, dan veeltijds de goddelozen in hun grote overvloed; u hebt veeltijds meer waren troost in uw gebrek en armoede, dan de goddelozen in al hun volheid. (Ps. 37: 16.) "Het weinige, dat de rechtvaardige heeft, is beter dan de overvloed veler goddelozen." Spr. 15: 6. Beminden! degenen aan welke God overvloed geeft, die bezitten al wat nuttig en nodig is, toch kunnen zij het een of ander hebben hetgeen hen kwelt en ontstelt. De staat van armoede, gebrek en afgunst kan in sommige, gelegenheden

gemakkelijker zijn. Een satijnen kleed kan een rijk mens meer kwellen, dan een pij een arm mens.

Ten zevende. De overvloed en de rijkdommen, die de goddelozen hebben, die mengt God veeltijds met kommer en zwarigheid; maar een arm mens, ofschoon hij maar weinig heeft, heeft daar toch de zegen des Heeren over. Spr. 10: 22. "De zegen des Heeren maakt rijk en Hij voegt er geen smart bij." En Pred. 4: 6: " een hand vol met rust, is beter dan beide vuisten vol niet arbeid, en kwelling des geestes." Kleine middelen met vrede en vergenoegdheid, zijn beter dan tweemaal zo veel met droefheid en smart. Genomen, u bent een arm mens, zo kan het nochtans zijn, dat u in hetgeen u hebt meer troost hebt, dan de rijken in hunnen overvloed van alle wereldse dingen.

Nu overleg het eens bij uzelf, of het u niet beter is een slecht gewaad te dragen, en een fris en gezond lichaam te hebben, dan met satijn en purper bekleed te zijn, en een melaats lichaam te hebben? is het u niet beter een weinig niet de zegen des Heeren te hebben, dan al de rijkdom en overvloed van de goddelozen, met hun smart en zwarigheid?

Elfde preek

Tekst 1 Korinthe 7: 30, 31.

En die wenen, als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die kopen, als niet bezittende; En die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende; want de gedaante dezer wereld gaat voorbij.

Ik kom nu tot de verdere besturing van de nuttigheid dezer leer.

Dat het de schuldige plicht van de Christenen is, zich op het hoogst te wachten, dat zij de onmatige liefde of genegenheid tot de goederen en bezittingen, die zij in de wereld door het kopen en verkopen verkregen hebben, geen plaats geven.

De tweede soort mensen dan, tot welke ik beloofde te spreken, zijn de zodanigen, **die in de wereld handel drijven, en zichzelf eerlijk en rechtvaardig goederen en bezittingen verkregen hebben.** Drie dingen heb ik tot u te zeggen:

1. Zal ik u enige waarschuwde onderrichtingen geven.
2. Enige verbaasd makende bedenkingen.
3. Enige nuttige vermaningen, ten aanzien van uw rijkdommen, welke u rechtvaardig en eerlijk verkregen hebt.

Ik begin met de waarschuwde onderrichtingen

Vooreerst. U die in de wereld rijkdommen en schatten verkregen hebt, ik wenste, dat u uzelf uw vorige armoede menigmaal herinnerde. Dit gebiedt de Heere de Israëlieten Deut. 8: 1, 2. Daar zegt God tot hen: "Alle geboden die Ik u heden gebied, zult u waarnemen om te doen, opdat u leeft en vermenigvuldigt, en inkomt, en het land erft, dat de Heere, uw vaderen gezworen heeft. En u zult gedenken aan al de wegen, die u de Heere uw God deze veertig jaren in de woestijn geleid heeft; opdat hij u verootmoedigt, om u te verzoeken, om te weten wat in uw hart was. En om u te weerhouden van hovaardij en hoogmoed des harten." Ik gedenk, hetgeen Plutarchus verhaalt van Agathocles; welke (wanneer hij van een pottenbakkers zoon een prins of vorst geworden was) altijd zijn spijzen in aarden schotelen wilde opgedist hebben, om zichzelf te vernederen, en om hem zijn geringe en slechte afkomst in gedachten te brengen, opdat hij niet hovaardig noch opgeblazen zou worden. Zo behoort u ook, beminden! uzelf menig maal in gedachten te brengen, en te zien op uw vorige armoede en lage staat. Het kan zijn, dat er enigen onder u zijn, welke, wanneer zij in deze stad kwamen, nauwelijks klederen aan hun lichaam, hadden, die nu in zijde en satijn gekleed gaan, u behoort te bedenken vanwaar u gekomen bent. Aldus deed David, Ps. 78: 70: "En Hij verkoos zijn knecht David en nam hem van de schaapskooien, van achter de zogende schapen deed Hij hem komen, om te weiden Jakob Zijn volk, en Israël zijn erfenis." Dit wordt hier bij de Psalmist gewaagd als een heilige bedenking om zijn hart te vernederen en dit is de eerste onderrichting.

Ten tweede. Indien God u door uw nering rijkdommen gegeven heeft, zo schrijft in uw beroep niets toe aan uw eigen naarstigheit en vlijt, maar aan de zegen des Heeren over uw verrichtingen. De reden daar van is deze: omdat, al staat een mens vroeg op, en laat te bed gaat, en in de wereld nog zo veel moeite doet, en de zegen des Heeren niet heeft, zal dit alles nochtans niets baten. Deut. 8: 17, 18: "U zult niet zeggen in uw hart, mijn kracht, en de sterkte mijner hand heeft mij dit vermogen verkregen; maar u zult gedenken de Heere uw God, dat Hij het is, die u kracht geeft om vermogen te verkrijgen." Beminden! u moet u wachten uw rijkdommen aan uw eigene naarstigheit

toe te schrijven; want zonder de zegen des Heeren kan er niets gelukken. Wacht u van het roken aan uw eigen netten als u in de wereld rijk geworden zijt. Hab. 1: 16. "Daarom offert hij aan zijn garen, en rookt aan zijn net: want door dezelve is zijn deel vet geworden en zijn spijs smoutig."

Ten derde. Wees niet hovaardig op de rijkdommen die God u gegeven heeft. "Beveel de rijken," zegt de apostel 1 Tim. 6: 17, "in deze tegenwoordige wereld, dat zij niet hoogmoedig, zijn." De hovaardige worm broedt veelal in de harten van de rijke lieden! Het is een harde zaak uw hart nederig te houden, wanneer uw staat hoog is, en u van hovaardij terug te houden, wanneer God u boven uwe, broederen verheven heeft. Ezech. 28:4, 5: "Door uw wijsheid en door uw verstand hebt u vermogen voor u verkregen; ja u hebt goud en zilver verkregen in uw schatten. Door de grootheid uwer wijsheid in uw koophandel, hebt u uw vermogen vermeerderd; en uw hart verheft zich vanwege uw vermogen." Als God u in rijkdommen verheft, wacht u, dat u uw hart niet verheft in hovaardij.

Ten vierde. Vertrouwt niet op uw rijkdommen en bezittingen, alsof zij machtig waren u voor gevaar te beschermen, en van zwaarigheden te verlossen, etc. "Des rijken goed (zegt Salomo) is de stad zijner sterkte, en als een verheven muur in zijn inbeelding." Spr. 18: 11. Matth. 19: 23. Hoe bezwaarlijk is het voor degenen die op hun rijkdommen vertrouwen, in het Koninkrijk Gods in te gaan? Juvenalus kon zeggen: Uw zilver en uw goud kan u niet beschermen voor de toorn Gods.

Ten vijfde. U, welke grote rijkdommen en bezittingen bekomen hebt, beschouwt uzelf niet als eigenaars, maar als rentmeesters van de menigvuldige zegeningen, en van de groten overvloed, dien Hij u toevoegt. Beminden! God is de eigenaar van al hetgeen bezit. "Al het gedierte des wouds is het mijne, de beesten op duizend bergen." Hij is de rechte eigenaar, u bent maar de rentmeester van uw overvloed; en daarom, indien God u in de wereld niet een overvloed van rijkdommen gezegend heeft dat u zo veel honderden per jaar te verteren hebt, zo bedenkt dan, dat u geen eigenaar, maar een rentmeester van de zegeningen Gods zijt, zij zijn u maar gegeven voor enige tijd, en daarom, misbruikt ze niet tot overdaad en dartelheid, maar leg die aan tot de Gever en Eigenaar van dezelve, Lukas 16: 12, 13: "Zo u dan in de onrechtvaardige mammon niet getrouw bent geweest, wie zal u het ware vertrouwen; en zo u in eens anders goed niet getrouw bent geweest, wie zal u het uw geven?" Zo ook vs. 9: "Maakt uzelf vrienden uit de onrechtvaardige mammon."

Ten zesde. Als God u met grote middelen gezegend heeft, moogt u ze bezitten maar laat uw rijkdommen u toch niet bezitten. "Wordt niet ijdel als het vermogen overvloedig aanwast en zet er uw harten niet op." Uw oog, hand of tong mag daarop gezet zijn, maar u mag er uw hart niet op zetten. Laat uw geld niet nader dan uw handen aan uw hart komen. Een heiden kon zeggen: dat hoewel hij zichzelf leende, nochtans zichzelf niet wilde overgeven aan zijn rijkdommen. Wereldse bezittingen zijn gelijk een roos in eens menschen hand, indien u haar voorzichtig gebruikt, zal zij een langen tijd hare geur, reuk en kleur behouden; maar indien u ze vermorzelt en ruw behandelt, zal zij spoedig hare kleur en zoetheid verliezen. Zo ook, indien u uw rijkdommen goed gebruikt, u zult ze langer bezitten; maar zo u uw hart daar te zeer op zet, u zult ze spoedig verliezen.

Aldus heb ik afgehandeld deze waarschuwde onderrichtingen.

Ik zal u nu enige verbaasd makende bedenkingen voorstellen.

Vooreerst. U die in de wereld grote middelen verkregen hebt, hoewel op een heerlijke wijze, bedenkt nochtans, dat God in de uitdelingen zijner genade, de zegeningen des eeuwigen levens gewoonlijk eerder aan de arme en geringe lieden uitdeelt, dan onder de rijken en lieden van grote bezittingen. 1 Korinthe 1:26, 2:7: "Want gij ziet uw roeping broeders! (zegt de apostel,) dat gij niet veel wijzen zijt naar het vlees, niet veel machtigen, niet veel edelen;" hij zegt niet enigen, maar niet velen. Rijke Godzaligen zijn gelijk sterren van de eerste grootte, schaars aan het firmament; "maar het dwaze dezer wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij de wijzen beschamen zou, en het zwakke van de wereld heeft God uitverkoren opdat Hij de sterken zou beschamen. En het onedele en verachte van de wereld heeft God uitverkoren." Zo ook. Jak. 2: 5: "Hoort, mijn geliefde broeders, heeft God niet uitverkoren de armen dezer wereld, om rijk te zijn in het geloof, en erfgenamen des Koninkrijks?" Het is zeer opmerkelijk, dat onder de zeven kerken van Azië, de armste kerk de beste was, en de rijkste onder hen de slechtste: de kerk van Laodicea was de slechtste van al die kerken, want zij was lauw, noch koud, noch heet. En nochtans zegt de tekst: "Dat ze rijk en verrijkt geworden was, en geens dings gebrek had." Openb. 3: 17. De kerk van Smyrna, welke een van de beste kerken was, Openb. 2: 9, daarvan zegt Christus: "Ik weet uw armoede, doch gij zijt rijk." Hoewel zij uiterlijk arm waren, waren zij nochtans inwendig rijk. God besteedt gewoonlijk zijn genade aan de armen, meer dan aan de rijken; en daarom, dit mag u een verbaasdmakende bedenking zijn. Gelijk God voortijds tot de offeranden geringe en arme mensen verkoos. Hij verkoos de leeuw en de arend niet, de leeuw zijnde de koning van de beesten, en de arend de koning van de vogelen; maar de Heere verkoos het lam en de duif; arme, slechte, geringe en onnozele schepselen, niet zo edel, noch zo geacht als de leeuw en de arend. Alzo ook in zijn verkiezing tot de genade en de heerlijkheid, verkoos Hij het lam en de duif, dat is: arme en geringe lieden, liever dan mensen van grote rijkdommen en bezittingen in de wereld.

Ten tweede. Bedenkt, dat in de eerste prediking en planting des Evangelies, het een wondere zaak was voor een rijke, Christus te omhelzen, en Hem na te volgen. Matth. 11: 6: "De armen ontvingen het Evangelie;" zij waren het, welke Christus omhelsden. Alzo ook Joh. 7: 48, als de dienaars en de soldaten, die kwamen om Christus te vangen, Hem hoorden spreken, werden zij overtuigd, en zeiden: "Nooit heeft een mens gesproken gelijk deze." De Farizeeën antwoordden hen: "Zijt ook ulieden verleid? Heeft iemand uit de oversten in Hem geloofd, of uit de Farizeeën?" Als of zij wilden zeggen, Het is u helemaal niets waard. Matth. 27: 57 wordt gezegd, dat Jozef van Arimathea, zelfs ook iemand was die Christus volgde. Het wordt verhaald als een bewonderenswaardige zaak, dat Jozef die een rijk man was, Christus zou volgen. Markus zegt, dat hij zich verstoutte, en tot Pilatus ging, Mark. 15: 43. Maar Johannes zegt: "Hij was heimelijk een discipel van Christus, uit vrees voor de Joden." De armste en geringste soort van mensen, de arme visserlieden, ontvingen het meest van allen het Evangelie.

Ten derde. Bedenkt, dat waar iemand door zijn overvloed en rijkdommen in de wereld beter werd, en daarentegen een menigte zijn die door dezelve minder worden. Daarom laat u deze bedenking verbaasd maken. Salomo zegt, Pred. 5:12. "Er is een kwaad, dat

krankheid aanbrengt, hetwelk ik zag onder de zon, rijkdom van zijn bezitters bewaard tot hun eigen kwaad." Beminden! waar de rijkdommen één mens beter maken, daar maken zij er duizend minder.

Ik herinner wat ik gelezen heb van Pius Quintus, die van zichzelf verhaalt: Dat, toen hij een man van een geringen en lagen staat in de wereld was, hij een zeer goede hoop op de zaligheid had; maar tot Kardinaal verheven zijnde, begon hij hieraan zeer te twifelen, maar daar na wederom hoger verheven, en tot paus gemaakt zijnde, begon hij ten enenmale daaraan te wanhopen. Zijn verhogingen in de wereld deden hem erger en erger worden. Mogen niet sommigen van u ook waarlijk klagen, toen ik arm en in een lage stand was, gedacht ik gedurig om in mijn huisgezin te bidden, om Gods Woord te horen en te lezen, en de geboden van God waar te nemen, maar nu ik rijk geworden ben, nu gaat mijn huisgezin zonder gebed, en mijn wereldse werkzaamheden verhinderen en houden mij van de dienst des Heeren, van het lezen, horen en bidden, beide in het openbaar en in het bijzonder terug; ik ben nu veel slechter, dan toen ik arm was, en ik heb de Heere kwaad vergolden voor al Zijn barmhartigheden. Eer veranderen de lieden hun manieren, terwijl zij in rijkdommen toenemen, zij nemen af in genade. Gods volk is gewoonlijk in de staat van de verdrukking, beter dan in voorspoed. Dus zult u bevinden, dat David veel beter was, toen hij door Saul vervolgd werd gelijk een veldhoen op de bergen, dan toen hij op de troon zat. En daarom wordt er gezegd 2 Kron. 17:3 "Dat Josafat in de vorige wegen zijns vaders Davids wandelde;" het schijnt dat zijn laatste wegen zo goed niet waren. veel lieden in hun laatste dagen, wanneer zij oud en rijk worden, worden zelf door hun rijkdommen bezeten, en het kan zijn dat dezelve in hun harten zijn, wanneer in hun handen niets is, daarom bedenkt eens ernstig bij uzelf, of uw eerste dagen in de wereld niet uw beste waren, en uw laatste en rijkste niet uw slechtste. Er wordt van de kinderen van Israël gezegd, dat zij beter waren onder de slavernij in Egypte, waar zij aan alle dingen gebrek hadden, dan in het land Kanaän; want toen werden zij hovaardig en vergaten de Heere, en daarom geeft Mozes hen zo'n waarschuwing, Deut. 8:7-15.

Ten vierde. Bedenkt dit beminden! dat uw rijkdommen en bezittingen in de wereld, hoewel nog zo wettig en eerlijk gewonnen, u toch onder een grotere zwaarigheid leiden om in de hemel te komen, dan andere mensen; dit ziet u Matth. 19: 23, 24, alwaar Christus tot de jongeling zei, indien hij volmaakt wilde zijn, dat hij dan alles moest verkopen wat hij had, en aan de armen geven; toen ging hij bedroefd weg, want hij had veel goederen. Toen zei Jezus tot zijn discipelen: "Voorwaar ik zeg u, dat een rijke bezwaarlijk in het Koninkrijk van de hemelen zal ingaan. En wederom zeg Ik u: het is lichter dat een kermel ga door het oog van een naald, dan dat een rijke inga in het Koninkrijk Gods." Op welke harde voorwaarden kan een rijk mens hopen in de hemel te gaan? Sommigen zijn van gevoelen, dat het woord, hetwelk hier door kermel overgezet wordt, eigenlijk een kabel betekent, en Mr. Perkins is ook van dit gevoelen, want zegt hij: 'Hoewel een kabel niet door het oog van een naald kan gaan, zoals hij is, nochtans indien u de kabel ontlost of ont draait, dan is er mogelijkheid om dezelve daardoor te krijgen.' Zo ook, indien de mensen zichzelf van de wereld ontlussen, en met gespeende genegenheden aan hun rijkdommen en bezittingen leven, dat is de weg voor hen om in de hemel te komen. De hemel wordt vergeleken bij een statig paleis, met een nauwe poort. De uitdrukking toont aan de grote zwaarigheid voor rijke lieden om in de hemel in te gaan. Markus en Lukas stellen het voor met een medelijdende uitdrukking: "Och! hoe moeilijk" etc. Maar, zegt Christus: "Dat bij mensen

onmogelijk is, is bij God mogelijk." De rijkdommen van de wereld zijn verwarrende en aanlokkende ijdelheden, en brengen u onder te grote zwaarigheid, om in de hemel te komen, en het is honderd tegen een, of zij zullen u verwarren en verstrikken.

Ten vijfde. Bedenkt, dat u, aan wie God in de wereld rijkdommen en bezittingen gegeven heeft, aan meerdere aftrekkingen, verstoringen en kwellende zorgen of bekommernissen onderworpen zijt, dan arme mensen; want indien zij maar voedsel en kleding hebben, dan hebben zij geen reden om over hun armoede te klagen, omdat zij van die bekommernissen en zwaarigheden vrij zijn, welke de rijken somtijds hebben. Wie zou zijden kousen begeren, indien hij onder dezelve een artijk in zijn benen moest hebben? En voorwaar, de artijk is een ziekte, die gewoonlijk de rijke lieden volgt. Wie zou een satijnen wambuis of een purper kleed begeren, indien hij onder hetzelfde een melaats en ongezond lichaam moest hebben? zo is het dan eter voor u arm te zijn gelijk u zijt, dan rijkdommen en daar bij zo veel zwaarigheden, ellenden en verdrukkingen te hebben. Hoort eens wat de apostel zegt, 1 Tim. 6: 9, 10: "Doch die rijk willen worden, vallen in verzoekingen en in de strik, en in veel dwaze en schadelijke begeerlijkheden, welke de mensen doen verzinken in verderf en ondergang. Want de geldgierigheid is een wortel van alle kwaad, tot welke sommigen lust hebben, zijn afgedwaald van het geloof, en hebben zichzelf met veel smarten doorstoken." En Pred. 5: 11: "De slaap des arbeiders is zoet, maar de zathheid des rijken laat hem niet slapen." Kap. 2: 26: "God geeft de zondaar bezigheid, om rijkdommen te verzamelen en te vergaderen." Hij ontmoet grote droefheid en zwaarigheid waar van een arm mens vrij is; en daarom worden de rijkdommen bij doornen vergeleken; u kunt ze nauwelijks met uw handen aanvatten, of zij zullen u steken en wonden. Een rijke heeft gedurig drie grijpvogels op zijn hart levende, grote zorg in het verkrijgen, vrees in het bewaren, droefheid in het scheiden; en dit verhindert zijn rust. Het is aanmerkelijk, dat hetzelfde woord hetwelk in het hebreeuws koophandel betekent, ook zwaarigheid te kennen geeft, om ons te kennen te geven, dat diegenen, welke zichzelf in de wereldse zaken verstrikken, grote angst, zwaarigheid en kwelling zullen ontmoeten.

Ten zesde. Bedenkt, dat uw rijkdommen veeltijds de kracht en de werkingen van het Woord Gods op uw zielen verstikken. Matth. 13:22 wordt gezegd van de doornachtige aarde, "dat de verleiding des rijkdoms het woord verstikt, en onvruchtbaar maakt." Kan het koren groeien in een doornhaag? Evenmin kan het Woord vrucht scheppen in een hart, dat met wereldse zorgen opgevuld is.

Beminden! het kan zijn, dat deze ontwakende bedenkingen, welke ik u, aangaande de rijkdommen, voorgesteld heb, velen van u naar huis doen gaan niet een voornemen, om nooit rijk te worden, of om nooit naar een groten staat in de wereld te trachten; maar u moet mij niet kwalijk verstaan, en hieruit besluiten, dat het zonde is rijk te zijn; het is gevaarlijk rijk te zijn, maar geen zonde, het is een strik en aanvechting, en daarom is het uw schuldige plicht zorg te dragen, beide hoe u uw rijkdommen verkrijgt, en hoe u ze gebruikt. Omdat er een gevaar in de rijkdommen is, werp daarom uw rijkdommen niet weg, verkwest dezelve niet ijdel noch onnut, en werp de zegeningen des Heeren niet van u weg. Gelijk verhaald wordt van Crates de Thebaen, welke van zijn rijkdommen zei: *ik verderf u, opdat u mij niet zou verderven.*

En dit brengt mij tot het derde stuk, welke ik beloofde te verhandelen, namelijk u enige nuttige onderrichtingen en vermaningen te geven, ***wat u doen moet om de zegen Gods over uw rijkdommen te hebben, en dezelve beide daardoor te bewaren en te vermeerderen.***

Vooreerst. Omtuint uw bezittingen met genade, verkrijgt genade om met uw goederen te vermengen, en verkrijgt de ware rijkdommen met uw wereldse rijkdommen, - dit is de weg om die te bewaren en wel aan te leggen. De Psalmist zegt, Ps. 112: 13: "Welgelukzalig is de man, die de Heere vreest, die groten lust heeft in zijn geboden. Zijn zaad zal geweldig zijn op de aarde, in zijn huis zal have en rijkdom wezen." Toen God Salomo gebod, dat hij van Hem eisen zou hetgeen hij wilde, 2 Kron. 1: 2, eiste hij geen rijkdommen, maar wijsheid en wetenschap, en een verstandig hart. Toen zei God tot Salomo: "omdat dit in uw hart geweest is, en u geen rijkdom, goederen, noch eer, noch de ziel uws haters, noch ook veel dagen begeerd hebt, maar wijsheid en wetenschap voor u begeerd hebt, opdat u mijn volk mocht richten, " daarom zei God: "wijsheid en wetenschap is u gegeven; daartoe zal Ik u rijkdom, en goederen en ere geven, dergelijk geen koningen, die voor u geweest zijn, gehad hebben, en na u zal dergelijke niet zijn." Beminden! u behoort eerst het Koninkrijk Gods en zijn gerechtigheid te zoeken, en alle andere dingen zouden u toegeworpen worden. De weg om uw rijkdommen te bewaren en te vermeerderen, is genade in uw harten te verkrijgen.

Ten tweede. Gebruikt een deel van uw inkomsten tot Godvruchtige en Christelijke gebruiken, tot bevordering van de godsdienst, en doet het in uw leven. Spr. 3: 9, 10: "Vereer de Heere van het goed, en van de eerstelingen van uw inkomsten" (dat is) geef ze tot Godvruchtige gebruiken, wel wat dan? "zo zullen uw schuren met overvloed vervuld worden; en uw perskuipen van most overlopen." Tot een teken van dankbaarheid aan God voor Zijn zegen, leg dan een deel van zijn inkomsten aan tot zijn eer, tot goede en Godvruchtige einden.

Ten derde. Geef een deel van uw inkomsten over tot oefeningen van de liefde, tot onderstand van de nood van de armen, Spr. 11: 24: "Er is iemand die uitstrooit, die noch meer toegedaan wordt; en een die meer inhoudt dan recht is, maar het is tot gebrek." Een gierige inhouding strekt tot armoede. God kan de goederen, welke wel verkregen zijn, indien zij kwalijk bewaard worden, wel wegblazen. De werken van de barmhartigheid, wanneer zij voorzichtig geschieden, zijn nooit een verhindering, maar eerder een bevordering van 's mensen uitwendige inkomsten. Gelijk in andere gaven het goede gebruik van dezelve een verhoging brengt, zo ook in deze. 2 Korinthe 9: 10, noemt de apostel de werken van de liefde "gezaaid zaad." Geen akker is zo vruchtbaar om in te zaaien, als de arme ledematen van Christus. Geen zaad beter dan barmhartigheid. Geen koren zo bekwaam als de milddadigheid. Toch moet u met beleid geven; Ps. 112: 5: "Een wijs mens is barmhartig, maar hij beschikt zijn zaken met recht." U zou voorzichtig zijn, en bemerken hoeveel u behoorde te geven naar uw macht en uw vermogen, en niet meer. En wanneer, en aan wie u moet geven, niet blindelings aan een ieder, aan alle bedelaars, die langs de straten lopen, zonder enig onderscheid; maar aan die arme lieden, die hun beroep waarnemen, en indien zij machtig zijn, alle moeite aanwenden om door de wereld te geraken; aan de zodanigen welke heilig en godsdienstig wandelen. Indien u zo geeft, kan ik u verzekeren, dat u

op het einde van het jaar nooit armer zult zijn, of ten minste aan het einde van uw leven niet. Maar een gierig mens te zijn, is de weg om een arm mens te worden.

Alle dingen kwalijk verkregen, worden spoedig verloren. Zo ook, de dingen die kwalijk bewaard worden, zullen niet lang duren. Indien u Gods zegen over uw bezittingen wilt hebben, bent dan teer en meedogend van gemoed over de armen, en geef niet alleen aan diegenen, welke van u bidden, maar zoekt en verneemt waar de armen zijn, geef hen onderstand, en help hen. "Een milddadige, " (zegt de profeet Jesaja, kap. 32: 8), "beraadslaagt milddadigheden, en staat op milddadigheden." U behoort te zoeken waar de man is, die u het meest goed moet doen met hulp en bijstand. "Werp uw brood uit op het water, en na veel dagen zult u het wederom vinden." Pred. 11: 12 Het is een algemeen spreekwoord omtrent vruchteloze bevelen; wij zeggen gewoonlijk: "Ik mocht also lief mijn geld in het water gesmeten hebben." Hoewel het zo mag schijnen, dat u uw geld zo goed als in het water gesmeten hebt, zult u het nochtans vinden. God zal het u wel vergelden, eer het jaar ten einde is, met een goede winst, voor alles wat u aan de armen gegeven hebt om Christus' wil. En daarom, wees niet gierig aan de armen; geef niet alleen een stuk brood voor uw deur, opdat uw buurman het zien zal, maar geef in het verborgen als u niemand ziet, en geef hen, die uw liefde meest nodig hebben, dit is de weg voor God om uw rijkdommen te zegenen en te vermeerderen.

Ten vierde en ten laatsten. U, die door God in uw betrachtingen gezegend en in uw bezittingen vermeerderd zijt, neemt steeds uw beroep consciëntieus en naarstig waar. Als God u tot hiertoe gezegend heeft, gebruikt nu dan geen onrechtvaardige noch valse middelen, om nog meer middelen te verkrijgen maar neemt steeds uw beroep eerlijk waar, "want een naarstige hand maakt rijk, zegt Salomo, en in alle smartelijke arbeid is overschot, maar het woord van de lippen strekt alleen tot gebrek." Spreuk. 10: 4; 14: 23.

En zo heb ik deze twee delen afgehandeld. Eerst sprak ik enige dingen tot diegenen, welke kopen en verkopen, en nering in de wereld doen, en nochtans nauwelijks het jaar ten einde kunnen brengen.

En nu heb ik enige dingen gezegd tot degenen welke kopen en verkopen, en grote rijkdommen en bezittingen in de wereld verkregen hebben, en dat met recht en eer.

Deze namiddag zal ik u een uur doorbrengen met het spreken tot diegenen welke in de wereld rijkdommen en bezittingen verkregen hebben, doch oneerlijk en bedrieglijk.

Twaalfde preek

Tekst 1 Korinthe 7: 30, 31.

En die wenen, als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die kopen, als niet bezittende; En die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende; want de gedaante dezer wereld gaat voorbij.

Wij komen nu om te spreken over diegenen, welke in de wereld bezittingen of rijkdommen verkregen hebben, doch op oneerlijke en onrechtvaardige wijzen, met valse gewichten en naaten, of door enige andere zondige en onbehoorlijke wegen. Tot de zodanigen als deze, zal het de moeite waard zijn, inzonderheid in zo'n volkrijke vergadering, om deze ure op dit laatste stuk dezer nuttigheid door te brengen. Het kan zijn dat er dezen dag enige dingen gezegd kunnen worden, hetgeen de gemoederen van sommigen onder u mag treffen.

In de vervolging van dit stuk zal ik deze drie zaken behandelen.

1. Zal ik u tonen, wat voor tekenen er kunnen gegeven worden van een mens, die zijn goederen onrechtvaardig verkregen heeft.
2. Zal ik aan de zodanigen enige waarschuwde raadgevingen en onderrichtingen geven.
3. Hen enige verschrikkende bedenkingen voor ogen stellen.

Aangaande het eerste. ***Welke tekenen er kunnen gegeven worden van een mens, die zijn goederen onrechtvaardig verkregen heeft?*** Ik zal u drie noemen, als:

Vooreerst. U kunt wel vooronderstellen, dat zo'n mens zijn goederen oneerlijk verkregen heeft, welke spoedig veel goederen verkregen heeft; als de mens van een bedelaar spoedig een rijk man wordt. Hiervan hebt u een treffend gezegde, Spr. 28: 20: "Die haastig is om rijk te worden, (zegt Salomo) zal niet onschuldig, wezen." En daarom is er een vloek bijgevoegd, Spr. 20: 21 "Als een erfenis in het eerst overhaast wordt, zo zal haar laatste niet gezegend worden." Plutarchus gewaagt van een treffend gezegde in het leven van Sylla, dat een raadsheer van Rome tot Sylla sprak, en Menander zei: "Een rechtvaardig mens wordt niet spoedig rijk." 1 Tim. 6: 9, 10: "Doch die rijk willen worden, " dat is: al te vroeg en al te spoedig, "vallen in verzoeking en in de strik."

Ten tweede. U kunt vooronderstellen, dat een mens zijn middelen door oneerlijke winst verkregen heeft, als er niemand van dezelfde nering met hem ook rijk wordt. Wanneer iemand zijn nering waarneemt en daardoor grote middelen verkrijgt, en een ander van dezelfde stijl niet half zo goed kan leven, niettegenstaande hij wel zo veel moeite doet als de andere, en zijn inkomsten wel zo groot zijn als de zijne; dat is een teken, dat hij enige verborgen ongerechtigheden in zijn nering gepleegd heeft; vergelijk Spr. 22: 2 met 29: 13, de arme en de rijke, en de arme en de bedrieger. Dit is een regel die Seneca heeft: het is waarschijnlijk, zegt hij, dat die mens zijn rijkdommen oneerlijk en onrechtvaardig verkregen heeft, die schatrijk is.

Ten derde. Wanneer een mens rijkdommen verkregen heeft, door wegen, die door God verboden zijn, zoals valse waren te verkopen met valse gewichten, valse maten,

of met valse woorden, die enige van deze wegen in zijn handel gebruikt, welke God verbiedt, die krijgt zijn middelen oneerlijk.
Zo veel zal dienen aangaande het eerste stuk.

Ik kom nu tot het tweede; namelijk: *welke waarschuwde regelen en onderrichtingen er kunnen gegeven worden, aan de zodanigen als die, welke hun rijkdommen en bezittingen oneerlijk verkregen hebben?* Ik zal u drie geven.

Vooreerst. Neem dit tot uw waarschuwing, en laat het uw consciënties niet vergenoegen, noch denk niet dat het uw onrechtvaardige winst zal, dat u, hetgeen u in uw leven onrechtvaardig en goddeloos verkregen hebt, na uw dood godsdienstig en milddadig zult besteden en gebruiken.

Vele lieden zijn genegen te denken, dat wanneer zij hun ganse leven onrechtvaardige en bedrieglijke handelaars geweest zijn, indien zij maar, wanneer zij komen te sterven, hetgeen zij onrechtvaardig verkregen hebben, tot goede einden kunnen gebruiken of besteden, als tot beschikking om gasthuizen of kerken te bouwen, dat zal dan wel genoeg zijn, en daarmede God voor al hun onrechtvaardigheid genoeg gedaan hebben; maar het gaat zo niet. God zal niet tevreden zijn met zulke offeranden. God heeft geen lust aan een offerande die met geweld verkregen is. "Ik de Heere heb het recht lief," (zegt God, Jes. 61: 8) "Ik haat de roof in het brandoffer." En het is zeer rechtvaardig, dat de Heere, Deut. 2, 4: 18, een uitdrukkelijk bevel gaf, dat zij tot het altaar "geen hoerenloon, noch hondenprijs zouden brengen." De Heere kon niet verdragen dat het geld, hetgeen het loon van een hoer was, of de prijs van een hond, Hem tot een offerande zou geofferd worden. En daarom, gij die u kwelt, hetgeen u met onderdrukking, geweld en bedrog, verkregen hebt, tot goede gebruiken besteedt, o bedenkt, dat het de Heere niet zal welgevalen. Dit is de eerste onderrichting.

Ten tweede. Haast u tot teruggave. Indien u zalig wilt worden, geeft dan dengenen terug, hetgeen u hem verongelijkt hebt. God wil liever, dat u het aan degenen teruggeeft, welke u onrecht gedaan hebt, dan dat daar mede gasthuizen zou bouw, of hetzelve tot een ander Godvruchtig of milddadig gebruik besteedt. Indien ik iemand, (zegt Zacheüs) iets door bedrog onvreemd heb, dat geef ik vierdubbel weder." Lukas 19: 8. Sultan Selymus, toen zijn raadsheer hem zei, van de groten rijkdom, (die hij van de Perzische kooplieden genomen had) te besteden aan enige notabele gasthuizen, tot onderstand van de armen, gebood de stervende Turk, hetzelve liever aan de eigenaar terug te geven. Toen Henricus de derde, koning van Engeland, aan de monniken van mindere ordens een pak zond, om hen daar mede te kleden, toen zonden zij het met deze boodschap weer terug: "Dat hij geen aalmoezen behoorde te geven van hetgeen hij de armen onrechtvaardig ontnomen had; noch dat zij de gruwelijke gift niet willen aannemen." Ziet Lev. 6: 4.

Ten derde. Wanneer uw consciëntie u aanzegt dat u onrechtvaardig gehandeld hebt, rechtvaardig dan uzelf niet in de loop van oneerlijke winst. Dit was die grote zonde van Efraïm, Hos. 12: 8, 9: "In de hand van een koopman is een bedrieglijke weegschaal, hij bemint te verdrukken. Nog zegt Efraïm: Evenwel ben ik rijk geworden; in al mijnen arbeid zullen zij geen ongerechtigheid vinden, die zonde is." Hij rechtvaardigde zichzelf, niettegenstaande de bedrieglijke weegschaal in zijn hand was. Maar doet u zo niet; want al doet u het, God zal u nochtans niet rechtvaardigen. "Zou Ik rein zijn (zegt God, Micha 6:11) met een goddeloze weegschaal? En niet een

zak van bedrieglijke weegstenen?" Neen, geenszins, Ik zal het niet doen, zegt de Heere.

Ik ga nu voort, en zal u nu enige verschrikkende en verbaasdmakende bedenkingen voorstellen. O allen u! welke uw rijkdommen onrechtvaardig en oneerlijk verkregen hebt, laat u toch deze zes verschrikkelijke bedenkingen ter harte gaan!

Vooreerst. Bedenkt, dat de rijkdommen, die kwalijk verkregen zijn, in het gezicht van God niet anders dan roverij zijn, niettegenstaande ze op een weg van koopmanschap en nering, in de wereld verkregen zijn. God ziet het aan als roverij, als of u een dief waart, en dezelve uit iemands huis, gestolen had, of zijn beurs genomen had. Ps. 62: 11: "Vertrouw niet op onderdrukking noch op roverij, en word niet ijdel, als het vermogen overvloedig aanwast." Onderdrukking, en roverij is een en hetzelfde. Zo ook Spr. 21: 6, 7: "Te arbeiden om schatten met een valse tong is een voortgedreven ijdelheid dergenen, die de dood zoeken. De verwoesting van de goddelozen zal hen doorsnijden, omdat zij weigeren recht te doen." De rijkdommen, met een valse tong verkregen, of een diefstal met de tong, wordt bij God roverij genoemd, en hoewel wij het zo niet rekenen, acht God het nochtans niet anders, dan dat u een mens beroofde, of zijn beurs bestal.

En daarom beminden! het is zeer opmerkenswaardig, dat hetgeen God Exod. 22: 1-3 vereiste terug te geven, voor de goederen welke gestolen waren; dat dit door Zacheüs gegeven werd, voor de dingen welke hij onrechtvaardig verkregen had, hoewel hij dezelve niet gestolen had. Exod. 292: 1: "Wanneer iemand een os of klein vee steelt, en slacht het, of verkoopt het, die zal vijf runderen voor een os wedergeven, en vier schapen voor een stuk klein vee:" Indien iemand een schaap stal, was de wet, dat hij het vier dubbel terug moest geven, naar het oordeel van David, 2 Sam. 12: 6; en Zacheüs, hoewel hij geen dief was, zegt nochtans: Indien ik iemand iets door bedrog ontvreemd heb, dat geef ik vier dubbel weer." Hetwelk ons te kennen geeft, dat de dingen, door een bedrieglijke tong verkregen, en de rijkdommen met onderdrukking verkregen, in de ogen Gods niets beter dan roverij zijn. Beminden! niemand van u zou graag het brandmerk van een dief op zich hebben; en voorwaar u bent in de ogen van God niets beter, indien u uw middelen oneerlijk verkregen hebt.

Ten tweede. Bedenkt deze verschrikkelijke bedenking, dat al het bedrog en die oneerlijke winsten, welke u in de week gedaan hebt op de sabbat voor de Heere in gedachtenis komen. U brengt de vloek van al uw zonden, die u de ganse week gemaakt hebt, met u op de sabbat des Heeren. Ezech. 28: 18 "Vanwege de veelheid uwer ongerechtigheden, door het onrecht van uw koophandel, hebt u uw heiligdommen ontheiligd" zegt God, tot die van Tyrus. Beminden! de zonden die u begaat in uw nering en in uw koophandel, die besmetten uw toenaderingen tot Gods tegenwoordigheid, wanneer u voor Hem komt om Hem aan te bidden; de zonden van uw winkels besmetten uw gebeden en verontreinigen u aan de ordinanties van God. De Heere ziet op alle onrechtvaardige winsten, als of u Zijn heiligdom verontreinigde. Ezech. 14: 2- 4 "Toen geschiedde des Heeren woord tot mij zeggende: mensen kind! deze mannen hebben hun drekgoden in hun hart opgezet, en hebben de aanstoot hunner ongerechtigheid recht voor hun aangezichten gesteld, word Ik dan ernstig door hen gevraagd? Daarom spreek met hen, en zeg tot hen: also zegt de Heere Heere, ieder man uit het huis Israëls, die de drekgoden in zijn hart opzet, en de aanstoot zijner

ongerechtigheid recht voor zijn aangezicht stelt, en komt tot de profeet; Ik de Heere zal hem, als hij komt, antwoorden naar de menigte zijner drekgoden."

Och, beminden! als u in de godsdienstige vergaderingen nadert, om uw toegang tot God te doen, Hij weet welke onrechtvaardige winst uw afgod is, en Hij zelfs zal u antwoorden naar uw ongerechtigheden, en zal uw gebeden niet verhoren. Och! laat u toch deze bedenkingen verschrikken, de zonde uwer winkel zal uw heiligdom verontreinigen, en al het voordeel uwer gebeden en godsdiensten van u weren.

Ten derde. Bedenkt, dat als God uw geweten eens ontwaakt, dat u dan uw onrechtvaardige winsten niet zult kunnen aanschouw, dan met een overvloed van ongerustheid, schrik en ontsteltenis des geestes. Het kan zijn, dat nu de gestolen wateren zoet zijn, en het brood des bedrogs aangenaam is; maar wanneer God uw consciëntie eens wakker maakt, och! met welk een gruwel en schrik zal dan uw ziel bevangen zijn. Job 20: 15: "Hij heeft goed ingeslokt, maar zal het uitspuw." De rijkdommen die iemand kwalijk verkregen heeft, zullen zijn als die spijs, die in iemands maag nog onverteerd ligt, en genoodzaakt is dezelve weer uit te spuw. En vs. 18: "De arbeid zal hij weder geven, en niet inslokken." vs. 20: "Zekerlijk hij zal geen rust in zijn buik gevoelen" dat is: de grote gulzigaards van de wereld, die de rijkdommen met onderdrukking opslokken, zullen geen rust in hun consciëntie gevoelen, Spr. 21: 6, 7: "Te arbeiden om schatten met een valse tong, is een voortgedreven ijdelheid dergenen, die de dood zoeken. De verwoesting van de goddelozen zal hen doorsnijden." Het woord dat hier overgezet is doorsnijden, betekent in de grondtekst zagen, hetwelk te kennen geeft, dat de goederen, die met bedrog en onderdrukking verkregen zijn, dengen die dezelve verkregen heeft zo zullen beroeren en ontstellen, gelijk een zaag de mens beroert en kwelt, wiens arm of been daarmee afgezaagd wordt. Wanneer iemand sterft, en dan bedenken zal: al deze rijkdom, waar ik in mijn leven om gearbeid heb, moeten mij op mijn doodbed verlaten en dat zijn rijkdommen de prijs zijner ziel is en dat ze met bedriegen, met liegen en onderdrukking verkregen zijn; o! hoe zal zo'n mens God in het aangezicht kunnen aanschouw? Jes. 33: 14, 15: "Wie is er onder ons, die bij een verterend vuur wonen kan? Wie is er onder ons, die bij een eeuwige gloed wonen kan? Die in gerechtigheden wandelt, en die billijkheden spreekt; die het gewin van de onderdrukking verwerpt." Niemand van degenen, die oneerlijke winst gebruikt en zijn broeder bedriegt, kan God in het aangezicht aanschouw. Welk een gruwel en schrik van de consciëntie zal het u zijn, wanneer u sterft, te gedenken, "dat al uw rijkdommen met het bloed uwer zielen verkregen zijn?" Zo was het met Judas, Matth. 27: 3.

Ten vierde. Bedenkt, dat God diegenen, welke grote middelen onrechtvaardig verkregen hebben, somtijds straft, dat Hij hen onder de mensen, waar zij wonen, tot voorwerpen van smaad en schande stelt. Hab. 2: 9, 10: "Wee hen, die met kwade gierigheid voor zijn huis begeert, op dat hij zijn nest in de hoogte stelle. U hebt schaamte beraadslaagd voor uw huis." Wanneer de mensen huis aan huis voegen, en de armen onderdrukken, dan beraadslagen zij schande op hun eigen huis, doch dat is niet naar voornemen, maar naar uitkomst; hoewel hun voornemen zo niet is, valt het nochtans zo uw uit. En wij zien het bij ervaring dat veeltijds de grote woekeraards en onderdrukkers, in de plaats waar zij wonen, een schande op hun eigen hals halen.

Ten vijfde. Bedenkt, dat God somtijds in zijn rechtvaardige oordelen, de rijkdommen, die oneerlijk verkregen zijn, weg blaast, zelfs in dit leven. De rijkdommen van de onderdrukkers vergaan somtijds eer zij zelf sterven, Spr. 13: 11: "Goed, van ijdelheid gekomen, (zegt Salomo) zal verhinderd worden." De goederen, die kwalijk verkregen zijn, worden genoemd: schatten van sneeuw. De aard en eigenschap van sneeuw is: indien u een bal ervan in uw hand houdt, zal ze terstond wegsmelten; zo doet God ook veeltijds de rijkdommen die onrechtvaardig verkregen zijn, als schatten van sneeuw weg smelten. Hiervan hebt u een treffende plaats, Spr. 20: 21: "Als een erfenis in het eerst verbaast wordt, dan zal het laatste niet gezegend worden." Het is een zeer goede aanmerking die iemand maakt, namelijk van al de stammen van Israël, de stam Gad, Ruben, en de halve stam van Manasse, het allerspoedigste waren om de bezittingen van het beloofde land te bekomen. En het behaagde de Heere, dat degenen, die de meest haastigen waren, om hun bezittingen eerst te nemen, hun bezittingen spoediger verloren, dan iemand van de anderen, gelijk u zien kunt 2 Kon. 10: 33. Hier van maak ik gewag, alleen om u te tonen dat, al bent u nog zo haastig om rijkdommen te bekomen, God nochtans dezelve u spoedig ontnemen kan. U hebt nog een andere treffende plaats, Jer. 17: 11 "Gelijk een veldhoen eieren vergadert, maar broedt ze niet uit is hij, die rijkdom vergadert, doch niet met recht, in de helft van de dagen zal hij die moeten verlaten, en in zijn laatste een dwaas zijn."

Och beminden! bedenkt dat de vloek van God wacht op de rijkdommen die kwalijk verkregen zijn, Hij zal ze wegblazen, misschien eer u sterft, Ezech. 22: 12, 13: "Zij hebben geschenken in u genomen, om bloed te vergieten, woeker en overwinst hebt u genomen, en u hebt gierigheid gepleegd aan uw naasten door verdrukking; maar u hebt Mijner vergeten spreekt de Heere Heere. Ziet dan, Ik heb mijn hand geslagen, om uw gierigheid, die u bedreven hebt." God zal met zijn hand slaan, en alle oneerlijke winst wegblazen.

Tegenwerping. Maar mij dunkt ik hoor enige rijke lieden zeggen: *zeker, dit is niet gelijk u zegt; want ik heb met oneerlijkheid winsten verkregen, en zo en zo heb ik gehandeld, en heb grote middelen verkregen ik ben nog steeds een rijk man, ik heb mijn kinderen zo veel per jaar gelaten, en dus heb ik nog veel in het geheel, en daarom kan ik niet zien dat het waar is, hetgeen u zegt.*

Ik antwoord.

1. Het is waar, de mens kan somtijds zijn middelen oneerlijk verkrijgen, en toch rijk sterven en zijn middelen voor zijn kinderen nalaten; zoals te zien is, Jer. 5:27 "Gelijk een kooi vol gevogelte is, also zijn hun huizen vol bedrog, daarom zijn ze groot en rijk geworden." God kan de mens toelaten te leven groot en rijk te worden, door nering met bedrog.
2. Bedenkt dit, dat u geen waren troost noch vrede van de consciëntie scheidt in de goederen die kwalijk verkregen zijn; hoewel u dezelve onrechtvaardig verkregen hebt, kunt u ze nochtans niet gerust bewaren. "De rijkdommen, welke u ingeslokt hebt, zult u wederom uitspuw." Job 20: 15, 18. En zekerlijk, u zult geen rust vinden.
3. Veronderstelt, u behoudt uw middelen de ganse tijd uws levens, dat niettegenstaande, zult u nochtans een groot verlies door dezelve lijden: want hoewel u uw goederen verkregen en bewaard hebt, zult u uw ziel er nochtans door verliezen. Onze Zaligmaker zegt: "wat zal het een mens baten of hij de gehele

wereld gewon, en leed schade aan zijn ziel?" Hab. 2: 10: "U hebt schaamte beraadslaagd voor uw huis, zo hebt u gezondigd tegen uw ziel."

Ten zesde. Bedenkt, dat u door de oneerlijke winst gevaar loopt tot het grootste verlies in de ganse wereld, te weten, een kostelijke en onsterfelijke ziel. In de plaats tevoren verhaald, Hab. 2: "Wee de mens, die zijn rijkdommen door ongerechtigheid en onderdrukking bekomt, hij zondigt tegen zijn eigen ziel." Jak. 5: 3: "Wee u rijke! uw goud en zilver is verroest, en hare roest zal u zijn tot een getuigenis ten jongste dage." Hab. 2: 11: "De steen uit de muur roept, en de balk uit het hout, antwoordt dien."

A. Lapide heeft een treffende historie: hij vergelijkt de mensen, welke in hun handelingen onrechtvaardig zijn, bij een spinnenkop, en de rechtvaardige bij een bij. De spinnenkop verwijt de bij zijn heen en weer zweven.

En daarom, o goddelozen! bedenkt, dat u een schonen staat verkregen hebt; maar die staat zal uw ziel kosten, indien ge u niet bekeert. Och! laat toch deze bedenking u ter harte gaan, dat u door uw onrechtvaardige winst uw kostelijke ziel in gevaar stelt.

Alzo heb ik deze drie delen van de nuttigheid afgehandeld, welke strekten voor drie soorten van mensen.

- Vooreerst, tot degenen, die in de wereld handel drijven, en nauwelijks het jaar kunnen ten einde brengen.
- Ten tweede, tot degenen, die door hun nering in de wereld grote middelen bekomen, doch onrechtvaardig en oneerlijk.
- En ten laatste, tot degenen die grote rijkdommen en bezittingen verkregen hebben, en dat door rechtvaardige en prijselijke wegen. Dit alles zal ik nu besluiten met een andere korte en practikale nuttigheid, om alzo te eindigen.

Ik heb nu reeds vier predikatiën doorgebracht omtrent de bezigheid van het handel drijven in de wereld; al hetgeen ik nu tot besluit van dit leerstuk zeggen zal, moet dienen tot een ernstige vermaning en smeking aan u allen, ***dat u toch te midden van al uw handel drijven in de wereld, tracht nering te doen om de hemel, en arbeidt zowel om genade als om de wereldse goederen te bezitten.*** Om u hiertoe gaande te maken, zo laat mij deze drie dingen maar aan uw bedenking opofferen.

Vooreerst. Verwacht u niet enige winst en vermeerdering, door uw neringen? Er is niemand van u, of hij meent het door handel drijven te verkrijgen. O! doet daarom geen nering om de hemel, zo u daardoor niet arbeidt te wassen en beter te worden. De Heere verwacht Lukas 19: 5, dat wij ons talent zouden aanleggen, en door onze nering om de hemel winst zouden doen. Verwacht u winst door uw wereldse nering? en verwacht God niet dat u in uw nering om de hemel, meer genade, meer kennis, meer ervaring, nederigheid, heiligheid, hemelsgezindheid en dergelijke zou winnen?

Ten tweede. Zou het u geen oorzaak van droefheid zijn, een langen tijd in de wereld met handel drijven voort te gaan, en nochtans uw staat niet te vermeederen? zou u dit niet bedroeven beminden? En zal het u ook niet bedroeven, dat u een langen tijd uw nering om de hemel gedaan hebt, en nochtans van het eerst begin tot op dezen ogenblik geen winst hebt bekomen? En zou het u niet bedroeven, in rijkdommen af te nemen, na al uw arbeid moeite en handelen in de wereld? Behoorde het u niet veel meer te bedroeven, nu verder van de hemel te zijn, dan u in het begin waart?

Ten derde. Is het niet onredelijk, dat al uw achtervolgingen en betrachtingen zouden zijn om dingen voor het lichaam te winnen en dat te verzorgen, en niet om zorg te dragen voor uw ziel, om die met voorraad te voorzien? Beminden! zou u hem niet als een onnatuurlijk mens achten, welke zorg zou dragen om zijn slaaf te kleden, en nochtans zijn zoon naakt liet gaan? Zo ook, is het niet onredelijk, dat u alle moeite voor het lichaam zult aanwenden en helemaal niet zou zorgen voor de ziel? Beminden! wat een dwaasheid is het voor u, zo zorgvuldig te zijn om uw lichaam te bewaren, en nooit enige zorg te dragen voor de welvaart van uw kostelijke en onsterfelijke zielen.

En dus ben ik nu gegaan door deze drie delen van de tekst: "En zij die wenen, als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die kopen, als niet bezittende."

Vervolgens zal ik nu voortgaan, om het vierde en laatste deel te verhandelen: "*En die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende; want de gedaante dezer wereld gaat voorbij.*"

Dertiende preek

Tekst 1 Korinthe 7: 30, 31.

En die wenen, als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die kopen, als niet bezittende; En die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende; want de gedaante dezer wereld gaat voorbij.

In deze woorden: "***en die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende: want de gedaante dezer wereld gaat voorbij***"; zijn deze twee algemene delen:

1. Een gebodene plicht.
2. De bijgevoegde reden daarvan.

Vooreerst. De gebodene plicht is in deze woorden: "en die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende."

Ten tweede. De bijgevoegde reden: "want de gedaante, of de vertoning, dezer wereld gaat voorbij." Het woord betekent een mathematische wijze van spreken, welke een enkele kennis is en niets in wezen. Ik zal in het bijzonder staan op het eerste deel van deze woorden, "en die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende;" waaruit wij kunnen leren: ***Dat alle mensen, terwijl zij hun geoorloofde vertroosting in deze wereld gebruiken, zich op het hoogst moeten wachten, dat zij dezelve niet misbruiken.***

Dit is de leer waarmee ik dit uur zal doorbrengen. U moet u niet alleen wachten voor zondige dingen; maar ook voor sommige geoorloofde dingen: want hoewel er geen zonde in dezelve is kan er toch een strik in dezelve zijn.

In het vervolg van dit leerstuk zal ik aldus voortgaan.

1. Zal ik u de redenen opgeven, waarom u de geoorloofde vertroosting dezer wereld niet moet misbruiken.
2. Zal ik u tonen, wanneer van iemand kan gezegd worden, in het gebruik van de geoorloofde vertroosting dezelve te misbruiken.
3. En 3. zal ik u enige onderrichtingen geven, hoe een Christen de geoorloofde vertroosting dezes levens kan gebruiken, zonder dezelve te misbruiken.

Ik zal beginnen met het eerste, en u de redenen tonen, *waarom u de geoorloofde vertroosting dezes levens niet moet misbruiken.*

Er zijn vier krachtige redenen om dit te tonen, twee daarvan worden in de Schrift gevonden, en de andere twee worden daar uit betrokken.

- Vooreerst. Misbruikt niets van hetgeen u gebruikt. Waarom? Omdat niets van hetgeen u gebruikt uw eigen is, maar van God; Hij is de rechte eigenaar van alles wat u bezit, en u weet wel, dat het een soort van oneerbaarheid is eens anders goederen te misbruiken. Alles wat u hebt, is van God: de beesten op duizend bergen zijn de Zijne; uw koren en wijn is van God; en als u enige van dezelve misbruikt tot overdaad en dronkenschap, misbruikt u hetgeen het van u niet is. Dit is de eerste reden, getrokken uit de Schrift.
- Ten tweede. Daar worden twee dingen in de Schrift gevonden, waarom u de vertroosting die u geniet, niet moet misbruiken, de een gaat voor mijn tekst de andere volgt er na. De reden voor mijn tekst is deze: "maar dit zeg ik broeders! (zegt de, apostel) dat de tijd voorts kort is;" en daarom blijft niets over dan, dat

wat u in de wereld gebruikt, hetzelfde goed zou gebruiken, aangezien u het niet lang kunt gebruiken. Onze tijd is kort, daarom misbruikt uw vertroosting niet.

- De reden nu na mijn tekst is: omdat al onze vertroosting van ons vlieden, verwelken en weglopen, en daarom: gebruikt deze wereld als niet misbruikende want de gedaante dezer wereld gaat voorbij; zij vliegen voorbij met arendsvleugelen, maar komen met musvlerken, uw vertroosting verdwijnen als rook. Daarom was het de gewoonte, te Rome, dat wanneer de paus uitging, er een officier was om vlas voor hem, te branden, hetwelk hem deed gedenken, dat al zijn eer en rijkdommen haast zouden verdwijnen en voorbijgaan als rook. Het was een goede bedenking, die iemand had, toen hij aan de kant van de rivier stond: het water dat ik zie (zei hij) loopt nu weg, en ik zie het niet meer, also zijn ook de wereldse vertroosting als een lopende rivier, zij lopen steeds van ons weg. Daarom, aangezien wij deze vertroosting niet lang kunnen genieten, laat ons dan dezelfde goed gebruiken, zonder ze te misbruiken.
- Ten vierde. Een andere reden waarom wij de vertroosting van deze wereld niet behoorden te misbruiken is, omdat de mens van nature meer genegen, stouter en avontuurlijker is om voort te zeilen in het misbruik van geoorloofde dingen, dan in het begaan van de dingen, die ongeoorloofd zijn. Daar sterven er meer door spijs dan door vergif. Het was het oordeel van een geleerd man, dat er meer naar de hel gingen door het misbruik van geoorloofde dingen, dan door die dingen, welke op zichzelf enkel zonde, en ongeoorloofd zijn: tastbare en grove goddeloosheid kan gemakkelijk weerstaan worden; maar wie denkt zo nauwgezet over geoorloofde dingen, wanneer men etende en drinkende is? Wie denkt, dat een tafel hem wel een strik kan zijn? En hij, die een vrouw trouwt, droomt weinig dat zij de vereniging met Jezus Christus wel kan losmaken; en hij die koopt en verkoopt en in de wereld nering doet, heeft weinig vermoeden dat hij dan zijn ziel verkoopt. Daarom wacht u, dat u de geoorloofde dingen niet misbruikt, omdat de mens van nature meer genegen is om de geoorloofde dingen te misbruiken, dan die dingen te doen, waarvan het doen zonde en ongeoorloofd is; u kunt uzelf verliezen in het behouden van uw vertroosting. Het verbrassen van lekkernijen en zoete spijzen heeft er meer verslonden, dan het eten van hetgeen bitter van smaak is. Het is zeer opmerkenswaardig, hetgeen er staat, Lukas 14: 18: Daar waren drie soorten van mensen, die daar hun verantwoording deden, waarom zij niet aan het avondmaal wilden komen van de groten koning: niemand van hen bepleitte enige zaak tot een verontschuldiging van hun afwezen dat zonde was. "De eerste zei: ik heb een akker gekocht, en het is nodig, dat ik uitga en hem bezie; ik bid u, houd mij voor verontschuldigd. Een ander zei: ik heb vijf juk ossen gekocht, en ik ga henen om die te beproeven. En een ander zei: ik heb een vrouw getrouwd, en daarom kan ik niet komen." Niemand van hen bepleitte een zonde tot hun verontschuldiging, als dat zij hunnen naasten van zijn land hadden uitgestreken of beroofd, gelijk Achab Naboth deed uit zijn wijngaard, of ossen gestolen, of wulpsse verbintenis met hoeren gemaakt hadden, etc. Maar de dingen die zij bepleitten als gronden voor hun verontschuldigingen, waren op zichzelf geoorloofd, hetwelk ons klaarblijkelijk toont, dat het onwettig gebruik van geoorloofde dingen een grote zonde is, en daarom vereist de zaak onze zorg en toezicht, dat wij in dit deel niet komen te zondigen.

En aldus heb ik de eerste vraag afgehandeld, waarom wij de geoorloofde vertroosting dezes levens niet moeten misbruiken.

Wij gaan nu voort tot de tweede, namelijk u te tonen, **wanneer iemand in het gebruik van de geoorloofde vertroosting kan gezegd worden dezelve te misbruiken.**

Antwoord. Ik zal het u tonen in deze vier of vijf stukken.

- Vooreerst. Een mens kan gezegd worden de geoorloofde vertroosting des levens te misbruiken, wanneer hij dezelve met al te grote genegenheid en liefde gebruikt. veel lieden omhelzen hun vertroosting zo nauw in hun armen, dat zij dezelve verliezen; gelijk de aap zijn jongen doodt, door dezelve al te hard te omhelzen en te liefkozen. Beminden! indien de dingen van de wereld zachter en matiger gebruikt worden, de luister, de schoonheid en de vertroosting daarvan zouden u langer bijblijven; maar door dezelve wrijven, en die zeer te beminnen, verkleint u ze. "Indien het vermogen aanwast, zo zet er uw hart niet op." Het is een goede opmerking die iemand heeft over Job 38: 22, alwaar Job uitdagend zegt: "Zijt u gekomen tot de schatkamers van de sneeuw? En hebt u de schatkamers des hagens gezien? Alle vertroosting van deze wereld (zegt hij) zijn maar te schatten als sneeuw. Als u een handvol sneeuw neemt, en dezelve in uw handen wrijft, zal ze terstond wegsmelten; maar indien u ze op aarde laat liggen, zal ze een geruime tijd duren; en zo is het ook met de dingen van deze wereld: indien u de vertroosting des levens in uw handen neemt, en derzelver genegenheid te na aan uw harten legt, zullen zij terstond smelten en van u verdwijnen, maar als u ze in hun eigen plaats laat, en uw genegenheid niet onmatig op dezelve zet, zullen zij u te langer bijblijven. Indien u uw kleed met voering vult gaat het goed; maar indien u het met pek of lijm vult, dat het kleed aan het lichaam kleeft, bederft u beide het kleed en de persoon, die het draagt; zo ook, wanneer de wereld aan uw harten gehecht is, verslindt ze de vertroosting en de barmhartigheden, die u geniet, zo dat dit het eerste stuk is, waarin een mens kan gezegd worden onwettig de geoorloofde vertroosting des levens te gebruiken, namelijk wanneer hij dezelve met al te grote genegenheid gebruikt; want al hetgeen een mens onmatig bemint, maakt hij een God van, de gierigaard maakt van het goud zijn God; een staatzuchtig mens van zijn eer, etc. Het is een groot misbruik van het schepsel een God te maken.
- Ten tweede. De mensen misbruiken de geoorloofde dingen in het gebruik wanneer zij omtrent de dingen van de wereld, die op zichzelf geoorloofd zijn, al te verhit verkeren en omgaan: wanneer de mens vroeg opstaat, en laat slapen gaat, en eet het brood van smarte, en neerligt in droefheid, hebbende niets voor zich dan de wereld, als die bij Jak. 4: 13. Als iemand zou doet, misbruikt hij de wereld in het gebruik daarvan.

Tegenwerping. *Maar wanneer kan een mens gezegd worden de dingen van deze wereld al te ijverig te gebruiken?*

Ik antwoord;

1. Wanneer uw wereldse genietingen u in heilige plichten verhinderen en beletten, dan bent u te vurig in het najagen van de wereldse dingen; hoewel u uw nering waarneemt, hetwelk op zich zelve geoorloofd en prijselijk is, als nochtans dit u de plichten van de godsdienst doet verzuimen, als de huisplichten en de verborgene plichten, etc., dan misbruikt u de geoorloofde dingen. Daarin bestond Martha's misbruik van de geoorloofde dingen, Lukas 10: 42: "Martha, Martha u bekommert en ontrust u over veel dingen;" maar zij verzuimde het een nodige, namelijk het horen naar Christus' stem. En daarom, u allen die ambachtslieden en lieden van

grote affaire en bezigheden in de wereld zijt, geeft toch zeer nauw acht op uw eigen harten; bedenkt en onderzoekt of u God niet berooft van hetgeen Hem toekomt, en of u door uw al te vurige achtervolgingen van de dingen dezer wereld, de plichten van zijn dienst niet verzuimt.

2. Wanneer u de natuurlijke verkwikkingen in de zegeningen Gods niet kunt scheppen, die God u toelaat. Indien u uw brood niet met rust kunt: wanneer u zo bekommerd en in de wereld verward bent dat u (gelijk Salomo zegt) vanwege uw overvloed niet kunt slapen, wanneer u geen tijd hebt om te eten bij dag noch om te slapen bij nacht, dan bent u te ijverig omtrent de dingen van deze wereld. En ten derde. Wanneer een mens rusteloos, en met zijn staat onvergenoegd is; hij wilde wel groter en rijker zijn dan hij is, en een grotere nering drijven dan hij doet; dit is op de dingen dezer wereld al te verhit te zijn.
3. Een andere zaak, waarin de mensen in het gebruik van de geoorloofde dingen dezer wereld, dezelve misbruiken, is: als zij dezelve al te aanklevende gebruiken; wanneer zij op de dingen dezer wereld al te veel steunen en vertrouwen. De vertroosting van dezes levens kunnen wel vergeleken worden bij de rietstokken van Egypte, welke, indien iemand op dezelve steunt, niet alleen zijn verwachtingen zou bedriegen, en onder hem breken, maar ook zijn handen zouden doorboren. Alzo indien u op de dingen dezer wereld teveel steunt, zij zullen breken en uw hoop benemen en van u weg vliegen, en u met veel droefheden doorsteken. Het is een goede aanmerking die, iemand heeft: de wereld (zegt hij) hangt aan niets, en waarom zouden wij steunen op hetgeen geen fundament heeft.
4. Een mens gebruikt de geoorloofde dingen met misbruik, wanneer hij de wereld al te zorgvuldig gebruikt; wanneer de mens zich zo met bekommelingen ontstelt, hoe het met hem en zijn huisgezin hier na in zijn ouderdom gaan zal, zodat hij vanwege de bekommelingen geen troost noch rust kan genieten in hetgeen hij tegenwoordig bezit, dan misbruikt hij de dingen van de wereld. De wereldse dingen zijn niet standvastig noch duurzaam, daarom behoorden wij onze harten niet op dezelve te zetten, om over onzen toekomstige staat ontsteld te zijn; maar wij behoorden te leven zonder zorg, gelijk de apostel in het volgende vers van mijnen tekst zegt; wij behoorden niet al te bekommerd en zorgvuldig te zijn omtrent de dingen van de wereld.

Wij komen nu tot de derde vraag: ***wat een Christen behoort te doen, opdat hij in het gebruik van de geoorloofde vertroosting van dezes levens, dezelve niet komt te misbruiken, maar dat hij de geoorloofde dingen wettig gebruikt. Welke weg behoort een Christen in te slaan om zo te doen?***

Antwoord. Ik zal het zeer kort verhandelen en u in vier stukken tonen, wat u doen moet om de geoorloofde dingen recht te gebruiken, en om dezelve niet te misbruiken.

Vooreerst. Indien u de geoorloofde dingen goed en met recht wilt gebruiken, gebruikt dezelve op een geestelijke wijze, en dan zult u ze niet misbruiken; gebruik de aardse dingen met een hemels gemoed. Gelijk de goddelozen de geestelijke dingen vleselijk gebruiken, behoort u de vleselijke dingen geestelijk te gebruiken, dat is: terwijl u omtrent de vleselijke dingen bezig zijt, behoort u er een geestelijk gebruik van te maken. Zo deed onze Zaligmaker. Toen het volk bij Hem kwam om brood, nam Hij daar uit gelegenheid, om tot hen te spreken van het brood des levens en van het manna dat, uit de hemel neerviel, waarvan een mens mocht eten en niet sterven. Zo ook, toen de Samaritaanse vrouw bij de waterput bezig was om water te putten, nam Christus

daar gelegenheid uit, om tot haar te spreken van het water des levens, van het levende water, van hetwelk iemand gedronken hebbende, in van de eeuwigheid niet meer zal dorsten. Zo gebruikte Christus de vleselijke dingen op een geestelijke wijze. Het is een mens geoorloofd te bespreken en te overleggen de wereldse dingen, van kopen en verkopen en van nering; maar tot besluit behoren altijd enige geestelijke en hemelse dingen besproken te worden. Een mens zal de wereld nooit goed gebruiken, tot dat hij dezelve op een geestelijke wijze gebruikt. Er is een die over dit onderwerp handelt, welke zegt: dat hij eens in zijn studie zittende, een klein roodborstje in zijn venster zag kwinkeleren waaruit hij terstond deze nuttigheid trok: dit arm vogeltje, zei hij, welke niet weet waar het verblijven zal, dan op een haag te rusten, en niet weet waar het een beet spijs zal vinden, of waar het het eerste kruimpje zal oppikken, kan nochtans zingen en vrolijk zijn; en waarom zou ik (daar ik genoeg heb van de dingen van de wereld) met zorg en bekommernis over dezelve verslagen en verontrust zijn?

Ten tweede. Gebruikt de dingen van de wereld met nauwgezetheid, dan zult u dezelve niet misbruiken. Verheft uw hart boven de wereld tot God. Wanneer u enige van de vertroostingens dezes levens geniet, en in enige van de schepselen smaak en zoetigheid vindt, bedenkt dan, dat indien er zo'n smaak en zoetigheid in het schepsel is, welk een zoetigheid is er dan in God de Schepper! Indien er zo'n schoonheid in het schepsel is, hoe veel schoonheid, heerlijkheid, en overtreffende uitnemendheid is er dan in God en in Jezus Christus! Indien er zo veel licht en klaarheid in een kaars is, wat is er dan een licht in de zon, en een heerlijkheid in de hemel, en helderheid in de Heere Jezus Christus, welke tien duizendmaal klaarder dan de zon is! Indien u de wereld zo gebruikt, dan zult u dezelve niet misbruiken. Indien het schepsel zo vol goedheid en zoetheid is, o hoe vol is God dan! Indien er zo'n troost is in het genot van de goederen hier beneden, och! welk een troost is er dan in het bezit van de genade in onze harten, en in het genot van die onverderfelijke schatten, die niet vergaan, welke de mot noch de roest niet kan verderven, noch de dief kan doorgraven om te stelen. Gebruik de wereld als een spiegel, die een weerkaatsing en weerschijn geeft; niet als een modderige wal. O beminden! indien wij in het gebruik van alle lichamelijke vertroostingens, zo tot God konden opzien, en de groten Gever van dezelve aanschouw, dan zouden wij dezelve nooit misbruiken.

Ten derde. U moet de wereldse vertroostingens met gespeende genegenheden gebruiken. Zo deed David, hoewel hij koning van Israël was en op de troon zat, toch was hij als een gespeend kind, met betrekking tot de dingen van de wereld, Ps. 131: 2. Beminden! u die in de wereld grote middelen hebt, behoort nochtans met gespeende genegenheden van de wereld te leven. De Schrift gebiedt de Christenen niet alleen het vlees te kruisigen, maar ook de wereld: "die van Christus zijn, hebben niet alleen het vlees met de bewegingen en begeerlijkheden gekruist, " gelijk in Gal. 5: 24; maar zij zijn ook van de wereld gekruist. Zo was Paulus: "ik ben van de wereld gekruist (zegt hij) en de wereld aan mij." De wereld vroeg niet naar Paulus, en Paulus niet naar de wereld. Die de wereld goed wil gebruiken, moet dezelve gespeend gebruiken.

Ten vierde. Indien u de wereldse vertroostingens niet onwettig wilt gebruiken, dan moet u dezelve met verstand gebruiken: "zoekt eerst het Koninkrijk Gods en zijn gerechtigheid en al deze dingen zullen u toegeworpen worden." Matth. 6:33. Eer u de wereld zoekt, behoort u de hemelse dingen te zoeken. Zoekt eerst het Koninkrijk van de hemelen, in uw oordeel en achting, als het voornaamste en beste voorwerp van uw

begeerten en vermakingen. Laat de voornaamste betrachtungen uws harten naar de geestelijke dingen zijn; maakt daar uw werk van, tot welk einde u in de wereld geboren bent. U moogt wel naar de wereldse dingen zoeken, maar als u ze hebt, dan moet u die gebruiken ten dienste van de hemelse en geestelijke dingen. U moogt uw beroep, uit gehoorzaamheid aan Gods gebod waarnemen; maar laat uw oogmerk zijn, om daardoor bekwaamer te zijn uw huishouding voor te staan om God in die betrekking, en in de plaats waarin Hij u gesteld heeft, te dienen, om de armen onderstand te doen, de nooddriftigen te vertroosten, en anderen, die hulp en bijstand ontbreken, door uw milddadigheid te ondersteunen. U behoort een oog te hebben op geestelijke dingen, als het voornaamste om naar om te zien; gebruikt al uw vertroostingen als zo veel trappen om u nader bij de hemel te brengen. U behoort God onderdanig te zijn, in welk een staat Hij u ook gesteld heeft, en de wereld niet om des werelds wil te gebruiken, noch uw beroep waar nemen, en kopen en verkopen, enkel om winst te verkrijgen en in de wereld rijk en groot te worden, brengende de godsdienst en de Godzaligheid in onderdanigheid aan de wereld; want dat is een zeer groot misbruik van de wereld; maar laat alle dingen hier beneden de geestelijke en hemelse dingen seconderen en dienstbaar zijn.

Het is zeer opmerkenswaardig dat, waarin het Gebed des Heeren vijf gebeden om geestelijke dingen zijn, dat er maar een is om de lichamelijke en tijdelijke, en die is: "geef ons heden ons dagelijks brood." Om ons te leren en te kennen te geven, dat onze begeerten en betrachtungen allermeest naar de geestelijke dingen behoorden te zijn. Daarbenevens worden deze in de eerste plaats vereist voor de wereldse dingen, om ons te leren, dat de wereldse dingen de geestelijke dingen onderdanig behoren te zijn.

Dit zijn vier regels; indien u dezelve waarneemt, zult u de wereld niet misbruiken.

Nu heb ik het eerste leerstuk van dit voorwerp afgehandeld, ik zal alleen nog een enkel woord spreken tot toe-eigening, en daarmee besluiten.

Nuttigheid.

- Vooreerst. Is het zo, dat wij de geoorloofde vertroostingen dezes levens niet behoren te misbruiken, dan legt deze leer (bij wijze van bestraffing van God) een rechtvaardige blaam en bestraffing op alle mensen, welke de dingen dezer wereld misbruiken. Het is een mens geoorloofd te eten en te drinken, en de vertroostingen dezes levens te genieten; maar u moet dezelve niet misbruiken tot overdaad, brasserij, of dronkenschap etc.
- Ten tweede. Dient dit tot een vermaning. Er is niemand in de wereld of hij moet min of meer de wereld gebruiken; en daarom is mijn grootste verzoek, "dat u de wereld wilt gebruiken, als niet misbruikende." Om dit met u te overwegen, zal ik u onderscheidene bedenkingen voorstellen; maar de tijd is verstreken, ik zal het bewaren tot een anderen tijd.

Veertiende preek

Tekst 1 Korinthe 7: 30, 31.

En die wenen, als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die kopen, als niet bezittende; En die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende; want de gedaante dezer wereld gaat voorbij.

Er ontbreken nog enige nuttigheden uit deze leer, ***dat het de schuldige plicht van de Christenen is, in het gebruik van de geoorloofde dingen zich te wachten, dat zij die niet misbruiken***, welke ik deze morgen zal af handelen; en de reden waarom (want de gedaante dezer wereld gaat voorbij) bewaren tot de middag.

De nuttigheden die ik hier uit trekken zal, zijn deze twee:

1. Tot waarschuwing. En
2. Tot vermaning.

1. Is het zo, dat de Christenen in het gebruik van de geoorloofde vertroostingeng zorgvuldig behoorden te zijn, dat zij dezelve niet misbruiken; maar de wereld zo behoorden te, gebruiken, alsof zij ze niet gebruikten, beminden! draagt dan deze weinig waarschuwingen met u.

Vooreerst. Indien u de wereldse dingen niet moet misbruiken, hoe veel te meer behoort ge u dan te wachten, dat u de geestelijke dingen in het gebruik van dezelve niet misbruikt. U moet maken dat uw leven met uw belijdenis overeen komt; en niet veel belijden, en weinig beleven. Gebruikt de godsdienst niet tot een dekmantel voor de goddeloosheid. U gaat ter kerk, en neemt de ordinanties Gods waar maar wacht u, dat u deze oefeningen niet misbruikt, en tot een dekmantel maakt om enige verborgene goddeloosheid te bedekken. Misbruikt Gods Woord niet noch gebruikt uw tong niet om met de Schrift te spotten of te gekken; misbruikt uw gaven noch de genade niet, misprijst noch veracht niet degenen die dezelve missen. Indien de mens zorgvuldig is om een ijzeren instrument niet te misbruiken, hoeveel zorgvuldiger zal hij zijn niet een zilveren of gouden instrument. Indien u de dingen van een minder en slechter gehalte niet moet misbruiken, hoeveel te min behoort u de dingen van een hoger en uitnemender natuur te misbruiken. Indien u de wereldse dingen niet behoort te misbruiken, hoeveel minder dan de geestelijke; en daarom misbruikt de instellingen en ordinanties Gods niet, misbruikt de sacramenten niet, noch de predikatiën, noch de middelen van de genade, met onvruchtbaar en onvoordelig eronder te leven.

Ten tweede. Neemt tot uw waarschuwing, dat deze raadgevingen en onderrichtingen des apostels, "van te wenen, als niet wenende, en blijde te zijn als niet blijde zijnde; en te kopen als niet bezittende etc. niet tot enige geestelijke plichten moeten uitgebreid worden, maar alleen tot uitwendige dingen. De apostel gebiedt u niet over *de zonde* te wenen, als of u niet weende; noch hij gebiedt u niet *in God en in Christus* blijde te zijn, als niet blijde zijnde; noch hij gebiedt u *de geestelijke dingen te gebruiken*, als of u ze niet gebruikte, en *de Goddelijke dingen* te kopen als of u ze niet bezat. Daar zijn er velen, die zich in het gebruik van de wereldse dingen zo zullen verheugen, als of zij van niets dan van blijdschap en vreugde vervuld waren, en als of al hun heil en gelukzaligheid in de uitwendige vertroostingeng bestond en er zijn velen die het bijna alles in tranen kunnen ontlossen, over uitwendige verliezen, zwarigheden of verdrukkingeng; maar wanneer zij zich in geestelijke dingen verblijden, dan kunnen

zij zich verblijden als niet verblijdend, en in het treuren over de zonde kunnen zij wenen, als of zij niet weenden, de Goddelijke dingen gebruiken zij alsof zij dezelve niet gebruikten. O! hoe gaan de mensen hier rechtstreeks tegen de regel van de gezegenden apostel, zij kunnen bidden alsof zij niet baden; zij bidden niet, zelfs terwijl zij bidden. De mens behoorde in de dingen van de wereld de middelmaat te houden; het moest hem onverschillig zijn, of hij ze heeft of niet, maar zo niet in het geestelijke; maar daarin moet u bidden als of u biddende waart, gelijk gezegd wordt van Elia, Jac. 5: 17. En u moet sterke roepingen tot God uitstorten, en Gods Woord horen als of u een hoorder daarvan waart, en iedere plicht met uw ganse macht en sterkte doen.

2. Tot vermaning.

Ten tweede, moet ons deze leer dienen tot een vermaning Om de apostolische regel te gehoorzamen en in het werk te stellen, om de wereld te gebruiken als niet misbruikende. En om deze vermaning te beter ter harte te doen gaan, zal ik u tien dringende bedenkingen bij wijze van beweegredenen voor ogen stellen, maar, beminden ten aanzien van de koudheid van de tijd zal ik mijn bedenkingen zeer veel bekorten, en u alleen het wit en oogmerk van de zaken geven.

Vooreerst. Indien u de wereld wilt gebruiken, als niet misbruikende, bedenkt dan, dat u in het misbruik van de dingen van de wereld, het doeleinde dat God, door u de dingen van de wereld te geven, voor heeft, verkeert. Het einde hetwelk God voorheeft en beoogt, is: dat ieder schepsel u tot de Schepper zou leiden, op dat ge u daardoor te meer over zijn goedheid zou verwonderen, en zijn lof en eer zou groot maken en bevorderen. God wil dat alle zegeningen, die Hij aan u besteedt, u zouden dienen als een buis of verrekijker, om Hem daardoor des te klaarder te kunnen aanschouw, niettegenstaande u nog op een groten afstand van Hem zijt. 1 Tim. 4: 4: "Want alle schepsel Gods is goed, en moet met dankzegging genomen worden." Gelijk de duif, bij het oppikken van ieder graantje, opwaarts ziet, zo behoorde ook de Christen te doen; en daarom, indien u enige van zijn schepselen misbruikt, u verkeert het einde des Allerhoogste. God de Heere heeft het voedsel geordineerd om te gebruiken, en om uw honger te verzadigen, maar niet om uw gulzigheid te voeden. Hij geeft u drinken om uw dorst te lessen, maar niet om u tot dronkenschap te verwekken. God heeft u klederen gegeven om uw naaktheid te bedekken, en om u te verwarmen, maar niet om die tot hovaardij te gebruiken. Evenzo ook van alle andere vertroosting.

Ten tweede. Om u van het misbruik van de wereldse dingen te weerhouden, bedenkt dan, dat u geen eigenaar, maar alleen een bezitter bent van die zegeningen, welke u in de wereld geniet. Het is waar, er is een algemeen spreekwoord onder de mensen, als u hen over de misbruiken van de schepselen bestraft. O! terstond zullen zij zeggen: mag ik met het mijn niet doen hetgeen mij behaagt? Och! nee geenszins, beminden! want, u hebt niets dat het uwe is, het is alles Gods; gelijk te zien is Psalm 50: 10-12: "Want al het gedierte des wouds is Mijn, de beesten op duizend bergen. Ik ken al het gevogelte van de bergen, en het wild des velds is bij Mij. Zo Mij hongerde, Ik zou het u niet zeggen; want Mijn is de wereld en haar volheid." Hos. 2: 8, 19. Zodat, als u de dingren van de wereld misbruikt, dan misbruikt u hetgeen niet met al uw eigen is, maar van God. En u weet, dat het een soort van oneerlijkheid is, eens anders goederen te misbruiken. Al hetgeen u in de wereld hebt, zijn maar geleende zegeningen, God heeft alleen het recht en eigendom op dezelve. Hij leent ze ons maar alleen om te

gebruiken, en bewaart het eigendom ervan voor Zichzelf. Indien er enig ding is, (hetgeen wij onder alle andere dingen ons eigen noemen) dat eigenlijk gezegd mag worden ons eigen te zijn, is het immers ons lichaam, want dat is ons het naaste en nochtans is dit ons eigen ook niet; want de apostel zegt, 1 Korinthe 6: 19, 20: "Of weet u niet, dat uw lichaam een tempel des Heiligen Geestes is, die in u is, dien gij van God hebt, en dat gij uws zelfs niet zijt? Want gij zijt duur gekocht, zo verheerlijkt dan God in uw lichaam en in uw geest, welke Godes zijn." Wanneer een mens van iemand iets leent, dan bidt hij, die het hem leent dat hij het goed zou gebruiken. Eliza's dienstknecht leende maar een bijl om hout te kappen, en de bijl in het water vallende, riep hij uit: "ach mijn heer! want het was geleend!" 2 Kon. 6: 5. De barmhartigheden, die u hebt zijn u eerder gegeven dan gegeven. Zal ik iemand wonden met zijn eigen wapens? Toch doet u zo aan God, als u enige van zijn zegeningen misbruikt.

Ten derde. Om u van het misbruik van de geoorloofde vertroosting van dezes levens te weerhouden, bedenkt hetgeen hier boven aangemerkt is, dat de mens meer genegen is om zichzelf in het gebruik van de geoorloofde dingen te vergrijpen, dan in het doen van die dingen, welke op zichzelf enkel ongeoorloofd zijn. Er zijn een grote menigte meer gestorven door de maag met heilzame spijs te overladen, dan door het innemen van vergift. Beminden! duizenden van mensen gaan verloren door het misbruik van de geoorloofde dingen.

Ten vierde. Bedenkt dat het voor de mens zo gemakkelijk niet is zich van het misbruik van de geoorloofde dingen te bekeren, als wel over het begaan van grove zonden; die kunnen gemakkelijker onderkend worden, en de consciëntie prikkelt, beschuldigt en bestraft de mens menigmaal over zulke grove en tastelijke zonden; maar een mens kan zich haast niet vergrijpen in het misbruik van geoorloofde dingen, en het nochtans niet gewaar worden. Wie heeft achterdocht van de geoorloofde dingen? Deze zonden kunnen zo gemakkelijk niet onderkend worden, en daarom kan de mens daar zo ligt niet van bekeerd worden.

Ten vijfde. Bedenkt dat de schepselen, die u in deze wereld misbruikt, ten jongste dage als een getuigenis tegen u zullen opstaan. Jac. 5: 3. Uw zilver en goud zal opstaan en tegen u getuigen; Deut. 4: 26. Niet als of de onredelijke schepselen, als zilver en goud, met een roepende stem tegen u zouden pleiten; maar wanneer God u zal verdoemen, dan zal Hij tonen, dat Hij zo tegen u uitvaart om het misbruik van zijn schepselen die Hij u in de wereld gegeven heeft, als zilver en goud, rijkdommen en bezittingen. Zelfs de schepselen, die u misbruikt hebt, zullen tegen u een getuige zijn om u te verdoemen. Gelijk te zien is, Hab. 2: 10, 11; alwaar de profeet zegt: "de steen uit de muur zal roepen, en de balk uit het hout zal het beantwoorden, tegen de goddelozen en onderdrukkers ten dage des oordeels." Niet alsof de stenen en de balken een stem zouden hebben; maar God zal dan zeggen, zelfs het geroep van de stenen en van de balken, welke u met geweld verkregen hebt, is nog in mijn oren, en getuigt tegen u. En Christus zal dan zeggen, wanneer Hij u verdoemt: het Woord dat u zo dikwijls in Mijnen naam gepredikt is, u nodigende en smekende dat u zou inkomen en aannemen genade en vergeving, en u wilde niet horen noch gehoorzamen, maar verwierp het achter uw rug, wel dat Woord getuigt nu tegen u.

Ten zesde. Bedenkt, dat het een gedeelte is van de vloek en slavernij van de schepselen, misbruikt te worden door degenen, die dezelve gebruiken. Wanneer u de

schepselen misbruikt, dan maakt u dat zij onder u zuchten. Ik zal u hier tot bewijs een volkomen plaats geven " Rom. 8: 20-22: "Want (zegt de apostel), het schepsel is van de ijdelheid onderworpen, niet gewillig, maar om diens wil, die het van de ijdelheid onderworpen heeft; Op hoop, dat ook het schepsel zelf zal vrijgemaakt worden van de dienstbaarheid van de verderfenis, tot de vrijheid van de heerlijkheid van de kinderen Gods. Want wij weten, dat het ganse schepsel te zamen zucht, en te zamen als in barensnood is tot nu toe." Het is dan de grote last en slavernij van de schepselen . (die door God tot instrumenten van zijn eer geschapen zijn, en om degenen die dezelve gebruiken op te wekken om Gods lof te verbreiden,) dat zij desniettemin staande van de goddelozen tot Gods oneer, en ergernis van de godsdienst gebruikt worden; en onder deze slavernij en dienstbaarheid zucht het schepsel, die, hoewel zij gemaakt waren om de eer huns Scheppers te bevorderen, nochtans gemaakt worden tot instrumenten om Hem te onteren, en aan van de goddelozen lusten onderworpen te zijn. En daarom, bedenkt, wanneer u de schepselen misbruikt tot overdaad, hetzij tot dronkenschap, wulpsheid of hovaardij, dat (indien het mogelijk ware) deze schepselen zouden zuchten, dat zij genoodzaakt zijn uw lusten te dienen, welke instrumenten zouden zijn van de heerlijkheid van hun Schepper.

Ten zevende. Bedenkt, dat u door het misbruik van geoorloofde zegeningen die u geniet, de Heere verwekt om u die zegeningen. te onttrekken. Hos. 2: 8, 9 zegt God: "Omdat Ik u het koren, en de most, en de olie, het zilver en goud gegeven heb, en u het misbruikt hebt, daarom zal Ik weder komen, en Mijn koren wegnemen op zijn tijd, en Mijn most op zijn gezette tijd, en Ik zal wegrukken Mijn wol, en Mijn vlas, dienende om hun naaktheid te bedekken." Het misbruik van de barmhartigheden, verwekt God veeltijds om ons van dezelve te beroven. Wij zien het door ervaring, dat velen, die hun rijkdommen en middelen misbruiken, nog tot de bedelstaf geraken eer zij sterven; en dat velen, die hun wijsheid misbruiken, dwaas worden.

Ten achtste. Om u van het misbruik van de geoorloofde zegeningen af te manen, bedenkt, dat zulke praktijken en daden in uw hart onachtzaamheid en zorgeloosheid zullen bevorderen om u te bereiden voor de komst van Christus ten oordeel. Lukas 17: 27: "En gelijk het geschied is in de dagen van Noach, zo zal het ook zijn in de dagen des Zoons des mensen. Zij aten, zij dronken, zij namen ten huwelijk, zij werden ten huwelijk gegeven, tot de dag, op welken Noach in de ark ging, en de zondvloed kwam, en verloor ze allen." Matth. 24: 38: "Desgelijks ook, gelijk het geschiedde in de dagen van Lot, zij aten, zij dronken, zij kochten, zij verkochten, zij plantten, zij bouwden, maar op de dag dat Lot van Sodom uitging, regende het vuur en sulfer van de hemel, en verloor ze allen." Even zo zal het zijn op de dag waarop de Zoon des mensen geopenbaard zal worden. Beminden! velen van u hebben hun handen en hoofden en harten zo vol met de wereld, dat u zorgeloos en achteloos bent om u voor te bereiden tegen de laatsten dag, ten minste voor uw jongsten dag, de dag uws doods.

Ten negende. Bedenkt, dat u door het misbruik van de schepselen dezelve dwingt om datgene te doen, waar zij van natuur geen genegenheid noch bekwaamheid toe hebben. Rom. 8: 20: "Het schepsel is van de ijdelheid onderworpen, niet gewillig." Dat is: het schepsel wordt aangeblazen tot ijdele en zondige dingen, niet door des schepsels natuurlijke drift of genegenheid, maar onwillig. uw handen, die tot enige zondige werken gebruikt worden, of uw benen, die u tot een toneelspel dragen, of uw tong, die een instrument tot liegen en zweren is, etc., o! zij doen deze dingen niet

gewillig of door een natuurlijke aandrif, zij zijn er niet toe genegen om het te doen, maar liever om de eer en roem van hun Schepper te verbreiden. De zon schijnt niet gewillig om de goddelozen licht te geven, om hun naasten in hun winkels te bedriegen en te onderdrukken. Geen schepsel geeft gewillig toestemming tot oneer van zijn Schepper misbruikt te worden. "Het schepsel is van de ijdelheid onderworpen, niet gewillig, maar om diens wil, die het van de ijdelheid onderworpen heeft; op hoop, dat ook het schepsel zelf zal vrijgemaakt worden;" dat is: op hoop, dat het schepsel niet altijd de goddelozen onderworpen zal wezen, en een instrument tot hun zonde en oneer huns Scheppers zal zijn. Het schepsel is onderworpen, op hoop de een of anderen tijd van dezen last bevrijd te worden, door de goddelozen tot Gods oneer misbruikt te worden.

Ten tiende. Bedenkt, dat u de wereldse dingen niet lang kunt gebruiken, en daarom behoort u ze goed te gebruiken. Dit is de beweegreden van de tekst. "Maar dit zeg ik, broeders! (zegt de apostel) dat de tijd voorts kort is, opdat die wenen, zouden zijn als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die kopen, als niet bezittende; en die deze, wereld gebruiken, als niet misbruikende." Waarom? Omdat de tijd voorts kort is. U kunt ze niet lang genieten, en daarom behoort u ze goed te gebruiken.

En dus, beminden! heb ik deze Apostolische onderrichtingen afgehandeld, daar blijft nog maar alleen over de reden of de bewegingen, waarom wij de dingen dezer wereld niet onwettig behoorden te gebruiken: "omdat de gedaante dezer wereld voorbij gaat." Waarom moeten wij "wenen, als niet wenende, en blijde zijn, als niet blijde zijnde; en kopen, als niet bezittende; en de wereld gebruiken, als niet misbruikende?" waarom? **"omdat de gedaante dezer wereld voorbij gaat."**

De gedaante dezer wereld. Het woord betekent een mathematische wijze van spreken, (gelijk gezegd is) welke alleenlijk een blote kennis of vertoning en niets in wezen is; zodanig ding is de wereld: alle pracht, glorie, eer, rijkdom en hoogheid of grootheid dezer wereld, zijn allen slechts verwelkende en ijdele vertroostingen, zij zijn gedurig voorbijgaande, gelijk een aflopende stroom. De gedaante dezer wereld. Dit woord, zegt een ander schrijver, betekent zodanige gedaante als in een schouwburg op het toneel vertoond wordt, waar alle dingen maar voor een korten tijd zijn om de ogen te vermaken: een bedelaar bekleedt daar wel het ambt van een koning, zo is het met al de vertroostingen, glorie en eer van de wereld, het is alles voorbijgaande, gelijk het water van een rivier, zij zijn gedurig van u weglopende.

Ik zou deze woorden in de eerste plaats wel in een betrekkelijke zin verhandelen, als een reden, waarom wij de wereld moeten gebruiken als niet misbruikende, omdat de gedaante dezer wereld voorbijgaat. Waaruit u moet leren: ***Dat de ernstige overdenking, van het haastig voorbijgaan en verwelken van al de vertroostingen en zegeningen van deze wereld een krachtig middel is, om de Christenen te bewegen, dat zij hun harten er niet op zetten.***

Wie wil toch zijn hart zetten op hetgeen zo haastig voorbijgaat? Gelijk het lopende water dat zo snel wegloopt, evenzo zijn de dingen dezer wereld weldra voorbij en weggelopen; daarom behoorde dit de Christenen op te wekken, om ze niet te misbruiken, maar goed te gebruiken, aangezien zij zeer haastig voorbijgaan.

Maar ik ga de woorden liever verhandelen als een zuivere voorstelling van zichzelf, waar uit dan de leer deze zal zijn: ***Dat al de vertroostingen en staten dezer wereld, van ons voorbijgaande zijn, zelfs terwijl zij met ons zijn.*** Voor deze middag; een uur.

Vijftiende preek

Tekst 1 Korinthe 7: 30, 31.

En die wenen, als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die kopen, als niet bezittende; En die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende; want de gedaante dezer wereld gaat voorbij.

"De gedaante dezer wereld gaat voorbij." De leer die wij uit deze woorden getrokken hebben, was deze: ***Dat al de vertroosting en vergenoegingen dezes levens van ons voorbijgaande zijn, zelfs terwijl zij niet ons zijn. Zij zijn van een veranderlijke en verwelkelijke natuur.***

Beminden opdat deze algemene leer een weinig op uw zielen mag werken, zal ik u eerst de waarheid dezer leer tonen, en dan enige practikale gevolgen daaruit trekken, en alzo deze tekst afhandelen.

Dat alle wereldse dingen van ons wegvliedende zijn, zelfs als ze met ons zijn, zal ik u tonen door deze drie of vier dingen.

Vooreerst. Het blijkt door de aanleiding van de delen: want indien u alle staten en voorwaarden van de mensen beschouwt, hetzij in eer, voorspoed of rijkdommen, etc., u zult al deze voorwaarden in een verwelkelijke en verterende gestalte zien. Beschouwt Adam in de staat zijner rechtheid, zijn staat scheen een vaste en duurzame staat te zijn, en nochtans bleef Adam niet een nacht in eer, maar werd gelijk de beesten, die vergaan. Ziet ook eens op Salomo, die de eer en de glorie van de wereld was, "noch voor hem, noch na hem was zijns gelijke niet;" al de dingen van de aarde bewezen hem eerbied en brachten hem geschenken, 2 Chron. 9: 13-28 wordt de gehele som van Salomo's heerlijkheid getoond: "Het gewicht nu van het goud, dat voor Salomo op een jaar inkwam, was zes honderd zes en zestig talenten gouds; behalve dat zij van de kramers en kooplieden inbrachten; ook brachten alle koningen van Arabië en de vorsten deszelven lands goud en zilver aan Salomo. Daartoe maakte de koning Salomo twee honderd rondassen van geslagen goud; zes honderd sikkelen van geslagen goud het hij opwegen tot elke rondas. Insgelijks drie honderd schilden van geslagen goud; drie honderd sikkelen gouds liet hij opwegen tot elk schild, en de koning leidde ze in het huis des wouds van Libanon. Nog maakte de koning een groten elpenbenen troon, en hij overtoog dezelve met louter goud. En de troon had zes trappen, en een voetbank van goud, aan de troon vast zijnde, en leuning en leuning aan beide zijden, tot de zitplaats toe; en twee leeuw stonden bij de leuning. En twaalf leeuw stonden daar aan beide zijden, op de zes trappen: desgelijks is in geen koninkrijk gemaakt geweest. Ook waren alle drinkvaten van de koning Salomo van goud, en alle vaten van het huis des wouds van de Libanon waren van gegoten goud; het zilver was in de dagen van Salomo niet voor iets geacht. Want des konings schepen voeren naar Tharsis, met de knechten van Hiram: eens in drie jaren kwamen de schepen van Tharsis in, brengende goud en zilver, elpenbeen en apen, en pauw. Alzo werd de koning Salomo groter dan alle koningen van de aarde, in rijkdom, en wijsheid. En alle koningen van de aarde zochten Salomo's aangezicht, om zijn wijsheid te horen, die God in zijn hart gegeven had. En zij brachten een ieder zijn geschenk zilveren vaten en gouden vaten, en klederen, harnas en specerijen, paarden en muilezels, elk van jaar tot jaar. Ook had Salomo vier duizend paardenstallen en wagens, en twaalf duizend ruiters en hij leidde ze in de wagensteden, en bij de koning te Jeruzalem. En hij

heerste over alle koningen van de rivier, tot aan het land van de Filistijnen, en tot aan de landpalen van Egypte. Ook maakte de koning het zilver in Jeruzalem als stenen; en de cederen maakte hij te zijn als de wilde vijgenbomen, die in de laagte bij menigte zijn. En zij brachten Salomo paarden uit Egypte, en uit alle die landen." En nochtans wat geschiedde van al zijn glorie en eer? "Salomo in al zijn heerlijkheid was niet bekleed als een lelie des velds," gelijk Christus zegt, Matth. 6: 9. Zo ook, indien u op alle voorwaarden van mensen in eer ziet, zij staan op glibberige plaatsen; zij zijn alle dagen afglijdende, gelijk te zien is Job 20:6-9: "Wanneer zijn hoogheid tot de hemel opklom, en zijn hoofd tot aan de wolken raakte, zal hij gelijk zijn drek in eeuwigheid vergaan, die hem gezien hadden, zullen zeggen: waar is hij? Bij zal wegvliegen als een droom, dat men hem niet vinden zal, en hij zal verjaagd worden, als een gezicht des nachts," etc. Alzo is ook de Assyrische monarchie overgegaan tot de Perzen, en de Perzische tot de Grieken, en Griekse tot de Romeinen. De staat van eer is een verwelkelijke staat. Of indien het uw deel is in de wereld rijk te zijn; die staat is ook al verwelkende, uw rijkdommen zullen of uw einde, óf u zult haar einde zien, 1 Tim. 6: 17 "Stelt uw hoop niet op de ongestadigheid des rijkdoms; zo ook, Spr. 23: 5: "De rijkdommen zullen gewis vleugelen maken, en wegvliegen." En Spr. 27: 24: "Want de schat is niet tot in eeuwigheid; of zal de kroon van geslachte tot geslachte zijn?"

Het tweede bewijs om te tonen, dat alle wereldse dingen verwelkende en voorbijgaande zijn, is dit: omdat de ganse wereld van een vergankelijke natuur is, en daarom moeten de wereldse dingen noodzakelijk ook zo zijn. 2 Pet. 3:10: "De hemelen zullen met een gedruis voorbij gaan, en de elementen zullen branden en vergaan, en de aarde en de werken die er in zijn, zullen verbranden."

Ten derde. De mens, welke Gods meesterstuk in de wereld is, is steeds verwelkende en voorbijgaande, en daarom zo veel te meer de dingen van de wereld. 's Mensen leven is maar een damp, maar een rook van de baarmoeder tot het graf. "De mens heeft hier geen blijvende stad," Hebr. 13: 14. Ps. 144: 4; 39: 6. En Job zegt op het einde van zijn eerste hoofdstuk: naakt ben ik uit mijner moeders buik gekomen, en naakt zal ik daar heen weer keren." Daar wordt geen gewag gemaakt van in de wereld staande te blijven, niets dan van een inkomen in de wereld en van een uitgaan.

Ten vierde. Het blijkt uit de gelijkenissen bij welke de wereld en hetgeen er in is, in de Schrift vergeleken wordt.

- Om ons de onzekerheid van de dingen hier beneden te kennen te geven, vergelijkt de Geest Gods de wereld "bij een glazen zee met vuur gemengd." Openb. 15: 2. Zij wordt vergeleken bij een zee vanwege haren op en neergang; en bij een glazen zee vanwege haar broosheid en onzekerheid: zij wordt spoedig verbroken, en "bij een glazen zee met vuur gemengd," om ons te leren en te tonen, dat de wereld altijd in een verterende staat is. Niemand zal de zee aanschouw, dan als een zeer onzeker en onstandvastig element: die druppel water, welke nu hier was, is terstond weg gegaan, en kan niet teruggevonden worden.
- Ten tweede. Wordt de wereld vergeleken bij een wolk, Job 30: 15: "Mijn heil (zegt Job) is als een wolk voorbijgegaan." Wolken zijn altijd wegvliedende, alzo is de wereld, en al hetgeen er in is. En daarom zegt David, Ps. 104:3, dat God aan de wolken zijn wagen maakt, te kennen gevende zijn vaardigheid en snelheid in de werken Zijner barmhartigheid of oordeel.

- Ten derde. De wereld wordt vergeleken bij een wind: Ps. 78: 39: als een wind die voorbij gaat en niet weer komt; zo ook Ps. 18: 10; 104: 3. Wat is lichter en sneller dan de wind? Hoe snel waait de wind voorbij! zo is er ook geen duurzaamheid in enige dingen hier beneden.
- Ten vierde. De wereld wordt vergeleken bij gras, Jac. 1: 10, 11: "Want de rijke zal als een bloem van het gras voorbijgaan. Want de zon is opgegaan met de hitte, en heeft het gras dor gemaakt, en zijn bloem is afgevallen, en de schone gedaante van haar aanschijn is vergaan, alzo zal ook de rijke in zijn wegen verwelken." Niet alleen bij gras, maar bij een bloem des velds.
- Ten vijfde. Zij wordt vergeleken bij rook en u weet dat de wind de rook spoedig her en derwaarts verspreidt. Hos. 13: 3: "Daarom zullen zij zijn als een morgenwolk, en als een vroeg opkomende dauw, die weg gaat." (U weet, dat zodra de zon schijnt, de dauw terstond verdwijnt) als kaf van de dorsvloer, en als rook uit de schoorsteen wordt weg gestormd." Er zijn hier vijf gelijkenissen in dit een vers samen gesteld, zodat u ziet, beminden! dat deze gelijkenissen het zeer duidelijk aantonen en openbaren, hoe onzeker, verwelkelijk en vergankelijk alle wereldse eer en vertroosting zijn.

Ik kom nu tot hetgeen ik in het bijzonder voor heb, en dat is: om het alles in een practikale toepassing te verhandelen. En al hetgeen ik hierin doen zal is: dat ik uit deze algemene leer zeven practikale onderwijzingen zal trekken.

Vooreerst. Is het zo, dat alle wereldse dingen van ons voorbij gaande zijn, terwijl zij met ons zijn; wel laat dan deze bedenkingen uw genegenheden aan alle wereldse dingen spenen. Waarom wilt u dan zo zeer beminnen, hetgeen u niet lang bij kan blijven? Het is de raad, die Salomo geeft, Spr. 23: 5: "Zult u uw ogen laten vliegen op hetgeen dat niet is?" dat is: hoewel zij in wezen zijn, zijn zij nochtans niet op de duur; "want de rijkdommen zullen zich gewis vleugelen maken, en welvliegen." Deze bedenking behoorde uw liefde tot alle lichamelijke vertroosting in te tomen. En hoewel wij op de wereldse dingen met onze ogen zien, behoorden wij het nochtans met onze harten niet te doen, maar die gevestigd houden, niet op de dingen, die gezien worden, maar op de dingen, die niet gezien worden, "want de dingen die men ziet zijn tijdelijk, maar de dingen die, men niet ziet, zijn eeuwig." 2 Korinthe 4: 18. Zij zijn niet waardig aanschouwd te worden, omdat zij tijdelijk zijn. In een zekere stad in Griekenland, Sparta genaamd, regeerde een koning maar één jaar, en daarna leefde hij gering in een verholten plaats, en daarom was het moeilijk om iemand te krijgen, die hetzelfde wilde aannemen: zo behoorde ook het bedenken van de verwelkende natuur van alle wereldse dingen, ons te bewegen om onze genegenheden van dezelve af te trekken.

Ten tweede. Indien de gedaante dezer wereld voorbij gaat, laat dit dan uw zielen opwekken en gaande maken om naar de dingen van een andere wereld om te zien, van standvastiger en duurzamer wezen. Chrysostomus vergelijkt de wereld bij een paling; u weet, hoe vaster u een paling houdt, hoe eerder hij uit uw handen zal glijden; zo is het ook met de wereldse dingen: hoe vaster u ze denkt te houden, hoe spoediger zij u zullen ontglijden, en daarom, arbeidt om Christus, de genade, heerlijkheid, de hemel en de gelukzaligheid te gewinnen. Hebr. 13: 14 "Wij hebben hier geen blijvende, stad, (zegt de apostel) maar wij zoeken de toekomende." omdat zij hier geen blijvende stad hadden, zagen zij naar de toekomende, "naar een stad welker Kunstenaar en

Bouwmeester God is." Zij zagen naar de dingen van een andere wereld, welke niet zouden vergaan gelijk deze; gelijk te zien is 2 Korinthe 4: 18: "Wij aanmerken niet de dingen, die men ziet, maar de dingen die men niet ziet. Want de dingen die men ziet, zijn tijdelijk, maar de dingen, die men niet ziet, zijn eeuwig." U hebt nog een andere opmerkelijke plaats. Heb. 11: 15-17, wordt gesproken van de Godzalige Patriarchen: "Indien zij aan het vaderland gedacht hadden, van waar zij uitgegaan waren, zij zouden tijd gehad hebben om weder te keren; maar nu zijn zij begerig naar een beter, dat is: naar een hemels Vaderland." omdat zij niet naar hun eigen land om zagen, het land Kanaän, daarom verklaarden zij, dat zij een beter in het oog hadden, waarnaar zij streefden, namelijk, een hemels Koninkrijk. De koning van Sparta, zond in dat jaar, toen hij koning was, een grote schat naar de plaats van zijn bestemming, opdat hij er naderhand altijd wel van zou kunnen leven, alzo behoorden de Christenen ook, terwijl zij hier leven, in de hemel schatten op te leggen, Matth. 6: 19, 20. Beminden! zijn de dingen van deze wereld, zo ijdel en onzeker; wel laat ons dan naar de dingen ener betere wereld omzien.

Ten derde. Is het zo, dat deze wereld zo nietig en vergankelijk is, werkt dan om van de waarheid ervan overtuigd te worden, en laat uw hart gevoelig zijn van de ijdelheid en onzekerheid aller dingen hier beneden. Ik mag van dezelve zeggen, gelijk de apostel spreekt bij een andere gelegenheid, Col. 2: 22: " Al deze dingen verderven door het gebruik." Zodra u de wereld aangrijpt, zodra gaat zij voorbij. Wij hebben hier niet meer vastigheid aan de aardse dingen, dan aan een kooi met vogelen, ik kan niet zeggen, dat zij de mijn zijn, hoewel zij in mijn hof zitten. De heerlijkheid van Efraïm wordt gezegd weg te vliegen als een vogel. De wereld verdort gelijk een ruiker, terwijl u er aan ruikt; gelijk de, sneeuw smelt, terwijl zij in de hand van de kinderen is. Op de inhuldiging van de pausen, gaat er gewoonlijk een roepende vooruit, brandende een flambouw; zo gaat de heerlijkheid van de wereld voorbij. Het is een wonderlijke zinspeling, die een geleerd man heeft over de namen van de twee eerstgeborene mensen in de wereld, Kaïn en Abel; wij kunnen uit dezen leren (zegt hij) zelfs uit hun namen. Kaïn betekent hier bezitting, en Abel betekent hier ijdelheid, om te tonen, dat Adani en Eva in al hun bezittingen niets dan ijdelheid zagen. Och! dat u, die zonen en dochteren Adams zijt, en veel minder van de wereld hebt dan Adam had, o dat u uw harten op de ijdelheden en onzekerheden dezer wereld (welke zo spoedig voor u voorbij gaat) niet wilde zetten!

Ten vierde. Is het zo, dat al de vertroosting van dezer wereld voorbij gaan, zo toont het dan de dwaasheid en dolheid van die mensen, wier vurigste achtervolgingen naar de verwelkende ijdelheden zijn. O wat een uitzinnigheid is het voor de mensen zo vurig in hun nasporingen van deze voorbijgaande en verwelkende dingen te zijn, en onderwijl de dingen van groter uitnemendheid en duurzaamheid te verzuimen; en nochtans is er een wereld van dwaze en uitzinnige mensen onder ons, welke de ijdelheden nasporen, en de eeuwigdurende rijkdommen veronachtzamen. O! hoe dwaas zijn veel mensen in de wereld, die zo ijverig omtrent de slechte en geringe dingen van de wereld te werk gaan, en ondertussen in de grote hemelse zaken nalatig, zijn, gelijk Artaxerxes, die zichzelf bezig hield met hechten voor messen te maken, en de belangrijkste zaken van zijn koninkrijk verzuimde, of gelijk Archimedes, welke, zich bezig hield met mathematische lijnen te trekken, en nooit dacht om zijn stad, noch zijn leven te behouden. De geschiedenissen getuigen van Caligula een Roomse keizer, (om welke zaak hij ook voor een dwaas gehouden werd door allen, die ooit van

hem geschreven hebben) dat hij, een grote vloot schepen toegerust hebbende, (waardoor zijn onderdanen dachten dat hij een gewichtige zaak zou uitvoeren, en veel koninkrijken met dezelve gewinnen) hen (tegenover al hun verwachtingen) gebod, om al hun schepen te laden met mosselschelpen en keistenen, en zo terug te keren. Even zulke dwaze mensen zijn er velen, die zichzelf beroeren in het verkrijgen van mosselschelpen en keistenen, de verwelkende ijdelheden dezer wereld, en verzuimen de achtervolgingen van de vaste en duurzame rijkdommen van het Koninkrijk van de hemelen.

Ten vijfde. Is het zo, dat de wereldse dingen verwelkende zijn, dan kunnen wij hier uit zien dat er een groot verschil is tussen de aardse en de hemelse dingen. De heerlijkheid dezer wereld gaat voorbij, maar zo kunt u van de hemelse dingen niet zeggen. Het eerste verslijt als uw klederen, de andere gelijk uw lichaam, en verslijten niet. Rijkdommen zijn "een voortgedreven ijdelheid," Spr. 21:6; maar de genaden zijn "duurzame rijkdommen." Spr. 8: 18; 1 Pet. 1: 24: "Het gras verdort en zijn bloem is afgevallen; maar het Woord des Heeren blijft in van de eeuwigheid." Door het gras en de bloem des velds wordt verstaan al de heerlijkheden dezer wereld, en die allen verdorren en vergaan; "maar het Woord des Heeren blijft in van de eeuwigheid." Dat is: het werk van de genade, door het Woord in uw harten gewrocht, zal blijven tot in eeuwigheid. Dat zal blijven duren, als al de heerlijkheid van de wereld voorbij gaat. 1 Joh. 2:17 "De wereld gaat voorbij met al hare begeerlijkheid, maar die de wil Gods doet, blijft in van de eeuwigheid." Beminden! hier ziet u de grote ongelijkheid, die er tussen de hemelse en de wereldse dingen is, als "rijkdom en eer," etc. Veronderstelt, u waart een erfgenaam van een kroon of Koninkrijk, dan zijn dit maar tijdelijke erfenissen, en duren maar voor een tijd, maar een hemelse erfenis blijft in eeuwigheid. 1 Petrus 1:4: "Tot een onverderfelijke, en onbevlekkelijke, en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen bewaard is voor u." Al uw vertroosting hier beneden, zijn maar voor een ogenblik. Rijkdommen en eer zijn niet eeuwigdurend, maar God en Christus, de genade, de hemel en de heerlijkheid zijn eeuwigdurend. Dit zijn vertroosting die niet vergaan, maar eeuwig blijven. uw aardse ouders zijn niet eeuwigdurend, maar uw hemelse Vader blijft tot in eeuwigheid. Jes. 9: 6. Wij hebben hier geen eeuwig leven, maar in de hemel duurt ons leven tot in eeuwigheid. Lukas 18: 30. Hier beneden bent u de een dag blij, en de andere droevig, maar in de hemel zal uw blijdschap eeuwigdurend zijn. Jes. 35: 10 En eeuwige blijdschap zal op hun hoofden wezen." Zo ook 2 Thess. 2: 16: "Die ons heeft lief gehad, en een eeuwige vertroosting gegeven heeft," etc. Hier zijn uw vertroosting maar voor een korten tijd, maar in de hemel blijven zij tot in eeuwigheid. Hier zijn uw bezittingen maar voorbijgaande, maar daar zijn zij voor altoos en eeuwig, in de hemel. En hier bent u spoedig vergeten, en de gedachtenis uwer namen verloren; maar in de hemel zult u een eeuwige gedachtenis hebben." Ps. 112: 9.

Ten zesde. Zijn de vertroosting dezer wereld voorbijgaande; weet dit dan ook tot uw troost, dat de ellenden, zwarigheden en verdrukkingen dezer wereld ook voorbij gaan. "Want onze lichte verdrukking, die zeer spoedig voorbij gaat," etc., 2 Korinthe 4: 17. Veronderstelt dat u een persoon van een geringe en lagen staat in de wereld zijt, wel wat is er aan gelegen, want uw armoede zal ook voorbij gaan. Veronderstelt, u bent ziekelijk of zwak van gestalte; uw ziekte zal ook voorbij gaan. Veronderstelt, u bent een gevangene en in slavernij; u zult uw boeien en gevangeniskleren nog wel afschudden. Job 11: 16: ".Uw ellende zal voorbijgaan als een waterstroom." Zo ook

Jes. 35: 10: "De vrijgekochten des Heeren zullen weerkeren, en tot Sion komen met gejuich, en eeuwige blijdschap zal op hun hoofden wezen: vrolijkheid en blijdschap zullen ze verkrijgen, maar droefenis en zuchting zullen wegvlieden." Uw ellenden en droefheden zijn zowel voorbijgaande, als uw vertroosting. En daarom beminden! dit behoorde uw harten te ondersteunen en op te houden.

Ten zevende. Indien de vermaken en de vertroosting dezer wereld voorbij gaan dan behoorden wij ons op het hoogst te wachten dat wij om een ogenblik de gemakkelikheden te genieten, onszelf niet in de eeuwige straffen werpen. Beminden! het zou nog iets zijn, indien er tussen uw vertroosting hier, en tussen uw straffen hiernamaals enige gelijkheid was; maar waarom zou iemand zo dwaas zijn, dat hij om een vergankelijke staat te verkrijgen, zijn ziel zou verdoemen, en zichzelf een eeuwige pijn en ellende veroorzaken? Rijkdommen en vertroosting dezes levens lopen snel voorbij; maar de straf over het misbruik ervan duurt tot in van de eeuwigheid. Dit is de goddeloze Ezau gelijk, die om een schotel moes zijn eerstgeboorterecht verkocht. En daarom, o mijn beminden! Wees toch vermaand, liever met Gods volk hier een korten tijd verdrukking te lijden, opdat u met hen in de hemel mag regeren en gelukkig zijn tot in alle eeuwigheid, dan hier voor een korten tijd de gemakkelikheden van de zonde te genieten, en daardoor de eeuwige straf uzelf in de toekomstige wereld te veroorzaken.

En dus beminden! heb ik in deze vijftien preken veel stukken aangaande deze zaak verhandeld. Er ontbreekt nu maar alleen, aangaande de tijd die u nog in de wereld leeft, dat degenen, die in dezelve ellenden, zwaarigheden en verdrukkingen hebben, moeten "wenen als niet wenende." En degenen, die rijkdommen, eer en vertroosting hebben, en een overvloed van allen wereldse voorspoed genieten, "dat die blijde zijn, als niet blijde zijnde."

En degenen, die in de wereld kopen en verkopen, en handel drijven, daar ontbreekt maar "dat zij kopen, als niet bezittende En degenen, die op een andere wijze de wereld gebruiken, daar ontbreekt maar, "dat zij dezelve, gebruiken, als niet misbruikende: want de gedaante dezer wereld gaat voorbij."